

*CEN jest jak...
ŻĄGŁOWIEC
na ocenie, który złapał dobry
wiatr w żagle
i zmierza prosto do portu[...].*

Renata Rogoła
dyrektorka Centrum Edukacji
Nauczycieli w Gdańsku

*CEN jest jak...
NIEKOŃCZĄCA SIĘ
PODRÓŻ, w czasie której
ciągle odkrywana się nowe lądy
i oceany edukacji
oraz globalnej rzeczywistości[...].*

Ewa Finche
wicedyrektorka Centrum Edukacji
Nauczycieli w Gdańsku

*CEN jest jak GOBELIN
- niewidoczna na zewnątrz,
mocna osnowa stanowi oparcie
dla wielobarwnych wątków,
które tworzą obraz
widoczny dla wszystkich[...]*

Magdalena Urbaniak
nauczyciel konsultant ds. biologii

6 EN

w Gdańsku lat

*CEN jest jak...
GORZKA CZEKOLADA
nie każdy ją lubi,
ale ma swoich zagorzałych
zwolenników – jej wartość
docenia się z wiekiem[...].*

Ewa Kalinowska
nauczyciel konsultant
ds. wychowania przedszkolnego

*CEN jest jak...
MERCEDES – chociaż
to marka wickowa, dla wielu
ciążąc pozostaje synonimem
kasy i niezawodności.*

Elżbieta Formela
nauczyciel konsultant
ds. bezpieczeństwa
w szkołach

*CEN jest jak...
OGRÓD,
trzeba o niego dbać,
bo tylko wtedy będzie piękny,
a ludzie będą się czuli
tu dobrze.*

Andrzej Jascharski
pracownik obsługi

*CEN jest jak...
ŹRÓDŁO – niewyczerpane,
dające pracę, rozwój
wszystkim pracownikom
i uczestnikom szkoleń.
Ale tylko czyste dostarcza
prawdziwej przyjemności!*

Ilona Dembek, Iwona Klindet,
Władysława Starnowska
pracownicy obsługi

*CEN jest jak...
KLUCZ,
poniesiesz otwiera drzwi
do nowych pomysłów,
możliwości
i dróg rozwoju edukacji.*

Justyna Aleksandrowicz
specjalista ds. informacji pedagogicznej

*Kto chce rządzić ludźmi,
nie powinien ich gnać
przed sobą, lecz sprawić
by podążali za nim.*

Charles Louis
de Montesquieu

Szanowni Państwo

Jubileusz 60-lecia wojewódzkiej placówki doskonalenia nauczycieli skłania zarówno do refleksji i zadumy nad przeszłością, jak i przyszłością. Jest ważkim przyczynkiem do myślenia strategicznego w perspektywie rozwoju edukacji dla przyszłości, tym bardziej, że system doskonalenia nauczycieli podlega obecnie systemowym zmianom. Pragnąc kształcić dla przyszłości, mając na względzie dobro młodych pokoleń, które będą żyły w świecie dzisiaj dla nas nieprzewidywalnym, musimy zmierzyć się z wyzwaniem zbudowania szkoły XXI wieku. Szkoły funkcjonującej w globalnym świecie inteligentnych technologii oraz innowacji, nadążającej za rozwojem nowej wiedzy, umożliwiającej uczniom wykształcenie pożądanych postaw i rozwinięcie potrzebnych umiejętności. Parafrazując słowa Tony'ego Buzana: „Nasz mózg jest jak śpiący olbrzym”, uczeń szkoły XXI wieku powinien uczyć się w otoczeniu, które stwarza mu warunki umożliwiające przekraczanie barier własnego umysłu. Mierząc się z nową rzeczywistością, bazującą na swobodnej, ale i ekspansywnej wymianie ludzkiej myśli w globalnym świecie, szkoły przyszłości powinny kreować jakość ukierunkowaną na autorefleksję i samoocenę. Opierając się na wszechobecnym i natychmiastowym dostępie do informacji, efektywnie nią zarządzając, szkoły muszą tworzyć nową wartość, definiując nowe warunki działania, rozszerzając autonomię.

Kończąc swoje refleksje na temat edukacji dla przyszłości, przytoczę słowa Walta Disneya: „Jeśli potrafisz o czymś marzyć, to potrafisz także tego dokonać”. Wszystkim Państwu życzę entuzjazmu i wytrwałości w pracy na rzecz regionalnej oświaty spełniającej marzenia edukacji dla przyszłości. Uczniowie, nauczyciele i dyrektorzy, świadomi własnej siły, wartości, a także niepowtarzalności, powinni tworzyć odważną wizję szkoły, aby móc realizować nowe wyzwania - rozwój szkoły jest bowiem odzwierciedleniem rozwoju ludzi w niej zatrudnionych. Naszym marzeniem jest, aby możliwym stał się udział pomorskich szkół i placówek XXI wieku w światowej sieci edukacyjnej, otwierającej bramy do globalnych zasobów informacji.

Pragnę wyrazić ogromną radość, że dane mi jest kierować pracą Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku w tak przełomowym momencie. Inspirując Państwa do refleksyjności, podejmowania innowacyjnych działań, sami czerpiemy inspirację do rozwoju i doskonalenia. Będziemy zaszczytzeni, jeżeli przyjmiecie Państwo nasze zaproszenie do wspólnego rozwoju „edukacji dla przyszłości”, współtworząc jednocześnie sieć dialogu edukacyjnego w regionie.

Renata Ropela
dyrektor CEN w Gdańsku

Spis treści

WSTĘP	Słowo wstępne .....2 <i>Renata Ropela</i>
SILVA RERUM CENU	Innowacje, akcje i atrakcje – czyli życie codzienne w CEN .....5 <i>Beata Zdrowowicz</i> Powstało Stowarzyszenie EDUKACJA KU PRZYSZŁOŚCI ..... 10 <i>Renata Mistarz</i> „Edukacja Pomorska” – czasopismo pomorskiej oświaty..... 11 <i>Beata Symbor</i> Współpraca międzynarodowa – wizyty studyjne ..... 13 <i>Małgorzata Bukowska-Ulatowska</i> Wilniuchy – eksport usług edukacyjnych ..... 20 <i>Marzena Kozłowska</i> Przedsiębiorczym być... ..... 24 <i>Beata Wierzba</i>
CENNE PROJEKTY EDUKACYJNE	Szkolenia w ramach Wojewódzkich Zadań Edukacyjnych Pomorskiego Kuratora Oświaty ..... 25 <i>Małgorzata Bukowska-Ulatowska</i> Projekt edukacyjny „Stać nas na więcej” ..... 33 <i>Magdalena Urbaś</i> „Krok po kroku do sukcesu” w Gminie Skarszewy 35
MEDIA O NAS	Napisali o nas ..... 36 <i>Joanna Aleksandrowicz</i>
CENNE PROJEKTY EDUKACYJNE	<i>Kornela Maternicka</i> O wielokulturowości na Pomorzu ..... 38 <i>Renata Mistarz</i> Pomorska Teka Edukacyjna ..... 43 <i>Anna Krajnowska</i>
CENOWSKIE KONKURSY	Konkursy języka polskiego dla uzdolnionych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów ..... 45 <i>Anna Konkolewska</i> Rozwijajmy zainteresowania i pasje uczniów ..... 48 <i>Kornela Maternicka</i> Pomorski Konkurs Matematyczny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych ..... 50 <i>Urszula Kornas-Krzyżkowska</i> Regiony w Europie ..... 52 <i>Anna Krajnowska</i>
OFERTA CEN	Nowa oferta szkoleniowa Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku ..... 55 <i>Beata Symbor</i>
MY O NAS	My o nas, czyli metafory dalekie i bliskie ..... 56 <i>Ewa Kalińska</i>
PARTNERZY O CEN	Partnerzy o CEN 61
BIBLIOGRAFIA	Bibliografia publikacji pracowników Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku ..... 66 <i>Beata Symbor</i>
FELIETON	O wyższości urodzin nad imieninami, czyli po co są jubileusze ..... 69 <i>Ewa Kalińska</i>

CENne INFORMACJE

WYDAWCA PISMA:

Centrum Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku, al. gen. J. Hallera 14,
80-401 Gdańsk
tel.: (58) 34 04 100 (centrala);
(58) 34 04 110 (sekretariat)
fax: (58) 34 10 763, www.cen.gda.pl
e-mail: edukacjapomorska@cen.gda.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Beata Symbor
– redaktor naczelna
Małgorzata Bukowska-Ulatowska
– z-ca redaktor naczelnej
Ewa Kalińska
Joanna Aleksandrowicz
PROJEKT GRAFICZNY – Beata Kwaśniewska
DRUK – Dorota Gmerek
KOLPORTAŻ – Anna Szablowska
WSPÓŁPRACA:
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Gdańsku
Kuratorium Oświaty w Gdańsku

Biuletyn Centrum
Edukacji Nauczycieli
w Gdańsku

Organ prowadzący:
Samorząd Województwa
Pomorskiego

Placówka posiada
akredytację – decyzja
Pomorskiego Kuratora Oświaty
w Gdańsku nr 17/2006
z dnia 27.03.2006 r.

Placówka wpisana do rejestru
instytucji szkoleniowych
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Gdańsku
pod nr ewidencyjnym
2.22/00057/2007

PUBLIKUJ W „EDUKACJI POMORSKIEJ”

Redakcja czasopisma serdecznie zaprasza do współpracy partnerów indywidualnych i instytucje, podejmujących aktywne działania na rzecz środowiska oświatowego regionu oraz zachęca do nadsyłania ciekawych artykułów do „Edukacji Pomorskiej” na adres: edukacjapomorska@cen.gda.pl.

Przesłanie pracy ze swoimi danymi uznaje się za jednoznaczne z wyrażeniem zgody na publikację drukowaną i elektroniczną oraz przetwarzanie danych osobowych (tj. imienia i nazwiska, adresu do korespondencji oraz miejsca pracy) dla potrzeb redakcji pisma, zgodnie z art. 23 ust. 1. pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 133, poz. 883 z późn. zm.), a twórca tym samym oświadcza, że jest autorem pracy, a jego prawa nie są ograniczone i nie łamie on praw osób trzecich.

Teksty powinny być zapisane w formacie word 97-2000 w pliku o nazwie będącej tytułem artykułu, czcionką Times New Roman – 12 pkt., bez wprowadzania zabiegów edytorskich (wcięć, interlinii, wyrównywania do prawego marginesu, ręcznego przenoszenia wyrazów, łamanie na szpalty itp.), z zachowaniem układu treści: autor (kursywa/bold) i instytucja/funkcja (kursywa), tytuł (bold), tekst (normal), bez podwójnych spacji. Przypisy bibliograficzne należy opracowywać wg postanowień norm: PN-ISO 690: 2002 oraz PN-ISO 690-2: 1999, pamiętając o obowiązku podawania wydania i ISBN-u. Ilustracje, zdjęcia należy dołączyć w osobnych plikach, w formacie jpg, tif lub eps oraz opisać, co przedstawiają i kto jest ich autorem.

Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania skrótów, poprawek językowych i stylistycznych, a także ewentualnych zmian w proponowanych tytułach, a ponadto nie zwraca materiałów niezamówionych i nie odpowiada za treść ogłoszeń reklamowych.

„Stroimy się” do zdjęcia grupowego.

Fot. B. Kwaśniewska

SILVA RERUM CENU

Innowacje, akcje i atrakcje – czyli życie codzienne w CEN

Beata Zdrowowicz
nauczyciel konsultant CEN
ds. oświatowej kadry kierowniczej

Celem pracy Centrum Edukacji Nauczycieli jest wspieranie rozwoju zawodowego kadr oświatowych oraz organizacja doskonalenia zawodowego nauczycieli województwa pomorskiego.

Jak opisać codzienność w CEN? Co się na nią składa? Oczywiście realizacja zadań statutowych i zleconych przez organ prowadzący oraz działania pozastatutowe, od lat wpisane w plan pracy placówki, a organizowane na prośbę lub zlecenie organu sprawującego nadzór pedagogiczny oraz uwzględniające potrzeby środowiska oświatowego, na przykład: organizacja i realizacja wojewódzkich konkursów przedmiotowych, udział w organizacji olimpiad przedmiotowych, międzynarodowego konkursu matematycznego Kangur, czy też wojewódzkiego konkursu Wygraj Indeks dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych.

Wojewódzka placówka doskonalenia nauczycieli z założenia musi być otwarta, promować innowacje, reagować na zmiany i włączać się w aktualne, oświatowe wydarzenia. Oprócz działań planowanych, długofalowych, CEN realizował też działania jednorazowe, innowacyjne, inicjował lub współpracował przy nowościach, akcjach, wydarzeniach. Trudno o nich nie wspomnieć z okazji sześćdziesięciolecia działalności wojewódzkiej placówki doskonalenia nauczycieli. Działania na pozór może jednorazowe, czasem mniej ważne, sygnalizowały jednakże otwartość i elastyczność firmy. Były przykładem nowoczesności i wpiśnięcia się w oświatowe, edukacyjne życie województwa.

Działania stałe placówki to m.in. organizacja i prowadzenie form doskonalenia zawodowego, konferencje przedmiotowe, tematyczne, spotkania przedmiotowo-metodyczne, konsultacje indywidualne, pozyskiwanie doradców metodycznych, organizacja i prowadzenie konkursów przedmiotowych, opiniowanie pracy nauczycieli, realizacja projektów, wydawanie pisma oświatowego.

Przeglądając sprawozdania z pracy placówki z wielu lat można zauważyć trendy i ówczesne mody w tematach szkoleń – aktywizujące metody nauczania, drama, edukacja motoryzacyjna, technologia informacyjna, pomiar dydaktyczny, umiejętności kluczowe, szkoła promująca zdrowie, awans zawody nauczyciela, hospitacja diagnozująca, edukacja regionalna, tworzenie planu wynikowego, ocenianie kształtujące. Niektóre obszary i tematy promowane w ubiegłych latach przez CEN, m.in. edukacja regionalna, promocja zdrowia, bezpieczeństwo uczniów, monitorowanie osiągnięć, mierzenie jakości pracy szkoły, ewaluacja, analiza i diagnoza na stałe wpiśnięły się w rzeczywistość edukacyjną.

Niektóre z dawnych działań rozpoznamy jako współczesne, aktualne, ponownie powracające do realizacji, inne odeszły wraz ze zmianami. Często westchniemy z nostalgią „ale to już było...”, czasem zastanowimy się, dlaczego jeszcze do tego wracamy? Nie udało się wcześniej?

Sięgnijmy do historii i wzorem dawnych silva rerum przytoczmy kilka innowacyjnych, ważnych i nowatorskich inicjatyw z kilku ostatnich lat.

1999/2000

Lata 1999/2000 poświęcone były między innymi podwyższaniu kwalifikacji i zdobywaniu specjalizacji. W I semestrze 1999/2000 pracowało trzydzieści dziewięć Komisji kwalifikacyjnych ds. Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli, w skład wchodziło pracownicy CEN i wykładowcy z wyższych uczelni, 300 wniosków było w toku realizacji, 600 czekało na rozpatrzenie.

Fot. B. Kwaśniewska

Ważna od wielu lat była (i nadal jest) sprawa doradztwa metodycznego i tworzenie sieci doradztwa. Na dzień 1. września 1999 r. odnotowano brak doradców, 1. stycznia 2000 r. było ich już siedemdziesięciu. CEN zawierał porozumienia z gminami, nawiązał też współpracę z Pomorskim Stowarzyszeniem Gmin *„W związku z reformą edukacji, a tym samym koniecznością podnoszenia jakości pracy szkół, odbudowa sieci doradztwa jest jednym z najważniejszych zadań naszej placówki.”*¹ Do dzisiaj problem doradztwa i wsparcia przywarsztatowego jest przedmiotem debaty władz i środowisk oświatowych.

2001

Kolejny rok szkolny poświęcono (oprócz działalności statutowej) na remonty placówki. *„Systematycznie poprawiał się stan bazy lokalowej (łazienki).”*

2002

Rok 2002 zapoczątkował cykliczną, kilkuletnią, organizację Targów Edukacyjnych, podczas których odbywały się konferencje, spotkania, wystawy i promocje wydawnictw oświatowych. Na pierwszych Targach odnotowano: 68 konferencji, 1249 uczestników.

„Wydaje się, że pomimo wielu trudności, z którymi borykają się zresztą wszystkie wojewódzkie placówki doskonalenia oraz polska oświata i edukacja CEN dobrze spełnia swoją rolę.”

2003

Ugruntowana rola wojewódzkiej placówki nauczycieli pozwoliła CEN na szeroki udział w życiu edukacyjnym i oświatowym województwa pomorskiego. Nauczyciele konsultanci brali udział między innymi w pracach:

- rady programowej „Bezpieczna rodzina bezpieczny dom” przy Urzędzie Miasta Gdańsk,
- rady społecznej przy Gdańskim Centrum Profilaktyki Uzależnień od Alkoholu,
- zespołu doradczego Prezydenta Miasta Gdańska ds. Promocji Zdrowia i Profilaktyki Chorób Społecznych.

Ciekawym wydarzeniem była współorganizacja z Polskim Towarzystwem Historycznym i Komitetem Okręgowym i Głównym Olimpiady Historycznej olimpiady i konkursu „Parlamentaryzm w Polsce” oraz zorganizowanie spotkania z podróżnikiem i pisarzem Markiem Kamińskim.

„Placówka nasza dobrze sobie radzi z rosnącą konkurencją niepublicznych placówek doskonalenia.”

2004

Rok 2004 otworzył nas na zjednoczenie Europy, w CEN odbyła się wojewódzka konferencja „Polska szkoła w Unii Europejskiej”.

Istotnymi działaniami był udział w projekcie MEN „Matura 2005”, opracowanie i realizacja programu edukacji ekologicznej „Rady na odpady” Urząd Miasta Gdańsk oraz realizacja granatu Narodowego Banku Polskiego „I Ty możesz być przedsiębiorczy”.

Odbyły się też kolejne, trzecie, Targi edukacyjne: 86 spotkań z nauczycielami, 24 wydawnictwa z całego kraju, 1989 uczestników.

Efektywność i jakość edukacji należały do priorytetów pracy CEN: *„Analiza tematyki rad szkoleniowych realizowanych na zaproszenie dyrektorów szkół wskazuje na duże zainteresowanie mierzaniem jakości pracy szkoły we wszystkich aspektach.”*

2005

Rok ten upłynął pod znakiem realizacji programu Centrum Edukacji Obywatelskiej „Szkoła Marzeń”. We współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu wdrażaliśmy System Informacji Oświatowej.

W historii CEN już w 2005 r. można odnaleźć działania prekursorskie, obecne we współczesnych tendencjach doskonalenia – CEN realizował inicjatywę całościowego wsparcia szkół, podejmując współpracę z III LO w Sopocie w zakresie kompleksowego doskonalenia rady pedagogicznej.

Od dawna dla placówki doskonalenia nauczycieli ważna była diagnoza potrzeb szkoleniowych i tworzenie sieci doradztwa: *„CEN uczestniczy w pracach zespołu powołanego przez Pomorskiego Kuratora Oświaty mającego za zadanie opracowanie systemu diagnozowania potrzeb środowiska oświatowego w województwie (...) Kryzys dotyczący sieci doradztwa objął całą Polskę. (...) CEN jako placówka wojewódzka włączyła się w proces odbudowy i rozbudowy sieci doradztwa.”*

2006

Do mocnych obszarów pracy CEN należały (i należą) współpraca z zagranicą, edukacja regionalna i wielokulturowa, a także edukacja zawodowa, ekologiczna i zdrowotna:

- odbyły się:
  - » konferencja Międzynarodowa Polsko-Gruzińska „Z doświadczeń stosunków wielonarodowych i wieloetnicznych. Kaszuby – Gruzja” (we współpracy z Zarządem Głównym Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, Komisją Parlamentarną Edukacji, Nauki, Kultury i Sportu, Parlamentem Gruzji i Młodzieżowym Instytutem Republikańskim w Tbilisi),
  - » konferencja wojewódzka „Innowacje pedagogiczne i ich rola w rozwoju szkoły”,

¹ Wszystkie cytaty pochodzą ze sprawozdań z pracy CEN.

- podjęto współpracę z Agencją narodową SOCRATES – Program COMENIUS (recenzowanie projektów szkół polskich i europejskich w konkursie wniosków),
- opracowano ofertę warsztatów metodycznych „Imigrant w szkole”,
- zrealizowano projekt edukacyjny „Od kształtowania świadomości ekologicznej do praktycznych działań” (finansowanie: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku),
- „powstał zespół, który opracowuje koncepcję wsparcia i doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych”.

CEN mógł się poszczycić Akredytacją przyznaną przez Pomorskiego Kuratora Oświaty decyzją nr 17/2006 z dnia 27.03.2006 r.

2007

CEN został wpisany do rejestru instytucji szkoleniowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy – nr ewidencyjny 2.22/00057/2007.

Rok 2007 był też czasem realizacji kolejnego projektu w ramach EFS – CEN był partnerem Politechniki Gdańskiej w projekcie „Za rękę z Einsteinem”, którego celem było rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów w zakresie przedmiotów ścisłych.

W dobie przemian gospodarczych ważne było podjęcie tematu szkolnictwa zawodowego i edukacji dorosłych, wobec tego zorganizowano konferencje:

„Europass – większe szanse na rynku pracy”,

„Kształcenie dorosłych w szkołach typu zawodowego”, której celem było wskazanie roli i znaczenia kształcenia ustawicznego dla funkcjonowania rynku pracy, rola mobilności zawodowej, wskazanie możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych.

W kontekście niezadowolających wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych, niepokojące były wyniki ankiet prowadzonych wśród nauczycieli: „Ankietowani nie widzą dużej potrzeby doskonalenia się w zakresie pomiaru dydaktycznego, indywidualnych potrzeb uczniów, relacji interpersonalnych, ewaluacji pracy i egzaminów zewnętrznych – zjawisko to w kontekście stosunkowo niskich wyników uzyskiwanych przez uczniów na sprawdzianach i egzaminach zewnętrznych oraz wrażliwych problemów wychowawczych jest niepokojące i wymaga analizy oraz pracy ze środowiskiem nauczycielskim”. Wobec tego na kolejny rok pracy CEN przyjęto wniosek: „Należy kontynuować i poszerzać współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego w celu podniesienia wyników egzaminów zewnętrznych i efektywności nauczania i wychowania”.

2008

Jak rozmawiać o patriotyzmie, budzić szacunek do tradycji i historii? CEN podjął się tego wyzwania,

przystępując w 2007 r. do programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Patriotyzm Jutra”. W partnerstwie z Gminą Miasto Gdańsk i Zarządem Oddziału Gdańskiego Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej opracowano i złożono Projekt edukacyjny „Wybitni Gdańszczanie rodem z Wileńszczyzny – portret zbiorowy”. Efektem finalnym był konkurs, konferencja „Wileńskie losy” i współudział w wydaniu publikacji zwartej „Wybitni Gdańszczanie rodem z Wileńszczyzny – portret zbiorowy” (2008).

Rok 2008 to też kolejny rok wprowadzania reformy oświaty. CEN nie mogło zabraknąć na konferencji pod tytułem „Pomorska debata o edukacji”, z udziałem Ministra Edukacji Narodowej. Przedstawiciel CEN miał udział w sformułowaniu końcowych wniosków, padało sformułowanie o potrzebie cachingu i superwizji dla nauczycieli.

CEN reagował też na nagłe potrzeby: kiedy okazało się, że pobyt dzieci i młodzieży z Zaolzia na Pomorzu nie przebiega zgodnie z ustalonym harmonogramem, nauczyciele konsultanci podjęli się poprowadzenia zajęć warsztatowych z nauczycielami szkół polskich na Zaolziu. Warsztaty cieszyły się uznaniem, wobec tego w kolejnym roku, już z wyprzedzeniem, zaplanowano współudział nauczycieli konsultantów CEN w organizacji pobytu zagranicznych gości.

▲ CEN dostrzegł również potrzebę zorganizowania konkursów przedmiotowych dla najmłodszych uczniów (I etap edukacji), które jednocześnie skonsolidowałyby środowisko nauczycieli i rozwijały zainteresowania oraz kompetencje dzieci. Zorganizowano więc i przeprowadzono I Pomorski Konkurs Matematyczny oraz I Pomorski Konkurs Ortograficzny dla uczniów klas III szkoły podstawowej. Konkursy wpisały się na stałe w plan pracy i były realizowane przez kolejne lata; wzięły w nich udział wszystkie powiaty woj. pomorskiego.

2009

Rok ten rozpoczął trzyletni okres objęcia patronatem CEN „Festiwalu Przedsiębiorczości”, organizowanego przez Wyższą Szkołę Bankową w Gdańsku. Nauczyciele konsultanci CEN prowadzili wykłady dla uczestników festiwalu.

CEN odpowiedział na nowe wyzwania stojące przed nauczycielami pracującymi z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zorganizował – we współpracy z Fundacją Doktor – ogólnopolski kurs doskonalący „Terapia z udziałem zwierząt jako metoda motywująca i aktywizująca w pracy z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych”. W szkoleniu uczestniczyły dogoterapeutki z częstochowskiej fundacji o smakowitej nazwie „Jak mleczna czekolada” oraz z warszawskiej Fundacji „Razem Łatwiej” z doświadczoną w pracy z dziećmi niepełnosprawnymi suczką Kelpie.

CEN wspierał innowacje i wziął udział w pierwszej ogólnopolskiej videodebacie ośrodków doskonalenia (prowadzona przez CODN) „Internet w doskonaleniu, doskonalenie w Internecie”.

Nie mogło nas zabraknąć w ważnych dla województwa wydarzeniach – przedstawiciel CEN brał udział w pracach Biura Gdańsk i Metropolia Europejska stolica Kultury 2016 Kandydat – autorskim projekcie społecznościowej platformy edukacyjno-kulturalnej dla Metropolii Gdańskiej.

▲Nawiązano też współpracę z biurem Europolsa Jarosława Wałęsy i przeprowadzono konkurs „Rola instytucji unijnych w życiu młodego Polaka”. W efekcie nagrodzeni nauczyciele, nauczyciele konsultanci CEN oraz przedstawiciele organu prowadzącego i nadzorującego naszą placówkę mogli uczestniczyć w wyjeździe studyjnym do Brukseli i zwiedzić instytucje Parlamentu.

CEN objął patronatem i wsparciem działania Fundacji Teatrum Gedansense – projekt „Teatr i edukacja” realizowany przez Gdański Teatr Szekspirowski.

Końcówka roku szkolnego 2008/2009 upłynęła w CEN pod hasłem „wszystkie ręce na pokład”.

W maju i czerwcu wojewódzka placówka doskonalenia otrzymała zadanie specjalne: zorganizowanie i przeprowadzenie spotkań informacyjno-szkoleniowych dla wszystkich rad pedagogicznych, czyli wszystkich nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów w województwie. Na zlecenie Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli CEN został wojewódzkim koordynatorem realizacji projektu Ministerstwa Edukacji Narodowej „Wdrażanie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Komponent Informacyjny”. Dzięki współpracy i zaangażowaniu innych ośrodków doskonalenia z województwa, podczas niecałych dwóch miesięcy (maj i czerwiec) ogółem przeszkolono 18 247 nauczycieli, w tym konsultanci CEN przeprowadzili 283 spotkania, w których uczestniczyło 6389 nauczycieli. Przedsięwzięcie zaczęło się od pilotażu, a skończyło wręczeniem – podczas uroczystości na Zamku Królewskim w Warszawie w 2012 r. – dyplomu podpisanego przez Ministra Edukacji Narodowej.

MEN rozpoczął w 2009 r. program dotyczący ewaluacji systemu oświaty i nie mogło zabraknąć w nim przedstawiciela CEN, który brał udział w szkoleniach organizowanych w Krakowie. W efekcie tego zaangażowania, CEN jako pierwsza placówka doskonalenia nauczycieli w Polsce miał wziąć udział w badaniu pilotażowym dot. ewaluacji zewnętrznej. W trakcie okazało się, że badanie jest jak najbardziej „poważne” i CEN przeszedł ewaluację zewnętrzną wcale nie pilotażowo. Dla wizytatorów prowadzących proces ewaluacji i dla placówki był to sprawdzian, z którego obie strony wyszły z tarczą: w raporcie stwierdzono, iż „placówka w wysokim stopniu zaspokaja potrzeby i oczekiwania klientów dostosowując odpowiednio ofertę szkoleniową i dostarczając przydatnej zawodowo wiedzy i umiejętności”.

2010

►Nowy rok szkolny 2010/2011 rozpoczęła wojewódzka konferencja „Zdrowy Pomorzanie”, której CEN, na zlecenie Departamentu Edukacji i Sportu, był współorganizatorem. Tematyka wpisała się w politykę prozdrowotną województwa i poruszała ważne problemy zdrowego odżywiania dzieci i młodzieży, coraz powszechniejszy problem otyłości i jego skutki oraz organizację szkolnego zgodną z zasadami zdrowego stylu życia. W konferencji, która

Fot. B. Kwaśniewska

Fot. B. Kwaśniewska

odbyła się w Polskiej Filharmonii Bałtyckiej, wzięło udział 538 gości.

Po raz kolejny nauczyciele konsultanci CEN mogli odwiedzić instytucje Parlamentu Europejskiego w Brukseli.

CEN, który wspiera zawodowo nauczycieli – zawod sfeminizowany, został partnerem w organizacji XX edycji Rozwojowego Festiwalu dla kobiet ROGRESSteron (współpraca z Ośrodkiem Rozwoju Osobistego RUBEDO zaowocowała zorganizowaniem festiwalu na terenie siedziby CEN).

Rok ten upłynął pod znakiem mediów: przedstawiciele CEN udzielili wywiadów radiowych oraz wzięli udział w dyskusji na temat wyników sprawdzianów zewnętrznych prowadzonej w programie 3 TVP.

2011

CEN doświadczył kontroli Najwyższej Izby Kontroli, która „pozytywnie (...) oceniła działalność Centrum w skontrolowanym zakresie”.

W marcu odwiedzili nas przedstawiciele Stowarzyszenia Euro<26 Rumunia, będącego siostrzaną organizacją Polskiego Stowarzyszenia Projektów Młodzieżowych.

„Współpraca z Instytutem Badań nad Gospodarką Rynkową przyniosła efekt w postaci innowacyjnych form kształcenia” dla potrzeb projektu dotyczącego kształcenia zawodowego opracowanego przez Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

►Odbędzie się ważna z punktu widzenia oświaty debata pt. „Regionalna Polityka Edukacyjna”, w której wzięli udział przedstawiciele wielu województw.

CEN wspierał Powiatową Bursę w Chojnicach w realizacji innowacji „Ars educandi”. Opracowano też i realizowano programy kompleksowego wsparcia szkół.

Na początku roku szkolnego 2011/2012 w CEN-ie odbyła się wojewódzka konferencja inauguracyjna „Rok Szkoły z Pasją” z udziałem Minister Edukacji

Narodowej. Zaś w grudniu zapoczątkowano cykl konferencji na temat Edukacyjnej Wartości Dodanej.

W 2011 r. kadra pedagogiczna CEN zrealizowała 1074 formy doskonalenia zawodowego.

„Centrum Edukacji Nauczycieli wpisuje się swoją działalnością w priorytety i cele strategiczne ujęte w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego.”

Innowacje, akcje, działania długofalowe, doraźne... CEN wpisuje się w życie oświatowe i edukacyjne województwa pomorskiego, stara się służyć wsparciem i pomocą. Trudno podsumować wieloletnią pracę, trudno wspomnieć o wszystkich przedsięwzięciach i inicjatywach CEN. Oprócz działań widocznych na zewnątrz, nauczyciele konsultanci wykonywali codzienną, wynikającą z planu i bieżących potrzeb pracę. CEN brał udział w pracach komisji stypendialnej dla uczniów szczególnie uzdolnionych, opracowywał prezentacje na temat stanu oświaty województwa pomorskiego i szkolnictwa zawodowego, przyjmował zagranicznych gości z Holandii, Rumunii, Gruzji, Niemiec, Austrii, Litwy, Czech. CEN zorganizował pierwsze spotkanie dot. doradztwa metodycznego dla nauczycieli języka ukraińskiego w województwie pomorskim, współorganizował program „Ekspert” na terenie Pomorza, brał udział w posiedzeniach Pomorskiej Rady BRD, realizował wiele zdań zleconych przez Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, współpracował z uczelniami wyższymi, fundacjami, stowarzyszeniami i organami prowadzącymi szkoły i placówki.

W sprawozdaniu z pracy CEN z 1999 roku czytamy, że pracy nauczycieli konsultantów CEN przyświecała myśl A. L. Mc Ginnisa: „Pomagaj innym w rozwoju i uczyn z tego radość swojego życia”. Idea ta nie straciła na aktualności i mam nadzieję, że dalej będzie przyświecała pracy nauczycieli konsultantów wojewódzkiej placówki doskonalenia nauczycieli.

Powstało Stowarzyszenie EDUKACJA KU PRZYSZŁOŚCI

Renata Mistarz
nauczyciel konsultant CEN
ds. edukacji regionalnej

*Zmierzamy ku światu,
w którym najbardziej
wartościowe są idee
i znaczenia produkowane
nie przez maszyny,
a wyobraźnię i talenty.*

Kazimierz Krzysztofek

Władzami Stowarzyszenia EDUKACJA KU PRZYSZŁOŚCI są:

- Renata Mistarz (Prezes Zarządu),
- Ewa Kalińska (Wiceprezes),
- Małgorzata Bukowska-Ulatowska (Sekretarz),
- Krystyna Józefczyk (Skarbnik),
- Jarosław Szablowski (Członek Zarządu).

W bieżącym roku, z inicjatywy pracowników Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, powstało Stowarzyszenie EDUKACJA KU PRZYSZŁOŚCI.

Przyjrzyjmy się jego celom zapisanym w statucie:

- podejmowanie działań na rzecz rozwoju edukacji i kultury - szczególnie wśród dzieci i młodzieży, nauczycieli oraz twórców, a także innych zainteresowanych bezpieczną i pomyślną przyszłością świata,
- podtrzymywanie tradycji, świadomości i tożsamości lokalnej, regionalnej i narodowej, kulturowej i obywatelskiej,
- podejmowanie działań na rzecz dialogu między kulturami, rozwijanie kontaktów i współdziałania między społecznościami, współpracy międzynarodowej i integracji europejskiej oraz podejmowanie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych,
- dbałość o zachowanie walorów środowiska naturalnego i ochronę dziedzictwa przyrodniczego oraz rozwijanie świadomości ekologicznej,
- podejmowanie działań mających na celu rozwój nauki i edukacji, w tym zakładanie, prowadzenie i wspieranie instytucji oświatowo-wychowawczych,
- organizowanie różnych form krajoznawstwa i wypoczynku dzieci, młodzieży i dorosłych oraz upowszechnianie kultury fizycznej i sportu,
- podejmowanie działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- pozyskiwanie środków materialnych i niematerialnych oraz innych form wsparcia na realizację zadań statutowych.

Swoje cele stowarzyszenie realizować będzie w szczególności poprzez:

- inicjowanie i realizowanie działań wynikających z potrzeb edukacyjnych i kulturowych,
- opracowywanie i realizację programów oraz przedsięwzięć edukacyjnych, kulturowych i społecznych na rzecz środowiska lokalnego, regionalnego, ogólnopolskiego i międzynarodowego,
- inicjowanie i prowadzenie różnorodnej działalności gospodarczej i pozagospodarczej jako działalności pożytku publicznego na cele statutowe,
- inicjowanie i organizowanie różnych form szkoleniowych i różnych form wypoczynku,
- organizowanie działalności klubowej i świetlicowej, udzielanie porad i pomocy w zakresie celów wynikających ze statutu stowarzyszenia, współdziałanie z samorządami lokalnymi oraz organizacjami i instytucjami w kraju i za granicą, organizowanie wolontariatu.

Stowarzyszenie EDUKACJA KU PRZYSZŁOŚCI zostało wpisane do Rejestru Stowarzyszeń pod pozycją KRS 0000417161. Siedziba Stowarzyszenia mieści się w budynku Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, al. gen. J. Hallera 14, 80-401 Gdańsk.

Zapraszamy do współpracy!

„Edukacja Pomorska” – czasopismo pomorskiej oświaty

Beata Symbor
nauczyciel konsultant CEN
ds. informacji naukowej

„Edukacja Pomorska” to pismo z wieloletnią tradycją. Pod obecną nazwą funkcjonuje na rynku wydawniczym od marca 2002 roku, ale jego początki datować można na wczesne lata dziewięćdziesiąte, kiedy to zaczęło ukazywać się – drukiem Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku – czasopismo oświatowe o nazwie „Stolem”.

Redaktorami naczelnymi „Edukacji Pomorskiej” byli kolejno: Ewa Jurkowska - ówczesna dyrektor CEN, następnie Piotr Janusz Pardo, Ewa Kociszewska i Jolanta Śmigierska. Od roku 2011 ta zaszczytna funkcja przypadła w udziale również mi. Sama jednak Beata Symbor nie znaczyłaby wiele, gdyby nie – skłonny do wielu poświęceń – zespół redakcyjny, w składzie: Małgorzata Bukowska-Ulatowska, Ewa Kalińska i Joanna Aleksandrowicz oraz Beata Kwaśniewska, dzięki której obecny wygląd Edukacji Pomorskiej dostarcza całemu zespołowi energii i motywacji do dalszego rozwijania czasopisma.

Misją „Edukacji Pomorskiej”, nieprzerwanie od 10 lat, jest zaspokajanie potrzeb informacyjnych środowiska oświatowego regionu. Czasopismo pomyślane zostało jako rodzaj forum, na którym pracownicy oświaty mogą wymieniać się swoimi doświadczeniami, uwagami, refleksjami. Aspiracją periodyku jest pomaganie nauczycielom w lepszej orientacji w problematyce zmian programowych i prawnych oświaty.

„Edukacja Pomorska” składa się ze stałych działów: Forum oświatowe, Wokół nas, Reforma programowa, Doświadczenia i konkrety, Biblioteka Pedagogiczna, CENne informacje, O tym się mówi, całość wieńczy cyklicznie Felieton. A począwszy od 2012 r., mając na uwadze coraz większe znaczenie problemu trafności i rzetelności diagnoz edukacyjnych, postanowiliśmy rozszerzyć formułę o dział Badania i analizy.

Artykuły publikowane w ramach wymienionych zagadnień, traktują zarówno o sprawach ogólnooświatowych, jak i prezentują konkretne przykłady działań pedagogicznych. Tematyka czasopisma odnosi się do bieżących aspektów nauczania i wychowania, rozwiązań prawnych, nowości wydawniczych, osiągnięć nauczycieli i dyrektorów placówek, wydarzeń, w których warto uczestniczyć i publikacji, z których treścią warto się zapoznać. Na łamach pisma publikowane są relacje z życia szkół, reportaże, doświadczenia z realizacji udanych projektów edukacyjnych.

Jako biuletyn placówki aktywnie współpracującej z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, Kuratorium Oświaty w Gdańsku, Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Gdańsku i pomorskimi ośrodkami akademickimi, „Edukacja Pomorska” jest cennym źródłem wiedzy prezentowanej przez znakomitych fachowców. Łamy naszego pisma są także miejscem dyskursu edukacyjnego nad kształtem polskiej oświaty, wymiany doświadczeń krajowych i zagranicznych, a przede wszystkim prezentacji konkretnych rozwiązań metodycznych nauczycieli z rodzimego Pomorza.

„Edukacja Pomorska” posiada nie tylko atrakcyjną wartość merytoryczną, ale i ciekawą szatę graficzną. Początkowo czasopismo wy-

Redakcja „Edukacji Pomorskiej”, od lewej: Beata Kwaśniewska, Ewa Kalińska, Beata Zdrowowicz, Joanna Aleksandrowicz, Małgorzata Bukowska-Ulatowska, Beata Symbor (red. naczelna), wrzesień 2012 r.

dawane było jako kwartalnik, zaś od roku 2006 jest dwumiesięcznikiem. W 2011 roku – obok formy drukowanej – wprowadzono formę elektroniczną publikacji wybranych materiałów każdego numeru. Od 50. numeru postanowiliśmy, że cała „Edukacja” ukazywać się będzie w postaci cyfrowej na stronie <http://www.edukacjapomorska.gda.pl>, a jej treść archiwizujemy na CD oraz w nakładzie egzemplarza obowiązkowego w wersji papierowej.

Ta radykalna zmiana podyktowana jest obowiązującym trendem w udostępnianiu wiedzy za pomocą internetu oraz prawdziwą troską o zaspokajanie potrzeb informacyjnych środowiska oświatowego Pomorza. Jesteśmy jednak przekonani, że fizyczna zmiana czasopisma nie będzie wpływała na jego zawartość merytoryczną. Nadal chcemy pomagać nauczycielom w lepszej orientacji w problematyce zmian programowych i współczesnych wyzwań dla oświaty.

Jak już wspomniałam, nad kształtem czasopisma czuwa zespół redakcyjny, ale to spostrzeżenia oraz pomysły samych autorów, osób współpracujących z redakcją, jak i samych czytelników pozwalają na zachowanie jego aktualnej, korzystnej w odbiorze, formy i treści. Deklarujemy otwartość na zmiany i gotowość prezentowania najnowszych rozwiązań metodycznych oraz dydaktyczno-wychowawczych na wszystkich etapach edukacyjnych.

I dlatego zapraszamy Państwa do współpracy oraz prosimy o zgłaszanie uwag i konstruktywną polemikę. Zależy nam bardzo na interakcji z Czytelnikami, ale również zachęcamy do nadsyłania ciekawych artykułów. I być może będę się powtarzać, ale bez udawanej skromności i z całym przekonaniem, pragniemy wspólnie z Państwem kreślić dalsze kierunki rozwoju pomorskiej edukacji.

Współpraca międzynarodowa – wizyty studyjne

**Małgorzata
Bukowska-Ulatowska**
nauczyciel konsultant CEN
ds. języka angielskiego

Wizyty studyjne są okazją do spotkania się specjalistów z różnych krajów, na co dzień pracujących w podobnych obszarach edukacji ogólnej oraz kształcenia i doskonalenia zawodowego. Umożliwiają wymianę informacji, doświadczeń i opinii oraz nawiązanie kontaktów zawodowych w zakresie tematów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania na poziomie ponadnarodowym. Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, świadome potencjału wyjazdów studyjnych, kilkakrotnie organizowało międzynarodowe wizyty, a także gościło uczestników wizyt przebywających w Polsce na zaproszenie innych instytucji. Nauczyciele konsultanci Centrum korzystali również indywidualnie z możliwości udziału w tego typu przedsięwzięciach. Poniżej znajdują Państwo informacje o wybranych wizytach studyjnych, w których brali udział przedstawiciele naszej placówki.

Organizatorem wymiany była Ewa Furche, nauczyciel konsultant CEN ds. języka niemieckiego, ze strony niemieckiej – Franz Dwertmann, niemiecki nauczyciel z Bremy

Organizacja wizyt studyjnych przez Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Od 8 do 14 marca 1998 r. grupa nauczycieli języka niemieckiego z pomorskich szkół uczestniczyła w wizycie studyjnej w Bremie. W dniach 14-19 września 1998 r. w Gdańsku miała miejsce rewizyta nauczycieli niemieckich. W ramach ww. spotkań nauczyciele z obu państw wymieniali się doświadczeniami, hospitowali zajęcia dydaktyczne w szkołach, uczestniczyli w spotkaniach z władzami lokalnymi oraz przedstawicielami placówek doskonalenia nauczycieli. W programie wizyt ujęto również udział w wydarzeniach kulturalnych oraz zwiedzanie Gdańska i Bremy. Nauczyciele polscy uczestniczyli ponadto w warsztatach metodycznych oraz otrzymali materiały dydaktyczne, przydatne w nauczaniu języka niemieckiego jako języka obcego.

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku we współpracy z Landesinstitut für Schule und Ausbildung (L.I.S.A.) w Schwerinie w Niem-

W ramach Programu SMART nauczyciele konsultanci CEN dwukrotnie uczestniczyli w wizycie studyjnej w Anglii – w marcu/kwietniu i w październiku 1998 r. W grupie „Języki Obce” uczestniczyła Ewa Furche, nauczyciel konsultant ds. języka niemieckiego. Podczas ww. wizyt studyjnych Grupa poznała brytyjski system oświaty oraz system egzaminacyjny, zwiedzając szkoły i hospituując lekcje języków obcych, m. in. w Farnham College poznając pracę Komisji Egzaminacyjnej (AEB) w Guildford uczestniczyła w Konferencji Dla Nauczycieli Języków Obcych ALL (Langugage Word Conference) w Brighton.

Z Raportu z wizyty studyjnej w Wielkiej Brytanii (28.03.-06.04.1998 r.) Ewy Furche, z dnia 28 kwietnia 1998 r.:

„W małej grupie zobaczyłyśmy m. in. British Museum, Trafalgar Square, National Galery, Soho, China Town, Jewel Tower, Natural History Museum, Big Ben, Hyde Park, Tower, Museum Madame Tussaud. Wszystkie te miejsca wywarły na mnie niezapomniane wrażenia. Londyn to miasto, w którym różne narodowości, różne tradycje współgrają ze sobą, tworząc swoisty klimat tego miasta. [...] W czasie spotkania zapoznałam się z funkcją tutora. Jest to system opieki nad uczniami odmienny od polskiego. [...] W Farnham College [...] szczególne wrażenie zrobiły na mnie gabinety zajęć technicznych i artystycznych. Uczeń ma tutaj ogromne możliwości do samorealizacji artystycznej. [...] Niewątpliwie dobrą stroną angielskiej szkoły był zaobserwowany przeze mnie dobry kontakt nauczyciela z uczniami.[...]”

czech (Mecklenburg-Vorpommern) było organizatorem w dniach 13-23 lipca 1999 r. wizyty studyjnej dla nauczycieli z Niemiec, przyszłych nauczycieli języka polskiego. Wizyta odbyła się w ramach Programu Sokrates LINGUA Aktion B. Nauczyciele niemieccy uczestniczyli w intensywnym kursie języka polskiego, który CEN zorganizował we współpracy z Sopocką Szkołą Języka Polskiego. Koordynatorem wizyty była pani Barbara Rabanus, nauczyciel konsultant L.I.S.A. w Schwerinie. Z ramienia CEN wizytę przygotowała i opiekowała się grupą Ewa Furche, nauczyciel konsultant CEN ds. języka niemieckiego.

W latach 1997-1999 nauczyciele konsultanci CEN aktywnie uczestniczyli w programie SMART finansowanym z funduszy Phare, w ramach Kontraktu SMART PL 9512/01 przez Konsorcjum Brunel University (UK) i Instytut Badań Edukacyjnych (PL) Komponent 02 *Opracowanie Krajowego Systemu Oceniania*. W Programie SMART – wspomagającym Program Nowa Matura przygotowujący nowy egzamin maturalny – polskich ekspertów szkolili specjaliści z Holandii (Cito) i Anglii (The Associated Examining Bard - AEB).

W dniach 2-5 października 2012 r., na zaproszenie Centrum Edukacji Nauczycieli, w Gdańsku przebywać będzie 12 uczestników wizyty studyjnej „Edukacja dla przyszłości – rozwijanie autonomii w edukacji formalnej”, przygotowanej w ramach europejskiego programu edukacyjnego „Uczenie się przez całe życie”. Koordynatorem wizyty jest Małgorzata Bukowska-Ulatowska, nauczyciel konsultant CEN ds. języka angielskiego. Program wizyty dotyczy aktualnych kierunków przemian w kształceniu ogólnym oraz zawodowym w Polsce i w innych krajach europejskich, stwarza okazję do poznania wybranych rozwiązań i wymiany doświadczeń, ale też zachęca do dyskusji o znaczeniu i granicach rozwijania autonomii w formalnym

Nauczyciele konsultanci CEN oraz uczestniczący w Programie SMART dyrektorzy pomorskich szkół podczas prezentacji regionu dla uczestników Programu: od lewej: Wiesław Kosakowski - dyrektor III LO w Gdyni, Barbara Potulska – nauczyciel konsultant ds. biologii, Ewa Furche – nauczyciel konsultant ds. języka niemieckiego, Hanna Łęczycka – nauczyciel konsultant ds. języka polskiego, Jolanta Sawicka – nauczyciel konsultant ds. chemii, Tomasz Zbiński – dyrektor VI LO w Gdańsku

Fot. B. Kwaśniewska

Przedstawiciele Stowarzyszenia Euro<26 Rumunia wraz z pracownikami CEN w Gdańsku

systemie edukacji. Uczestnikami wizyty studyjnej będą osoby związane zawodowo z kształtowaniem polityki w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego, reprezentujące różne grupy środowisk edukacyjnych, m.in. władze krajowe i lokalne, organy nadzoru pedagogicznego, wyższe uczelnie, szkoły podstawowe i średnie, a także różne państwa – Bułgarię, Cypr, Czechy, Grecję, Holandię, Niemcy, Portugalię, Szwecję, Wielką Brytanię oraz Włochy.

Organizacja spotkań w ramach wizyt studyjnych koordynowanych przez inne instytucje

29 maja 2009 r. w Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku odbyło się spotkanie z uczestnikami wizyty studyjnej „Jak uatrakcyjnić kształcenie zawodowe i zapewnić jego jakość poprzez realizację projektów europejskich?”, zorganizowanej przez Kuratorium Oświaty w Gdańsku. Koordynatorem wizyty była Ewa Furche, starszy wizytator Wydziału Kształcenia Ponadgimnazjalnego i Ustawicznego KO w Gdańsku. Wizyta odbywała się w ramach jednego z działań międzysektorowych w programie „Uczenie się przez całe życie”, a jej celem była wymiana doświadczeń na temat kształcenia zawodowego w państwach beneficjentów uczestniczących w wizycie. Podczas spotkania w Centrum, nauczyciele konsultanci zaprezentowali gościom zagranicznym polski system kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

8 marca 2011 r. Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku odwiedzili przedstawiciele Stowarzyszenia Euro<26 Rumunia, siostrzanej organizacji Polskiego Stowarzyszenia Projektów Młodzieżowych. Wizyta w Polsce była ostatnią z cyklu 10 podróży studyjnych do krajów Unii Europejskiej, jakie odbyły się w ramach projektu dot. młodzieży i wolontariatu „Building the „Youth Worker” Institution for the integration of Young people into society”. Podczas spotkania goście zaprezentowali podstawowe założenia ww. projektu, natomiast gospodarze przedstawili wybrane aspekty działalności Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Do udziału w spotkaniu zaproszono również przedstawicieli Centrum Wolontariatu w Gdańsku oraz Gdańskiego Teatru Szekspirowskiego, którzy omówili kilka z realizowanych przez siebie inicjatyw edukacyjnych. Oprócz ww. prezentacji, podczas spotkania odbyła się krótka dyskusja dot. kompetencji pedagogicznych przydatnych w prowadzeniu pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży.

Udział nauczycieli konsultantów Centrum w zagranicznych wyjazdach studyjnych

W dniach 19-24 maja 1997 r. Renata Mistarz, nauczyciel konsultant ds. edukacji regionalnej, wraz z grupą kaszubskich nauczycieli, uczestniczyła w wizycie studyjnej „Dwujęzyczność niderlandzkiej Fryzji i polityka językowa państwa oraz prowincji

Fot. R. Mistarz

Przedszkole fryzyjskojęzyczne we Franeker

Fot. R. Mistarz

Lekcja języka fryzyjskiego w szkole w gminie Tytsjerksteradiel

Fot. R. Mistarz

Wiele małych (kilkudziesięcioosobowych) szkół na wyspie Lewis posiada własne baseny

w zakresie promocji i wsparcia języka fryzyjskiego”, zorganizowanej przez Zespół ds. Oświaty Zarządu Głównego Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego oraz Radę Ruchu Fryzyjskiego i GCO - Centrum Kształcenia Nauczycieli w Leeuwarden (Holandia). W programie były spotkania z władzami prowincji oraz władzami gmin i miast, wizyty w instytucjach oświatowych Fryzji - Centrum Kształcenia Nauczycieli w Leeuwarden i kuratorium oświaty, w szkołach i przedszkolach fryzyjskojęzycznych oraz w szkole z językiem hindeloppen. Ponadto, grupa polska spotkała się z naukowcami z Akademii Fryzyjskiej oraz odwiedziła instytucje wpisane do Kontraktu „Język i kultura fryzyjska”, zawartego między rządem holenderskim a zarządem prowincji Fryzja: radio i telewizję regionalną, muzeum literatury fryzyjskiej i in. Spotkania zaowocowały nową wiedzą na temat formalnoprawnych i strategicznych rozwiązań mieszczących się w zakresie polityki językowej państwa i prowincji na rzecz ochrony i rozwoju języka mniejszościowego. Po wizycie we Fryzji Renata Mistarz popularyzowała jej efekty w kraju i w regionie, m. in. podczas międzynarodowego seminarium „Studium Edukacji Regionalnej i Alternatywnej” Uniwersytetu Gdańskiego i Kaszubskiej Wszechnicy Ludowej w Wejherowie (1997) oraz w pracy zbiorowej pod red. K. Kossak-Głowczewskiego „Edukacja regionalna mniejszości narodowych i etnicznych”, wydanej przez Uniwersytet Gdański (1999). Efektem wizyty było też zainicjowanie w roku 1997 projektu „Naczynia Połączone” - partnerstwa szkół kaszubskich i fryzyjskich; na łamach „Edukacji Pomorskiej” ukazało się kilka artykułów poświęconych doświadczeniom ww. projektu.

Od 10 do 14 maja 2004 r., 14 osób z 9 krajów europejskich (Belgii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Niemiec, Portugalii, Szwecji, Węgier oraz Polski), w tym Renata Mistarz, nauczyciel konsultant ds. edukacji regionalnej, uczestniczyło w wizycie studyjnej „Jakość w edukacji”, odbywającej się w Stornoway, na Wyspie Lewis (Hebrydy Zewnętrzne, Szkocja, Wielka Brytania). Wizyta, zorganizowana przez Centrum Edukacji oraz Departament Edukacji Rady Wysp Zachodnich Comhairle nan Eilean Siar w Stronoway w ramach europejskiego programu edukacyjnego Socrates Arion, dotyczyła bilingwalnego (angielsko-gaelickiego) systemu szkolnego i problemu zapewnienia jakości edukacji w środowisku dwujęzycznym. W programie wizyty znalazły się cztery zasadnicze tematy: funkcjonowanie szkockiego systemu edukacyjnego (dot. uczniów w wieku od 3 do 14 lat), procedury zapewnienia i podnoszenia jakości na Wyspach Zachodnich, inspekcja szkolna i jej rola w zapewnieniu jakości, a także ustawicz-

Fot. R. Miśtarz

Dwujęzyczne tablice informacyjne na ulicach Stornowey

Fot. R. Miśtarz

Typowy krajobraz wyspy Lewis

ny rozwój zawodowy nauczycieli. Ww. zagadnienia omawiane były podczas wykładów oraz ilustrowane przykładami praktycznych rozwiązań, funkcjonujących w szkołach odwiedzonych przez uczestników wizyty: Nan Loch School - Sgoil Nan Loch, Knoch School, Lionel School oraz Shawbost School. Szkoły prezentowały różny poziom kształcenia i były różnej wielkości, ukazywały praktyczne funkcjonowanie szkockiego systemu edukacji i jego uwarunkowania. Program wizyty umożliwił również zapoznanie się z założeniami i efektami polityki edukacyjnej władz lokalnych. Odbyły się też oficjalne spotkania z burmistrzem Stornoway oraz z sekretarzem Rady Wysp Zachodnich i innymi przedstawicielami władz regionu. Program wizyty studyjnej zakładał również poznanie wybranych aspektów dziedzictwa historyczno-kulturowego wyspy Lewis: Callanish Stones (kręgi kamienne), Carlouay Broch, Arnol Black House oraz fabrykę tweedu. Wyjazdy do tych miejsc pokazały konteksty, w których rozwijało się życie mieszkańców wyspy, lokalną specyfikę kulturową i naturalne uwarunkowania życia na wyspie, co uczyniło wizytę jeszcze bardziej atrakcyjną i cenną.

Organizatorami wizyty studyjnej „Dokształcenie nauczycieli w edukacji środowiskowej poprzez sztukę i kulturę”, realizowanej w ramach programu Socrates Arion, były cypryjskie państwowe władze oświatowe oraz uczelnie wyższe: Pedagogical Institute of Cyprus, Pedoulas Environmental Centre oraz Cyprus University. Wizyta odbywała się w dniach 6-11 maja 2007 r. na Cyprze, w spotkaniu uczestniczyło 15 europejskich specjalistów

zajmujących się edukacją z środowiskową (liderzy projektów, edukatorzy i pedagodzy ze środowiskowych centrów edukacyjnych oraz nauczyciele sztuki i przedmiotów artystycznych) z 9 krajów Europy: Belgii, Czech, Francji, Grecji, Niemiec, Norwegii, Słowacji, Wielkiej Brytanii, Polski. Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku reprezentowała Renata Miśtarz, nauczyciel konsultant ds. edukacji regionalnej, Program wizyty koncentrował się wokół zagadnień dotyczących wprowadzania aspektów kulturowych danego środowiska do edukacji oraz sposobów rozbudzania twórczości i sztuki uczniów poprzez wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego najbliższego otoczenia. Uczestnicy wizyty mieli okazję poznać interesujące podejście do edukacji regionalnej - poprzez twórczość i sztukę uczniów, własną pracę badawczą na tym polu, a także poprzez interaktywne uczenie się od ludzi ze środowisk lokalnych i z różnych kultur. Na program wizyty złożyły się wykłady, warsztaty oraz wizyty w szkołach i w przedszkolu. Do udziału w spotkaniach zaproszono ekspertów, którzy dzielili się wiedzą teoretyczną i doświadczeniem praktycznym, prezentowali wyniki swoich badań, stwarzali możliwość dyskusji i refleksji nad istotą oraz różnymi aspektami edukacji środowiskowej, realizowanej w oparciu o kulturę i sztukę. W zakresie wybranych obszarów tematycznych prowadzone były warsztaty praktyczne, zarówno dla uczestników wizyty, jak i dla uczniów.

W dniach 26-30 kwietnia 2012 r. w Dublinie odbyła się wizyta studyjna poświęcona zagadnieniom rozwoju zawodowego nauczycieli: „The Continuous

Fot. R. Mistrz

Stolica Cypru - Nikozja

Fot. R. Mistrz

Warsztaty „Eksploracja naturalnego otoczenia i kreacja przy pomocy naturalnych materiałów” w górach Troodos

Fot. R. Mistrz

Cyprijski taniec obrzędowy w wykonaniu dzieci z przedszkola w Anthoupolis

Professional Development of Teachers and Trainers”, zrealizowana w ramach działań międzysektorowych w programie edukacyjnym Unii Europejskiej „Uczenie się przez całe życie”, zorganizowana przez Léargas – irlandzką agencję narodową programu. W wizycie uczestniczyło 14 przedstawicieli oświaty (inspektorzy departamentów edukacji, dziekani wydziałów pedagogicznych wyższych uczelni, nauczyciele akademicki – opiekunowie praktyk, dyrektorzy i trenerzy ośrodków doskonalenia nauczycieli oraz dyrektorzy szkół) z 9 państw europejskich: Hiszpanii, Włoch, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Finlandii, Bułgarii, Turcji i Polski. Z ramienia Centrum w spotkaniu udział wzięła Małgorzata Bukowska-Ulatowska, nauczyciel konsultant ds. języka angielskiego. Każdy z uczestników wizyty przedstawił własną prezentację dotyczącą kształcenia i doskonalenia nauczycieli, zawierającą krótki opis narodowego lub regionalnego systemu oświaty, główne problemy i wyzwania oraz przykłady dobrych praktyk. Odbyło się również wiele rozmów indywidualnych i dyskusji grupowych, opracowano wspólnie raport końcowy, podsumowujący spotkanie. Program wizyty obejmował również spotkania z przedstawicielami irlandzkiej oświaty – dyrektorami biur i inspektorami ministerstwa edukacji, wiceprzewodniczącym Rady Nauczycielskiej, rektorem wyższej uczelni kształcącej na kierunkach pedagogicznych, nauczycielami akademickimi, dyrektorami centralnego i regionalnego ośrodka doskonalenia nauczycieli, koordynatorami oświatowych projektów rządowych i dyrektorami szkół. Tematyka spotkań dotyczyła przygotowania do zawodu nauczyciela oraz szeroko pojętego doskonalenia czynnych zawodowo nauczycieli, pracujących w różnych typach szkół i placówek. Uczestni-

Fot. R. Mistrz

Tworzenie przez uczniów linorytów prezentujących nabytą wiedzę i wrażenia z wizyty w muzeum

Fot. M. Bukowska-Ulatowska

Spotkanie z wiceprzewodniczącym Irlandzkiej Rady Nauczycielskiej

cy wizyty odwiedzili również kilka szkół, mieli okazję porozmawiać z nauczycielami i uczniami. Spotkania robocze wypełniły większość czasu wizyty, najwytrwalszym uczestnikom wizyty studyjnej jednak udało się również wybrać na krótką wycieczkę objazdową oraz wieczorny spacer po stolicy Irlandii.

Wizyty studyjne są okazją do porównania wybranych aspektów funkcjonowania oświaty w różnych krajach europejskich, zapoznania się zarówno z międzynarodowymi, jak i z krajowymi, regionalnymi oraz lokalnymi kierunkami rozwoju edukacji. Wie-

Fot. M. Bukowska-Ulatowska

Korytarz jednej z dublińskich szkół podstawowych

łość perspektyw uczestników wizyt pomaga inaczej spojrzeć na polskie szkolnictwo i na działalność placówki, w której pracujemy. Kilkudniowe robocze spotkania, zwykle odbywające się w małej grupie osób zainteresowanych podobną tematyką, pozwalają przedyskutować wiele istotnych kwestii, sprzyjają wymianie doświadczeń i pomysłów. Wizyty studyjne są też okazją do nawiązania interesujących kontaktów zawodowych i poszerzenia zakresu współpracy międzynarodowej placówki.

Uczestnicy wizyty studyjnej w regionalnym ośrodku doskonalenia nauczycieli Drumcondra Education Center

Wilniuchy – eksport usług edukacyjnych

Marzena Kozłowska
nauczyciel konsultant CEN
ds. pedagogiki
– koordynator projektu

Kiedy pojawił się projekt specjalnego, jubileuszowego wydania Edukacji Pomorskiej i redaktor naczelna Beata Symbor poprosiła mnie o napisanie artykułu o „moich Wilniuchach” przeraziłam się, bo jak oddać w kilku słowach całą historię współpracy, atmosferę, jaka temu towarzyszyła, jak policzyć wkład wielu ludzi w ten projekt, jak opisać przyjaźnie, które dla wielu ludzi zostały czymś najważniejszym w życiu? Jakich słów użyć, by oddać to wszystko? Wtedy koleżanka podpowiedziała mi: – *Po prostu opowiedz – więc spróbuję.*

W projekcie wileńskim, jak go potocznie nazywamy w gronie konsultanckim, uczestniczę od 3 lat. Ale wielu nauczycieli konsultantów Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku bierze w nim udział od początku jego funkcjonowania, czyli od 1991 roku.

Kiedy trzy lata temu pani Bogumiła Zagłoba, koordynator projektu, zaproponowała mi poprowadzenie zajęć na kursie doskonalącym dla nauczycieli z polskich szkół na Wileńszczyźnie pomyślałam: *Czemu nie? To może być ciekawe doświadczenie.* I faktycznie tak było. Rzeczywi-

Fot. B. Kwaśniewska

stość jednak przerosła oczekiwania. Kiedy stanęłam przed tymi ludźmi, poczułam niesamowitą atmosferę, jaką tworzą wokół siebie. Było w nich tyle mądrości, czaru i uroku, otwarcia na wiedzę i ciekawości poznawczej. Zajęcia minęły niespodziewanie szybko, a ja powiedziałam Pani Bogusi, że jeśli byłaby możliwość i potrzeba, to ja jestem bardzo zainteresowana współpracą w projekcie. Tak też się stało. Rok później organizowałam przyjazd grupy od strony merytorycznej, a w tym roku, po przejściu na emeryturę Pani Bogumiły Zagłoby, całość przedsięwzięcia.

Zanim o tym, jak projekt współpracy jest realizowany aktualnie, trochę historii, czyli jak się to wszystko zaczęło.

Doskonalenie kompetencji pedagogicznych i metodycznych nauczycieli z polskich szkół na Litwie w Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Cała przygoda gdańsko-wileńska rozpoczęła się w 1991 roku od akcji świątecznej. Dzięki współpracy z Kuratorium Oświaty w Gdańsku (M. Szwejkowska), Fundacją „Więź” (prezes R. Łaniecki) i Dyrekcją oraz Gronem Pedagogicznym Zespołu Szkół Morskich w Gdańsku – na Litwę, do polskich szkół trafił transport darów: książki, pomoce dydaktyczne, odzież, słodycze – łącznie ponad 3 tony. W tym samym roku w grudniu w Wilnie nastąpiło oficjalne nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz

Szkolna”. Podczas oficjalnych spotkań uzgodniono formy realizacji pomocy i współpracy zgodnie z potrzebami środowiska. Była to m.in. pomoc w wyposażeniu gabinetów przedmiotowych, systematyczne wzbogacanie zasobów szkolnych w literaturę piękną i metodyczną, doskonalenie metodyczne nauczycieli przez konsultantów CEN w Gdańsku i w Wilnie oraz doraźna pomoc materialna.

W międzyczasie w Gdańsku trwało pozyskiwanie wsparcia różnych instytucji, stowarzyszeń i osób prywatnych. Były to m.in.: „Wspólnota Polska”, Fundacja „Więź”, Zarząd Oddziału Gdańskiego Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej, dyrekcje szkół, rady pedagogiczne i uczniowie szkół województwa gdańskiego, później pomorskiego.

W roku 1992 pierwsza grupa nauczycieli z Wileńszczyzny brała udział w doskonaleniu metodycznym w naszej gdańskiej placówce, a później grupa konsultantów z gdańskiego ośrodka doskonalenia prowadziła kurs w Wilnie, organizowany w porozumieniu z Instytutem Doskonalenia Nauczycieli Litwy z inicjatywy „Macierzy Szkolnej”. Podczas kursu nauczyciele uczestniczyli w lekcjach pokazowych, warsztatach i wykładach.

We wrześniu 1994 r. odbyła się metodyczna sesja wyjazdowa konsultantów CEN przy wsparciu finansowym przedsięwzięcia przez: Politechnikę Gdańską, Rafinerię Gdańską, Stowarzyszenie Wspólnota Polska, z udziałem wiceprzewodniczącego Rady Miasta Gdańska Tadeusza Gleinerta.

W 1995 roku dyrekcja CEN wystąpiła do Rady

Miasta Gdańska o wsparcie programu współpracy i doskonalenia nauczycieli z polskich szkół na Wileńszczyźnie realizowanego przez CEN w porozumieniu z „Macierzą Szkolną”, zgodnie z potrzebami środowiska. Umowę o współpracy miast Wilna i Gdańska, umożliwiającą realizację planów doskonalenia perspektywicznie podpisano w 1996 roku.

W 1998 roku podpisane zostało porozumienie o współpracy między Zarządem Oddziału Gdańskiego Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej a CEN i „Macierzą Szkolną”, na mocy którego do dziś realizowane są wszelkie działania projektowe.

Z ważniejszych wydarzeń należy wspomnieć również o zorganizowaniu jubileuszowej konferencji w Wilnie z okazji 10-lecia współpracy Wilna i Gdańska w dziedzinie edukacji na temat: „Rola języka ojczystego w procesie edukacyjnym” 15-17 maja 2003 r. W realizację przedsięwzięcia włączyło się Radio Gdańsk, TV Gdańsk, Głos Wybrzeża i Dziennik Bałtycki.

Od 1993 roku odbywają się w CEN w Gdańsku coroczne kursy doskonalące dla nauczycieli różnych specjalności, zgodnie z potrzebami środowiska określanymi przez Stowarzyszenie „Macierz Szkolna”, a finansowane ze środków przyznawanych przez Gminę Miasto Gdańsk. Za każdym razem w formie doskonalenia uczestniczy od 30 do 35 osób.

Tematyka kursów jest zróżnicowana, w zależności

od potrzeb uczestników. Oto niektóre z realizowanych form:

- *Doświadczenia gdańskich nauczycieli wobec wyzwania edukacyjnego „Młodzi Polacy w zjednoczonej Europie”*
- *Jak kształcić prospołeczne i obywatelskie postawy uczniów*
- *Uczyć i wychowywać skuteczniej*
- *Twórcze myślenie i efektywne uczenie*
- *Naprzeciw ekologicznym wyzwaniom*
- *Jak być lepszym polonistą*
- *Grupa bawi się i pracuje.*

W czerwcu tego roku również gościliśmy nauczycieli z polskich szkół na Wileńszczyźnie. Zgodnie z ustaleniami zawartymi pomiędzy organizatorami i realizatorami projektu: Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, Stowarzyszeniem Nauczycieli Polskich Szkół na Litwie „Macierz Szkolna” i Gminą Miasto Gdańsk – 24 czerwca 2012 r. do Gdańska przyjechało 30. nauczycieli z polskich szkół na Wileńszczyźnie, aby uczestniczyć w kursie doskonalącym „Przez zabawę do wiedzy”. Program 30-godzinnego kursu obejmował trzy obszary: promocja Gdańska, blok psychologiczno-pedagogiczny i blok językowy.

Kursowi nadano elementy obrzędowości, np. motto na każdy dzień w formie zaszyfrowanej wiadomości, gazetkę informacyjną, wieczorne podsumowanie

dnia itp. Zajęcia odbywały się w formie wykładów i warsztatów w budynku Centrum Edukacji Nauczycieli, a także poza nim. Zajęcia skonstruowano w taki sposób, by nauczyciele różnych przedmiotów mogli wykorzystać nabyte wiadomości w swoich specjalnościach. Poza zajęciami dydaktycznymi, nauczyciele uczestniczyli także w wieczornym klubie dyskusyjnym traktującym o polskich filmach związanych z tematyką społeczną i psychologiczną. W trakcie pobytu polskich nauczycieli z Wileńszczyzny odbyło się spotkanie pod hasłem Wczoraj i dziś; były to międzypokoleniowe warsztaty, w których uczestniczyli nauczyciele polskich szkół na Wileńszczyźnie i Wilniuchy z Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej oraz gdańszczanie rodem z Wileńszczyzny. Warsztaty zakończyły się wspólnym śpiewaniem. Nauczyciele konsultanci Centrum Edukacji Nauczycieli z własnej inicjatywy przygotowali i zrealizowali autorski projekt oświatowy. Prowadzący zajęcia, jak co roku, dołożyli wszelkich starań, aby uczynić je atrakcyjnymi. Uczestnicy kursu doskonalili kompetencje psychologiczno-pedagogiczne i metodyczne.

Bardzo ważnym elementem niniejszego projektu była promocja miasta Gdańska. W drugim dniu pobytu, z inicjatywy Przewodniczącego Rady Miasta Gdańska, Pana Bogdana Oleszka, Rodacy złożyli wizytę w siedzibie Rady Miasta Gdańska, podczas której zaprezentowano osiągnięcia miasta z ostatniego roku. Nauczyciele uczestniczyli tak-

że w wycieczce na Westerplatte, zwiedzili wystawę organizowaną przez Fundację Centrum Solidarności pt. Drogi do wolności, zwiedzili Gdańsk, Oliwę i Sopot oraz uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym.

Wydawałoby się, że to tylko tydzień, chwila, a jednak wiele wspaniałych doświadczeń, przeżyć, przyjaźni. Odwiedzający Gdańsk nauczyciele tak wiele nam dają, tak wiele nas uczą, mimo że to do nas przyjeżdżają doskonalić swoje kompetencje.

Kończąc ten artykuł, chciałam podziękować tym wszystkim, którzy przez tyle lat dbali o to, by ta współpraca była realizowana: szczególnie pani Bogusi Zagłobie, która wiele wysiłku i serca włożyła w to, aby było tak, jak jest; panu Józefowi Kwiatkowskiemu, prezesowi „Macierzy Szkolnej” na Litwie – niesamowitemu człowiekowi; pani Bożenie Kisiel, Prezesowi Oddziału Pomorskiego Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej, Honorowemu Prezesowi Towarzystwa; profesorowi Edwardowi Borowskiemu i innym, których wkład jest nieoceniony, a nie sposób ich wszystkich wymienić.

Dziękuję również wszystkim moim koleżankom z Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku za pomoc w realizacji tego przedsięwzięcia, bo to nasze wspólne dzieło i wspólny wkład, a ja jestem dumna i wdzięczna losowi, że w takim przedsięwzięciu jest mi dane uczestniczyć. ■

Przedsiębiorczym być...

Beata Wierzba

*nauczyciel konsultant CEN
ds. przedsiębiorczości,
doradztwa zawodowego
i przedmiotów zawodowych*

Ze względu na ciągłe przyspieszającą dynamikę zmian i rozwoju świata, technologii, gospodarek i społeczeństw przewidywanie, jakie kompetencje osobiste i zawodowe będą najważniejsze za 10, 20, 30 lat jest niezwykle trudne. Od wielu lat trwa w Polsce bezowocna dyskusja nie tylko o tym, CZEGO UCZYĆ na różnych etapach edukacji, ale również JAK efektywniej transferować wiedzę i budować na niej umiejętności.

Zakłada się, że po ukończeniu szkoły absolwent będzie w stanie omówić m.in. transformację gospodarki Polski po 1989 r., wyjaśnić mechanizm funkcjonowania giełdy, krytycznie analizować oferty funduszy inwestycyjnych, firm ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych, wyjaśnić wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę, ale również sam założyć i prowadzić „firmę”.

Środowisko, media, rodzina i szkoła powinna kształtować w człowieku różne kompetencje np.: kompetencje życiowe, kompetencje kluczowe czy kompetencje zawodowe... Jedną z kompetencji kluczowych jest właśnie przedsiębiorczość.

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku w ramach swojej działalności wspiera również nauczycieli podstaw przedsiębiorczości, realizując m.in. przedsięwzięcia we współpracy z Narodowym Bankiem Polskim, Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego, Ośrodkiem Rozwoju Edukacji (wcześniej: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli), Fundacją Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacją Młodzieżowej Przedsiębiorczości czy Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji. Współpraca z tymi instytucjami pozwala nauczycielom oraz uczniom na kontakt ze światem biznesu już na etapie edukacji szkolnej. Jest to ważne doświadczenie, które może okazać się bardzo pomocne w udanym wejściu absolwenta na rynek pracy. Dlatego też zachęcamy nauczycieli do szerokiej współpracy z naszym Centrum.

Przykładami form doskonalenia zrealizowanych przez naszą placówkę we współpracy z różnymi podmiotami są:

- warsztaty „System Bankowy w Polsce” (Narodowy Bank Polski);
- konferencja „Kształtowanie postaw przedsiębiorczych w szkole” połączona z galą nadania certyfikatów jakości „Szkoła Przedsiębiorczości” (Fundacja Młodzieżowej Przedsiębiorczości);
- warsztaty „Młodzi Przedsiębiorczy” (Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej);
- „Spacer ulicą bankową” - wystawa, przedsięwzięcie edukacyjne (Narodowy Bank Polski, Fundacja Ulicy Bankowej, Związek Banków Polskich, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska);
- „Edukacja finansowa” - warsztaty „Ochrona klientów usług finansowych” (Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, Departament Edukacji);
- warsztaty „Moje dochody, wydatki, oszczędności” (Ośrodek Rozwoju Edukacji);
- konferencja „Umiejętności, kompetencje czy kwalifikacje – jak odnaleźć się skutecznie na rynku pracy” (Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Oddział w Gdańsku).

Celem ww. form doskonalenia było odpowiednio: podniesienie świadomości nauczycieli w zakresie podstaw przedsiębiorczości w związku z dynamicznie rozwijającym się rynkiem finansowym lub rynkiem pracy, inwestowaniem, obrotem papierami wartościowymi czy podejmowaniem świadomych decyzji konsumenckich. Nadrzędnym celem wszystkich proponowanych przez nas form doskonalenia w omawianym obszarze jest kształtowanie postaw przedsiębiorczych oraz upowszechnianie nauczania przedsiębiorczości jako istotnego wskaźnika jakości pracy szkoły.

Dziękujemy za dotychczasową współpracę i oczekujemy na propozycje jej kontynuacji. ■

CENNE PROJEKTY EDUKACYJNE

Szkolenia w ramach Wojewódzkich Zadań Edukacyjnych Pomorskiego Kuratora Oświaty

---

*Małgorzata
Bukowska-Ulatowska
nauczyciel konsultant CEN
ds. języka angielskiego*

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku realizuje szkolenia w ramach Wojewódzkich Zadań Edukacyjnych Pomorskiego Kuratora Oświaty. Kursy doskonalące oraz konferencje cieszą się dużym zainteresowaniem pomorskiego środowiska oświatowego i otrzymują od uczestników wysokie oceny w ewaluacji końcowej. Oprócz wysokiego poziomu merytorycznego i organizacyjnego, znaczącymi atutami ww. szkoleń są: przystępna cena oraz dogodna lokalizacja – w różnych częściach województwa pomorskiego, również w małych miejscowościach, blisko miejsca zamieszkania i pracy nauczycieli. Na łamach „Edukacji Pomorskiej” niejednokrotnie mogli Państwo znaleźć informacje o kursach i konferencjach grantowych. Poniżej przedstawiamy zbiorcze zestawienie szkoleń realizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku w ramach Wojewódzkich Zadań Edukacyjnych Pomorskiego Kuratora Oświaty w latach 1999-2012, a także kilka wypowiedzi kierowników ww. form doskonalenia oraz uczestników jednego z kursów, przeprowadzonego w minionym roku szkolnym.

2012 – szkolenia w trakcie realizacji

temat: „Edukacyjna Wartość Dodana jako wskaźnik oceny efektywności kształcenia”
forma: konferencja
kierownictwo: Magdalena Urbaś
planowana liczba uczestników: 200

temat: „Wspieranie rozwoju zainteresowań i pasji ucznia zdolnego”
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Tuz
planowana liczba uczestników: 100

2011

temat: „Zadania dyrektora szkoły w zakresie nadzoru pedagogicznego”
forma: konferencja
kierownictwo: Ewa Kalińska
liczba uczestników: 161

temat: „Nauczyciel – mistrz przewodnik, wychowawca – jak budować autorytet?”
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Małgorzata Bukowska-Ulatowska
liczba uczestników: 97

temat: **„Zapobieganie wypaleniu zawodowemu nauczycieli”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Marzena Kozłowska
liczba uczestników: 97

temat: **„Opracowanie programów nauczania na bazie nowej podstawy programowej”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Jolanta Sawicka
liczba uczestników: 133

temat: **„Wspieranie ucznia zdolnego”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Tuz
liczba uczestników: 173

temat: **„Budowanie wysokiej jakości pracy szkoły poprzez planowanie i wdrażanie działań dydaktycznych uwzględniających wyniki analizy i interpretacji egzaminów zewnętrznych”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Magdalena Urbaś
liczba uczestników: 77

temat: **„Doskonalenie kompetencji pedagogiczno-metodycznych młodego nauczyciela”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bogumiła Zagłoba
liczba uczestników: 80

2010

temat: **„Wspieranie rozwoju zdolności i talentów uczniów”**
forma: konferencja
kierownictwo: Beata Wierzba
liczba uczestników: 127

temat: **„Budowanie pozytywnych relacji w klasie i szkole”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Małgorzata Bukowska-Ulatowska
liczba uczestników: 79

temat: **„Przygotowanie nauczycieli do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Elżbieta Formela
liczba uczestników: 153

temat: **„Opracowanie programów nauczania”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lilianna Hoppe
liczba uczestników: 105

Refleksje kierowników szkoleń:

– Dzięki formom doskonalenia realizowanym w ramach wojewódzkich zadań edukacyjnych Pomorskiego Kuratora Oświaty nauczyciele z naszego województwa mogą wybierać kursowe formy doskonalenia z szerokiej oferty tematycznej, w zależności od potrzeb swoich i szkoły, ponosząc minimalne koszty. Szkolenia niejednokrotnie realizujemy przy wsparciu jednostek prowadzących szkoły, które postrzegają szansę udziału nauczycieli z prowadzonych przez siebie szkół w ww. kursach jako ważny element strategii edukacyjnej powiatu. Przykładem może być kurs „Budowanie wysokiej jakości pracy szkoły poprzez planowanie i wdrażanie działań dydaktycznych uwzględniających wyniki analizy i interpretacji egzaminów” realizowany w roku 2011 przy wsparciu władz powiatu sztumskiego lub kurs „Analiza wyników kształcenia i egzaminów zewnętrznych z wykorzystaniem arkusza kalkulacyjnego” realizowany w grupie nauczycieli gimnazjów przy wsparciu władz miasta Chojnice. Z mojego doświadczenia - jako autora programów kursów w ramach wojewódzkich zadań edukacyjnych oraz prowadzącego szkolenia – wynika, że współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego jest szczególnie cenna dla nas, realizatorów szkoleń, ponieważ w dużym stopniu ułatwia organizacyjny aspekt przedsięwzięcia. Koordynacja i korelacja działań różnych podmiotów zaangażowanych w edukację w województwie pomorskim jest elementem niezbędnym w tworzeniu spójnej polityki oświatowej służącej rozwojowi i podnoszeniu wyników egzaminów zewnętrznych w naszym regionie. Z uwagi na ten aspekt, współpracę z JST uważam za szczególnie cenny element realizacji wojewódzkich zadań edukacyjnych.

Magdalena Urbaś
nauczyciel konsultant CEN ds. biologii

temat: **„Wdrażanie podstawy programowej ze szczególnym uwzględnieniem edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Kornela Maternicka
liczba uczestników: 105

temat: **„Planowanie pracy szkoły z uwzględnieniem wyników diagnozy osiągnięć uczniów”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Jolanta Sawicka
liczba uczestników: 83

temat: **„Ocenianie kształtujące w praktyce szkolnej”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Tuz
liczba uczestników: 100

temat: **„Analiza wyników kształcenia i egzaminów zewnętrznych z wykorzystaniem arkusza kalkulacyjnego”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Magdalena Urbaś
liczba uczestników: 94

temat: **„Podnoszenie efektywności kształcenia matematycznego poprzez dobór właściwych metod i form pracy”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bożena Zawistowska
liczba uczestników: 108

2009

temat: **„Matematyka 2012 – na drodze do sukcesu na obowiązkowym egzaminie maturalnym”**
forma: konferencja

kierownictwo: Urszula Krzyżykowska
liczba uczestników: 127

temat: **„Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka niepełnosprawnego i pomoc rodzinie”**
forma: konferencja
kierownictwo: Kornela Maternicka
liczba uczestników: 120

temat: **„Sytuacja dziecka w rodzinie migrującej zarobkowo – prawne, ekonomiczne i psychologiczno-pedagogiczne skutki migracji”**
forma: konferencja
kierownictwo: Alina Strzałkowska
liczba uczestników: 120

temat: **„Bądź mądry przed... Zadania dyrektora szkoły oraz procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa w szkołach”**
forma: seminarium
kierownictwo: Elżbieta Formela
liczba uczestników: 177

temat: **„Jak pracować z grupą uczniów o różnych potrzebach edukacyjnych?”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Małgorzata Bukowska-Ulatowska
liczba uczestników: 100

temat: **„Emisja i higiena głosu”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Kazimierz Koszykowski
liczba uczestników: 100

temat: **„Planowanie pracy w szkole z uwzględnieniem wyników egzaminów zewnętrznych”**

Refleksje kierowników szkoleń cd.:

– Szkolenia realizowane na zlecenie Pomorskiego Kuratora Oświaty stanowią dla mnie pewnego rodzaju lustro, które pozwala dostrzec i zrozumieć różnice, jakie istnieją między moją samooceną a tym, jak postrzegają mnie uczestnicy doskonalenia. To zrozumienie pozwala podnieść moją samoświadomość i wskazać, gdzie jeszcze mogę znaleźć potencjał rozwojowy. Jest również dla mnie silnym impulsem do zmiany. Po każdym szkoleniu stawiam sobie pytania: Czy szkolenie podobało się uczestnikom? Czy mają oni możliwość wykorzystania nabytej wiedzy i umiejętności w pracy? Jak planują ją wykorzystać? Czy rzeczywiście wykorzystują w pracy to, czego się nauczyli? Czy zmieniły się postawy osób szkolonych? Jak się zmieniły? Czy zmiany zachowań mają pozytywny i mierzalny wpływ na wyniki działalności szkół?

Ewa Tuz
nauczyciel konsultant CEN ds. geografii

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Jolanta Sawicka
liczba uczestników: 93

temat: **„Stop demoralizacji! Profilaktyczne działania szkoły w sytuacji zagrożenia demoralizacją i przestępczością dzieci i młodzieży”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Alina Strzałkowska
liczba uczestników: 92

2008

temat: **„Analiza wyników kształcenia (SP i gimnazjum)”**

forma: konferencja
kierownictwo: Beata Wierzba
liczba uczestników: 155

temat: **„Analiza wyników kształcenia (szkoły ponadgimn.)”**

forma: konferencja
kierownictwo: Beata Wierzba
liczba uczestników: 158

temat: **„Rola diagnozy dziecka w przedszkolu w planowaniu działań wspomagających i stymulujących rozwój dziecka”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Kalińska
liczba uczestników: 103

temat: **„Emisja i higiena głosu w pracy nauczyciela”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Kazimierz Koszykowski
liczba uczestników: 82

temat: **„Od pomysłu do projektu – przygotowanie i realizacja projektów unijnych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Urszula Krzyżykowska
liczba uczestników: 100

temat: **„Analiza i interpretacja wyników egzaminów zewnętrznych oraz ich wykorzystanie w podnoszeniu efektywności procesu dydaktycznego”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Jolanta Sawicka
liczba uczestników: 99

temat: **„Umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami ze stresem, zapobieganie wypaleniu zawodowemu”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Alina Strzałkowska
liczba uczestników: 76

temat: **„Sztuka sprawowania nadzoru pedagogicznego przez dyrektora szkoły”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Jolanta Śmigierska
liczba uczestników: 91

temat: **„Praca z uczniem szczególnie zdolnym i wspieranie jego rozwoju”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Tuz
liczba uczestników: 109

Refleksje uczestników kursu doskonalącego: Nauczyciel – mistrz, przewodnik, wychowawca – jak budować autorytet? (wrzesień-listopad 2012)

– Zagadnienia poruszane na kursie, refleksje innych uczestników i podpowiedzi prowadzących upewniły mnie w przekonaniu, że w zawodzie nauczyciela ważne są moje umiejętności, kompetencje, ale liczy się również to, jak mnie postrzegają inni. To, czy stanę się mistrzem, przewodnikiem, czy dobrym wychowawcą, zależy od mojej pracy nad sobą i od świadomości, jaka jestem. Nade wszystko jednak muszę pracować nad tym, aby bez uprzedzeń umieć porozumieć się z każdym człowiekiem.

– Podczas szkolenia poznałam lepiej swoją osobowość i różne style komunikacji oraz przypomniałam sobie, jak ważne jest budowanie systemu wartości dzieci. O wartościach właśnie zamierzam więcej rozmawiać z wychowankami, przyjrzyć się także bardziej komunikacji w mojej pracy. Wiem, że autorytet nie jest raz dany, ciągle się go buduje.

– Uważam, że szkolenie było bardzo udane. (...) Ważne jest, aby angażować uczniów w proces edukacyjny, przygotowywać ich do życia w społeczeństwie, a nie tylko do zdania egzaminów. Będę starać się wzmacniać samodzielność uczniów i uczyć ich skutecznej komunikacji z innymi.

temat: **„Wspieranie uczniów mających trudności w nauce w zakresie kształcenia matematyczno-przyrodniczego”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Magdalena Urbaś
liczba uczestników: 77

temat: **„Dobór metod i form pracy z uczniem oraz ich zastosowanie w podnoszeniu efektywności nauczania matematyki”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bożena Zawistowska
liczba uczestników: 100

2007

temat: **„Kompetencje zawodowe a budowanie autorytetu współczesnego nauczyciela”**

forma: konferencja
kierownictwo: Beata Wierzba
liczba uczestników: 66

temat: **„Kształcenie dorosłych w szkołach typu zawodowego”**

forma: konferencja
kierownictwo: Beata Wierzba
liczba uczestników: 44

temat: **„Efektywność nauczania przyrody i biologii w szkołach poprzez dobór form i metod pracy”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lilianna Hoppe
liczba uczestników: 40

temat: **„Aktywizujące metody i formy pracy w procesie uczenia się**

i nauczania”

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Anna Janczewska
liczba uczestników: 187

temat: **„Szkoła wobec sytuacji kryzysowych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Konczanin
liczba uczestników: 173

temat: **„Konstruowanie programów terapeutycznych dostosowanych do dysfunkcji ucznia”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Renata Naprawa
liczba uczestników: 87

temat: **„Wspomaganie szkoły w zakresie diagnozowania oraz analizowania wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Jolanta Sawicka
liczba uczestników: 180

temat: **„Komunikacja społeczna w zawodzie nauczyciela”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Beata Wierzba
liczba uczestników: 115

temat: **„Diagnoza edukacyjna (pomiar dydaktyczny) w przedmiotowym systemie oceniania”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bogumiła Zagłoba
liczba uczestników: 110

– Uświadomiłam sobie przede wszystkim to, że powinnam być bardziej liderem niż zarządcą. Do tej pory przede wszystkim rozkazywałam, nakazywałam, zakazywałam. Teraz podejść do tego inaczej: będę ukierunkowywać, wspierać, pomagać, częściej nagradzać niż karać.

– Informacje, które zdobyłem podczas tego szkolenia pozwoliły mi dokładniej określić typ mojej osobowości oraz to, jakim jestem wychowawcą. Duże wrażenie wywarł na mnie film pokazujący, w jaki sposób działa na nas autorytet. Myślę, że niektóre pomysły z kursu będę wprowadzać w swojej pracy z młodzieżą. Zdołyłem kilka ciekawych pomysłów na lekcje wychowawcze i na budowanie swojego autorytetu jako wychowawcy.

– Teraz wiem, że najlepiej czuję się w roli nauczyciela-przewodnika, postępuję się trenerskim stylem kierowania, bliski jest mi autorytet wyzwalający. Jestem nauczycielem bardziej wspierającym i dopingującym ucznia do rozwoju niż narzucającym mu konkretne rozwiązania. Kurs pozwolił mi na nazwanie moich cech, ale też umożliwił poznanie innych typów postaw. Zainspirowana tym szkoleniem stwierdzam, że muszę popracować nad autoprezentacją i komunikacją pomiędzy mną a uczniami, rodzicami, współpracownikami.

2006

temat: **„Realizacja podstawy programowej i programów nauczania a standardy egzaminacyjne”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lilianna Hoppe
liczba uczestników: 96

temat: **„Biblioteki jako centra edukacji i informacji”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Kociszewska
liczba uczestników: 69

temat: **„Wspieranie nauczycieli we wdrażaniu oceniania kształtującego”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Tuz
liczba uczestników: 166

temat: **„Wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych oraz badań osiągnięć uczniów w podnoszeniu jakości pracy szkoły”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bogumiła Zagłoba
liczba uczestników: 85

2005

temat: **„Konstruowanie i ocenianie zadań zgodnie z obowiązującymi standardami wymagań egzaminów maturalnych dla poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lilianna Hoppe
liczba uczestników: 132

temat: **„Wychowanie i profilaktyka poprzez sport, turystykę i rekreację”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Hanna Jakowicka
liczba uczestników: 99

temat: **„Wybrane metody wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Zofia Kaczykowska
liczba uczestników: 101

temat: **„Kształtowanie umiejętności**

w zakresie wspomagania dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania”

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Renata Naprawa
liczba uczestników: 102

temat: **„Ewaluacja wewnętrznych systemów oceniania uczniów w kontekście osiągnięć uczniów potwierdzonych egzaminem zewnętrznym”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Piotr Pardo
liczba uczestników: 168

temat: **„Tworzenie i ocenianie zadań zgodnie z obowiązującymi standardami wymagań sprawdzianów i egzaminów”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Tuz
liczba uczestników: 111

2004

temat: **„I ty możesz być przedsiębiorczy”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Alicja Bieńczyk
liczba uczestników: 50

temat: **„Tworzenie narzędzi wewnętrznego mierzenia jakości pracy szkoły”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bożena Krężel
liczba uczestników: 90

temat: **„Doskonalenie umiejętności wspomagających pracę wicedyrektora szkoły”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bożena Krężel
liczba uczestników: 85

temat: **„Przygotowanie uczniów i procedury organizacji ustnego egzaminu maturalnego z języka polskiego”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bogumiła Zagłoba
liczba uczestników: 98

2003

temat: **„Motywacja ucznia a skuteczne metody nauczania języka obcego”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Furche
liczba uczestników: 50

temat: **„Mierzenie jakości pracy szkoły i placówki w rozwoju jakościowym”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Adam Krawiec
liczba uczestników: 101

temat: **„Wspieranie rozwoju dziecka w świetlicy szkolnej”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lucyna Maculewicz
liczba uczestników: 106

temat: **„Bezpieczeństwo i opieka w szkołach w świetle przepisów prawa”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Stanisława Zielińska
liczba uczestników: 99

2002

temat: **„Ewaluacja w nadzorze pedagogicznym”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bożena Krężel
liczba uczestników: 97

temat: **„Prawo oświatowe dla kadry zarządzającej”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Bożena Krężel
liczba uczestników: 147

temat: **„Przedsiębiorczość drogą do sukcesu”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Zofia Kuraś
liczba uczestników: 50

temat: **„Konstruowanie autorskiego programu nauczania”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Renata Ropela
liczba uczestników: 100

temat: **„Zastosowanie technologii informacyjnych w procesie dydaktycznym”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lubica Ząbkiewicz
liczba uczestników: 155

2001

temat: **„Umiejętności tworzenia pozaszkolnych programów wychowawczych dla małych grup parafialnych-regionalnych”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Małgorzata Pęczkowska
liczba uczestników: 80

temat: **„Jak rozmawiać z młodzieżą o seksualności”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Alina Strzałkowska
liczba uczestników: 120

temat: **„Zastosowanie technologii informacyjnej w różnych dziedzinach nauczania”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lubica Ząbkiewicz
liczba uczestników: 241

2000

temat: **„Kształcenie zintegrowane z elementami pomiaru dydaktycznego”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Kornela Maternicka, Liliana Smętek
liczba uczestników: 33

temat: **„Nauczyciel religii w zreformowanej szkole”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Małgorzata Pęczkowska
liczba uczestników: 50

temat: **„Zagrożenia psychomanipulacją”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Alina Strzałkowska
liczba uczestników: 60

temat: **„Pomiar dydaktyczny I stopnia”**
forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Wojciechowska
liczba uczestników: 47
1999

temat: **„Kultura regionu w nauczaniu**

**blokowym i ścieżkach
międzyprzedmiotowych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Anna Dereń
liczba uczestników: 106

temat: **„Diagnozowanie osiągnięć
uczniów z języka niemieckiego
na poszczególnych etapach
nauczania”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Furche
liczba uczestników: 25

temat: **„Program „Kreator” (przedmioty
przyrodnicze)”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Teresa Kutajczyk
liczba uczestników: 20

temat: **„Rozwijanie praktycznych
umiejętności wychowawczych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lucyna Maculewicz
liczba uczestników: 26

temat: **„Kształcenie zintegrowane
w kl. I-III”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lilianna Smętek
liczba uczestników: 36

temat: **„Szkoła rodziców w szkole”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Alina Strzałkowska
liczba uczestników: 29

temat: **„Szkolny system oceniania oparty
na pomiarze dydaktycznym”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Wojciechowska
liczba uczestników: 36

temat: **„Edukacja prozdrowotna w szkole”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Żelich
liczba uczestników: 29

temat: **„Szkoła promująca zdrowie
w nowym systemie oświaty”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Żelich
liczba uczestników: 20

1999

temat: **„Kultura regionu w nauczaniu
blokowym i ścieżkach
międzyprzedmiotowych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Anna Dereń
liczba uczestników: 106

temat: **„Diagnozowanie osiągnięć
uczniów z języka niemieckiego
na poszczególnych etapach
nauczania”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Ewa Furche
liczba uczestników: 25

temat: **„Program „Kreator” (przedmioty
przyrodnicze)”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Teresa Kutajczyk
liczba uczestników: 20

temat: **„Rozwijanie praktycznych
umiejętności wychowawczych”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lucyna Maculewicz
liczba uczestników: 26

temat: **„Kształcenie zintegrowane w kl.
I-III”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Lilianna Smętek
liczba uczestników: 36

temat: **„Szkoła rodziców w szkole”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Alina Strzałkowska
liczba uczestników: 29

temat: **„Szkolny system oceniania oparty
na pomiarze dydaktycznym”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Wojciechowska
liczba uczestników: 36

temat: **„Edukacja prozdrowotna w szkole”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Żelich
liczba uczestników: 29

temat: **„Szkoła promująca zdrowie
w nowym systemie oświaty”**

forma: kurs doskonalący
kierownictwo: Krystyna Żelich
liczba uczestników: 20

Projekt edukacyjny „Stać nas na więcej”

Magdalena Urbaś
nauczyciel konsultant CEN
ds. biologii
– w latach 2009-2010
pełniła rolę asystenta
w Projekcie

Projekt edukacyjny „Stać nas na więcej” dla nauczycieli starogardzkich szkół podstawowych i gimnazjów realizowany był w latach 2009-2010 na terenie Starogardu Gdańskiego. Był to pierwszy projekt realizowany przez CEN w oparciu o fundusze Europejskiego Funduszu Społecznego, w którym nasza instytucja była projektodawcą i realizatorem.

Celem ogólnym Projektu było doskonalenie kompetencji dydaktycznych i wychowawczych nauczycieli ze Starogardu Gdańskiego.

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, na podstawie pełnomocnictwa Zarządu Województwa Pomorskiego oraz partnerskiej umowy z władzami samorządowymi reprezentowanymi przez Prezydenta Miasta Starogard Gdański, przystąpiło w lipcu 2008 r. do otwartego konkursu ogłoszonego przez Samorząd Województwa Pomorskiego nr 01/POKL/9.4/2008. Uzyskaliśmy dofinansowanie w wysokości 312. 396 zł.

Głównym pomysłodawcą i kierownikiem Projektu była Bogumiła Zagłoba, w latach 2009-2010 konsultant CEN ds. nauczania języka polskiego.

Rolą Partnera Projektu było zapewnienie bazy szkoleniowej i logistyczne wsparcie Projektodawcy. Partner zapewniał także wniesienie koniecznego wkładu jednostki samorządu terytorialnego w wysokości 11,25% budżetu Projektu – w formie niepieniężnej.

Projekt edukacyjny „Stać nas na więcej” znalazł się na 9 miejscu listy rankingowej wśród 41 ocenianych i uzyskał dofinansowanie na mocy Uchwały Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 4 lutego 2009 r.

Projekt składał się z dwóch spójnych elementów: komponentu szkoleniowego oraz badawczego.

Zgodnie z zaplanowanym założeniem, wszystkie szkolenia odbywały się w Starogardzie Gdańskim w Gimnazjum nr 2 oraz w Szkole Podstawowej nr 3, tak by maksymalnie ułatwić uczestnictwo starogardzkim nauczycielom.

Agnieszka Buczyńska jako koordynator Projektu zadbała skutecznie o prawidłową rekrutację uczestników szkoleń, właściwe warunki lokalowe, dokonała wszystkich działań logistycznych. W kompetencji szko-

leniowym uczestników podzielono na cztery główne grupy docelowe: nauczycieli klas I-III / przedmiotów humanistycznych / przedmiotów matematyczno-przyrodniczych / kadre kierowniczą szkół.

Beneficjentom ostatecznym zaproponowano następujące kursy:

1. „Planowanie procesu nauczania na podstawie diagnozy edukacyjnej” (8 grup po 25 godzin),
2. „Metody i techniki skutecznego uczenia” (8 grup po 25 godzin),
3. „Skuteczność w komunikacji interpersonalnej” (8 grup po 20 godzin),
4. „Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych” (8 grup po 20 godzin),
5. „Edukacyjna Wartość Dodana jako metoda szacowania efektywności nauczania” (3 grupy po 20 godzin).

Łącznie zrealizowano 940 godzin szkoleń.

Zaplanowano objęcie formami doskonalenia 80% zatrudnionych przez Partnera Projektu, czyli 344 nauczycieli (w tym kadra kierownicza). Przewidziano ukończenie dwóch szkoleń przez każdego pracownika pedagogicznego, co oznaczało wydanie 688 zaświadczeń o ukończeniu kursów, a wydano 797. W ten sposób przewyższono planowaną liczbę uczestników, którzy ukończyli szkolenia o 15,8%. Dowodzi to jakości szkoleń i determinacji uczestników: skoro podjęliśmy wyzwanie, to sprostamy oczekiwaniom i wymaganiom. Organizatorzy starali się uwzględniać potrzeby środowiska, a uczestnicy – godzić własne plany z harmonogramem szkoleń. Wyniki ankiet ewaluacyjnych potwierdzają opanowanie umiejętności skutecznej komunikacji interpersonalnej. Nie bez znaczenia jest też jednoznaczna postawa Partnera Projektu. Henryk Wojciechowski – Wiceprezydent Starogardu Gdańskiego i Urszula Domachowska – Naczelnik Wydziału Edukacji w Urzędzie Miasta, uczestniczyli we wszystkich spotkaniach poświęconych kolejnym etapom realizacji przedsięwzięcia. Z uwagą śledzili działania i wspierali Zarządzających w zmaganiach.

Projekt zawierał także komponent badawczy, który został wzbogacony w trakcie jego realizacji o dodatkowe dokonania, uległ też zmianie w wyniku reformy edukacji rozpoczętej w grudniu 2008 r. decyzją Ministra Edukacji Narodowej.

Zakres zaplanowanych badań obejmował 3% populacji trzecioklasistów i piątoklasistów szkół podstawowych oraz 3% populacji gimnazjalistów klas drugich – łącznie ok. 1000 uczniów. Zgodnie z celem szczegółowym Projektu: *podniesienie wyników egzaminów zewnętrznych w stosunku do wyników 2008 r., wyrównanie szans edukacyjnych uczniów, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych, ocenie poddano osiągnięcia z zakresu standardów wymagań*

sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego. Wybrano te standardy, których stopień opanowania budził uzasadnione obawy. W konsekwencji objęto badaniami 2182 uczniów. Dodatkowo także, w porozumieniu i na koszt Partnera Projektu, zorganizowano dla 4 grup nauczycieli szkolenia z zakresu kryterialnego oceniania osiągnięć uczniów. W ten sposób wzmocniono także realizację komponentu szkoleniowego, który służył realizacji dwóch kolejnych celów szczegółowych Projektu:

- *integracji środowiska oświatowego Starogardu Gdańskiego (udział w szkoleniach nauczycieli z różnych szkół),*
- *aktywizacji zawodowej nauczycieli szkół starogardzkich poprzez udział w 2 formach doskonalenia.*

Projekt został zrealizowany w pełni poprzez zrealizowane zgodnie z planem formy doskonalenia. Przeszkolono 35 grup kursowych, a dodatkowo przeprowadzono trzy 10-godzinne warsztaty metodyczne, doskonalące kompetencje metodyczne nauczycieli w zakresie oceniania. Planując szkolenia, tym bardziej, że zarządzające projektem – Bogumiła Zagłoba i Magdalena Urbaś, starannie dobierały kadre szkoleniowców. Decydowały kompetencje. Zaproszenie do poprowadzenia zajęć przyjęli: profesor Roman Dolata z Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie, dr Ewa Stożek z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, Barbara Przychodzeń i Teresa Kutajczyk z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, metodycy Anna Dykier i Ryszard Pempers z Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu.

Na szczególne uznanie zasłużyli: Lucyna Maculewicz – dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 3 w Gdańsku oraz Piotr Janusz Pardo – dyrektor Szkoły Podstawowej nr 11 w Gdańsku – prowadzący wg autorskich programów kursy z zakresu psychologii i pedagogiki, które ukończyło blisko 400-osobowe gremium nauczycieli. Te zajęcia wyjątkowo dobrze spełniały oczekiwania uczestników ze względu na problemy natury wychowawczej w pracy szkoły.

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku po raz pierwszy wystąpiło w roli Wnioskodawcy – Beneficjenta korzystającego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Korzystania z unijnych środków zgodnie z obowiązującymi procedurami uczyli się wszyscy: Dyrekcja CEN, Zarządzający Projektem, Pracownicy Administracji i Księgowości CEN. Nikomu nie było łatwo. Jednak w ciągu ponad dwóch lat realizacji projektu edukacyjnego „Stać nas na więcej” działaliśmy w atmosferze wzajemnego zrozumienia. Pewnie dlatego ostateczna konkluzja zawiera się w stwierdzeniu: warto było, bo ostatecznie liczy się efekt, a ten jest zdecydowanie pozytywny.

„Krok po kroku do sukcesu” w Gminie Skarszewy

Kornela Maternicka
emerytowany
nauczyciel konsultant CEN
ds. edukacji wczesnoszkolnej

W 2010 roku władze Samorządowe Gminy Skarszewy nawiązały współpracę z Dyrektorem Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, mającą na celu opracowanie działań zmierzających do podniesienia wyników kształcenia przez szkoły. Pracownicy CEN opracowali projekt doskonalenia nauczycieli w okresie 2010–2013 nazwany „Krok po kroku do sukcesu”. Przedsięwzięcie zostało zaakceptowane przez władze oświatowe gminy. W toku realizacji projekt był dodatkowo poszerzany o treści wynikające z potrzeb nauczycieli.

Do opracowania strategii niezbędna była diagnoza na wejściu. W tym celu przeprowadzono badania po I etapie edukacyjnym, uwzględniono dane z systemu egzaminów zewnętrznych oraz wykorzystano informacje zgromadzone przez organ prowadzący szkoły, jak również wyniki ankiet adresowanych do dyrektorów szkół i nauczycieli.

Uzyskane dane stanowiły podstawę do opracowania tematyki szkoleń. Projekt rozpoczęto kursem. Dla grupy nauczycieli z edukacji wczesnoszkolnej przygotowano zajęcia z planowania pracy z uwzględnieniem nowej podstawy programowej. Nauczyciele z pozostałych etapów edukacyjnych uczestniczyli w doskonaleniu ukierunkowanym na planowanie pracy z wykorzystaniem wyników egzaminów zewnętrznych. Następnym elementem programu szkoleniowego było systematyczne wzbogacanie warsztatu pracy nauczycieli poprzez wyposażenie ich w wiedzę i umiejętności z zakresu między innymi metod i technik skutecznego uczenia, tworzenia zadań sprawdzających osiągnięcia uczniów, edukacyjnej wartości dodanej, aspektów prawnych współpracy z rodzicami oraz komunikacji interpersonalnej jako podstawy sukcesu w szkole. W nadchodzącym czasie, do realizacji pozostał blok tematyczny związany z planowaniem pracy dydaktycznej z uwzględnieniem specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów.

Doskonalenie obejmowało wszystkich nauczycieli z gminy Skarszewy. Zajęcia warsztatowe odbywały się w grupach przedmiotowych. Początkowo miejscem ich prowadzenia był Zespół Szkół Publicznych w Godziszewie. W późniejszym etapie, aby zapewnić dogodny dojazd, miejsce szkoleń zmieniono na Publiczną Szkołę Podstawową w Skarszewach. Nad sprawną organizacją szkoleń z ramienia Gminy czuwał koordynator, Dyrektor ZSP w Godziszewie, pan Krzysztof Paździerski, a potem funkcję tę przejęła pani Anna Friedrich, Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Skarszewach. Na koniec I etapu edukacyjnego przeprowadzono diagnozę osiągnięć uczniów na wyjściu. Miała ona dać odpowiedź na następujące pytania:

- czy badane umiejętności, zawarte w podstawie programowej, zostały opanowane przez uczniów?
- na ile udział nauczycieli w doskonaleniu wpłynął na podniesienie wyników?

Uzyskane wyniki ponownie zostaną uwzględnione w planowaniu pracy nauczyciela w klasie IV i I.

Z niecierpliwością czekamy na wyniki, jakie uzyskają uczniowie na sprawdzianie po klasie VI i na egzaminie po wdrożeniu reformy na kolejnych etapach edukacyjnych.

W bieżącym roku 40-lecie działalności obchodzą gdańskie oświaty. Z tej okazji odbyła się wczoraj w siedzibie Od-

W obradach sesji uczestniczyli m. in.: kurator oświaty i wychowania Władysław Tomaszewski i prezes Zarządu

KURSY I SZKOLENIA

Wysoka ocena dorobku Gdańskiego Ośrodka Metodycznego

Istniejące przy kuratoriach szkolnych obrotowe ośrodki metodyczne mają w zakres swoich działań, nie tylko, więc bardzo skutowne, pomagające nowatorstwu w procesach doskonalenia - w tym wawczych, polecanie w sferze ideowo - politycznej, zawodowej nauczycieli oraz zbliżenie nie szkoły do problemów współczesnego życia. Celowi temu służą m. in. kursy, narady, konferencje i publikacje tematyczne, współpraca z placówkami naukowymi i organizacjami społecznymi.

Miło nam przy okazji poinformować, że dorobek Gdańskiego Ośrodka Metodycznego

CEN wydał pierwszy numer biuletynu „Edukacja Pomorska”

BEZCENNY KWARTALNIK

Wspieramy rozwój rodziny nauczycielskiej

...owska, dyrektor Centrum Edukacji Nauczycielskiej

Centrum Edukacji Nauczycielskiej

...je już ponad dziesięć lat, podległ Sędziemu Nadzór pedagogiczny Pomorskie Kuratorium Oświaty, pod kierownictwem nauczycieli, pedagogów i placówkami oświatowymi zajmujących się oświatowo. Celem naszym jest...

Nauczyciele z... w Nowym Ra...

W sierpniu grupa nauczycieli Wileńszczyźnie odwiedziła... z przewodniczącym Rady...

Pedagodzy uczestniczyli w kursach doskonalących zorganizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”. Kursy są organizowane w ramach programu „Doświadczenia gdańskich nauczycieli wobec wyzwań edukacyjnych”. MŁODZI POLA...

Narada przedstawicieli 10 województw Skąd wziąć dobrych nauczycieli?

Z udziałem sekretarza KW PZPR w Gdańsku Joanny Michalowskiej-Gumowskiej oraz wiceministra oświaty i wychowania Czesława Banaśca odbyła się wczoraj w Gdańsku narada poświęcona problemom doskonalenia nauczycieli i ich uczelni kształcących pedagogów. Reprezentowane były następujące województwa Polski północnej: białostockie, bydgoskie, elbląskie, gdańskie, łódzkie, olsztyńskie, śląskie, świętokrzyskie, łomżyńskie i wrocławskie.

TARGI podręczników

Książki w CEN-ie

Przegląd podręczników, spotkania z ich autorami oraz z metodykami, którzy podpowiedzą, jaka książka będzie najlepsza dla danej grupy dzieci - to tylko część programu Targów Edukacyjnych

Targi potrwają od dziś do soboty. Organizują je gdańskie Centrum Edukacji Nauczycielskiej (ul. gen. Hallera 14). Codziennie od godz. 10 do późnego popołudnia można tam zarówno przejrzeć podręczniki, jak i porozmawiać z ich autorami oraz metodykami.

Szczegółowy program imprezy można znaleźć na stronie internetowej CEN - www.cen.gda.pl

Wspieramy rozwój rodziny nauczycielskiej

Wspieramy rozwój rodziny nauczycielskiej. W sierpniu grupa nauczycieli Wileńszczyźnie odwiedziła... z przewodniczącym Rady...

Pedagodzy uczestniczyli w kursach doskonalących zorganizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”. Kursy są organizowane w ramach programu „Doświadczenia gdańskich nauczycieli wobec wyzwań edukacyjnych”. MŁODZI POLA...

Wspieramy rozwój rodziny nauczycielskiej. W sierpniu grupa nauczycieli Wileńszczyźnie odwiedziła... z przewodniczącym Rady...

Pedagodzy uczestniczyli w kursach doskonalących zorganizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”. Kursy są organizowane w ramach programu „Doświadczenia gdańskich nauczycieli wobec wyzwań edukacyjnych”. MŁODZI POLA...

...widualnościach i o imprezach wartych uczestnictwa.

Mamy w numerze następujące działy: Forum Oświatowe, Doświadczenia i Konkrety, Bursztynowe Wieści, CEN-nie Wiadomości i Felieton. W artykule pt.: „Po próbnych egzaminach zewnętrznych” dowiedzieliśmy się, że „Istnieje wyraźna dysproporcja między wynikami uczniów z liceów ogólnokształcących i uczniów z liceów zawodowych i techników”. Jeśli chodzi o część humanistyczną egzaminu gimnazjalnego to: „Znacznie słabsze są wyniki przypisane drugiej kate-

gorii standardów - tworzeniu własnego tekstu”. Większość uczniów gimnazjum ma duże trudności z samodzielnym konstruowaniem spójnej wypowiedzi.

Swoją pomoc zadeklarował urząd Pomorskiego Kuratora Oświaty, co jest rzeczywiście bezcenne, gdyż będziemy mogli się zapoznać z istotnymi dla nauczycieli i szkół wiadomościami i zarządzeniami.

Szczegóły str.

Nieodzowna pomoc dla nauczycieli

269 głosami Sejm oddział projekt rezolucji, wywołujący rząd do zaniechania działań restrykcyjnych wobec...

Opuszczamy drukar...

A więc to dzisiaj... Dziś nasza gazeta ostatni ukazuje się w dotychczasowej poniedziałku znajdują Państwo w kiosku „Dziennik Bałtycki”. Czy lepszy? Ocenicie sami. Na pewno porażką...

Wspieramy rozwój rodziny nauczycielskiej

Pomocja Gdańska na Litwie Edukacja a Wileńszczyźnie

...ch radnych, wiceprezesa, dwóch urzędników, dwóch dziennikarzy i honorowego konsula Litwy. Delegacja, w tym składzie, na koszt miasta, spędzi kilka dni w Wilnie.

Wieloletni wyjazd jest jubileuszową konferencją z okazji 10-letniej współpracy edukacyjnej Litwy i Włoch. W delegację wchodzi radna Elżbieta Grak-Bartoszewicz (LPR) wiceprzewodnicząca komisji edukacji w Radzie Miasta Gdańska i Tadeusz Gleinert (PO) przewodniczący komisji kultury, wiceprezydent ds. polityki społecznej Waldemar Nocny. Wydział Promocji magistratu reprezentuje Maciej Turnowiecki, z Wydziału Edukacji i Sportu wytypowano Alicję Chorzelską. Tym razem miasto pokrywa też wyjazd dwóch przedstawicieli lokalnych mediów.

Radia Gdańska i „Dziennika Bałtyckiego”. Pozytywnie na nasz sygnał odpowiedziało Radio Gdańskie i „Dziennik” - informację Grażyna Pilarczyk z biura prasowego magistratu. Telewizja zgodziła się na patronat, ale nie zdecydowała się nikogo wysyłać. „Gazeta Trójmiasto” nie wyraziła natomiast zainteresowania przedsięwzięciem. **Pomocja nie było czasu na przesłanie formalnej prośby do redakcji „Głosu Wybrzeża”, zwrócił się do propozycją wyjazdu bezpośrednio do dziennikarzy zajmujących się edukacją, ale odmówili uczestnictwa.** (G. Pilarczyk zadzwoniła do wybranej przez siebie dziennikarki zajmującej się zresztą służbą zdrowia - red.). Radio reprezentuje w Wilnie Anna Sobocka, „Dziennik Bałtycki” - Dorota Jasion. Na Litwę pojechał też honorowy konsul Litwy Mirosław Kopydłowski. Za pobyt jednej osoby miasto płaci tysiąc zł. Według informacji z biura prasowego miasto...

Plus w eterze

Z WYBRZEŻA

UZNANIE DLA PEDAGOGÓW I EFEKTÓW ICH PRACY

Odznaki Doskonalenia Nauczycieli w Gdańsku, którego organizatorem są ODN w Gdyni i Gdańsku, zostały wręczone w sobotę 14 kwietnia w Gdyni. W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego. W konkursie wzięło udział 100 nauczycieli z woj. pomorskiego. W konkursie wzięło udział 100 nauczycieli z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego. W konkursie wzięło udział 100 nauczycieli z woj. pomorskiego.

Nagrody dla olimpijczyków z woj. gdańskiego

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego. W konkursie wzięło udział 100 nauczycieli z woj. pomorskiego.

Woj. gdański

z Wileńszczyzny

Wielki spacer w Gdyni

Wielki spacer w Gdyni. W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

Gdańsk Sopot

Gdańsk. Z matematyką po mieście Spacer w liczy

W wyposażeniu w ekrany, kalkulatory i przewodniki biegali wczoraj po Głównym Mieście. W skupieniu pisali coś na kartkach, to znów wypytywali o coś przechodniów. Wczoraj o godz. 9 rozpoczął się tradycyjny konkurs: „Spacer w Gdyni z matematyką”.

Na Targu Węglowym siliło się 21 drużyn z gdańskich gimnazjów. Każdy zespół składał się z czterech uczniów klas drugich i jednego nauczyciela. Zawodnicy otrzymali plan trasy i zadania. Drużyny wybiegały w kulinarnych odstępach. Ogarnęły uczniowie obliczenia, a przed fontanną Nefertiti wykonywali równania.

Szachowy Gdańsk

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

W tym czasie odbył się konkurs nauczycieli i nauczycielek z woj. pomorskiego.

Debata nad kierunkami szkolnictwa zawodowego

Wykorzystać możliwości partnerstwa

Tczew. Aż trudno w to uwierzyć - w województwie pomorskim, podobnie jak w całym kraju, coraz mniej uczniów wybiera kierunki ścisłe na rzecz kierunków humanistycznych. Szkolnictwo zawodowe od wielu lat nie potrafi dostosować się do potrzeb rynku pracy.

Co zrobić, żeby to zmienić? Przedstawiciele branży elektronicznej i telekomunikacyjnej (ICT) uważają, że możliwości współpracy właśnie z tymi firmami nie są wykorzystywane. Problem starali się zanalizować na konferencji, którą zorganizował Wydział Edukacji i Sportu w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego oraz Centrum Edukacji Nauczycieli.

Debata o zmianach
Spotkanie odbyło się w siedzibie Electronics International Poland w Tczewie. To największy zakład przemysłowy w regionie, jeden z najważniejszych reprezentantów Klastra ICT, czyli stowarzyszenia gospo-

Konferencja na temat zmian w szkolnictwie z konkretnymi wnioskami i celami, jakie szkoły i przedsiębiorstwa chcą osiągnąć.

demizacji szkolnictwa zawodowego. W debacie wzięli udział m.in. Józef Puczyłowski, dyrektor naczelny ds. edukacji Gdyni, i Andrzej Puczyłowski, dyrektor Odniesienia. Wskazywano na konieczność i możliwości współpracy szkół z firmami branży elektronicznej i telekomunikacyjnej. Tematem przewodnim konferencji była współpraca szkół i pracodawców z obszaru zawodowego Klastra ICT w woj. pomorskim w kontekście planowanej mo-

delności zawodowego - mówił Andrzej Wólczyński, przedstawiciel Klastra ICT z sekcji Karpacz. Uczestnicy i nauczyciele oraz uczniowie mogą czerpać wiedzę praktyczną poprzez warsztaty, podobną możliwości rozwoju szkolnictwa, które należy wykorzystywać.

- To spotkanie jest bardzo potrzebne - mówił starsosta tczewski Józef Puczyłowski. - Wzięcie go wzięcie z niego podjęcie konkretnych działań zmieni myślenie i sposób działania wielu czynników i w tym zobowiązanie i w tym pracy przez realizację szkolnictwa i do do szkolnictwa firmi wch.

Powstała Wojewódzka Rada Postępu Pedagogicznego

Kurator oświaty i wychowania w Gdańsku Władysław Tumilowski powołał Wojewódzką Radę Postępu Pedagogicznego, której zadaniem jest kształcenie i rozwój kadry pedagogicznej. Wskazywano na konieczność i możliwości współpracy szkół z firmami branży elektronicznej i telekomunikacyjnej. Tematem przewodnim konferencji była współpraca szkół i pracodawców z obszaru zawodowego Klastra ICT w woj. pomorskim w kontekście planowanej mo-

Stypendia uzyskiwane za wyniki w nauce będą zwolnione z podatku dochodowego.

19 polskich marynarzy str...

W skład WRPP wchodzi nauczyciele nowoborscy, pracownicy nauki, naukowe metody, pracownicy dydaktyczno-eksperymentalni ODN, jak również

O wielokulturowości na Pomorzu

Renata Mistarz
nauczyciel konsultant CEN
ds. edukacji regionalnej

Kulturowa różnorodność trwa od zarania dziejów, nie zawsze i nie w każdym miejscu globu dostrzegana i dopuszczana do głosu. Świat współczesny coraz bardziej różnicuje się kulturowo w następstwie przemian ekonomicznych, politycznych, rozwoju komunikacji, także kryzysów i wojen. W Polsce wielokulturowość ujawniła się z dużą siłą w procesie transformacji ustrojowej: odżyły i zaktywizowały się skrywane dotąd identyfikacje regionalne, etniczne, narodowościowe i inne. W związku z przemianami globalnymi i otwarciem granic zaczęli także napływać migranci z różnych krajów. Ta sytuacja stawia przed nauczycielami nowe wyzwania.

Wielokulturowość to współwystępowanie na tej samej przestrzeni (albo w bezpośrednim sąsiedztwie bez wyraźnego rozgraniczenia, albo w sytuacji aspiracji do zajęcia tej samej przestrzeni) dwóch lub więcej grup społecznych o odmiennych cechach dystyngtywnych, wyglądzie zewnętrznym, języku, wyznaniu religijnym, układzie wartości itd., które przyczyniają się do wzajemnego postrzegania odmienności z różnymi tego skutkami.¹ Definicja M. Golki oddaje stan statyczny wielokulturowości. Taki też statyczny obraz regionu przedstawia poniższa mapa.

Ryc. 1: Regiony, grupy etniczne i lokalne Pomorza Gdańskiego²

1 GOLKA, M. Oblicza wielokulturowości. W: U progu wielokulturowości. Nowe oblicza społeczeństwa polskiego. Red. nauk. A. Kempny, A. Kapciak i S. Łodziński ; Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa: Oficyna Naukowa, 1997, s. 55.

2 Źródło: BŁASZKOWSKI, W. Hafty regionalne na Pomorzu Gdańskim. Gdańsk 1983.

Znajdujemy tu sześć subregionów: Kaszuby, Kociewie, Żuławy, Powiśle, Bory, Kosznejdry, różniących się kulturowo, zróżnicowanych także wewnątrz. W wielu z tych historycznych subregionów doszło do wielkich zmian ludnościowych i kulturowych w wyniku rozstrzygnięć II wojny światowej: deportacji, przesiedleń i repatriacji. Całkowita wymiana ludności objęła na przykład Żuławy, duże obszary Powiśla, ziemi słupskiej, Kosznejderii. Zatem pewne obszary pomorskie stanowią „zamrożone” areale kulturowe nieobecnych już etni i nacji, które to współcześni mieszkańcy zaczynają z wielkim pożytkiem dla siebie odczytywać – przede wszystkim dzięki uaktywniającym się lokalnym stowarzyszeniom i entuzjastom, a także – coraz częściej – dzięki edukacji prowadzonej wśród uczniów i nauczycieli.

Wielokulturowość pomorską wzbogacają mniejszości narodowe i etniczne, często o powojennym rodowodzie, żyjące w rozproszeniu, jak Ukraińcy i Łemkowie z akcji „Wisła”. Oprócz już wspomnianych w województwie pomorskim mieszkają jeszcze mniejszości narodowe: niemiecka, żydowska, ormiańska, rosyjska, białoruska i litewska oraz mniejszości etniczne: romska i tatarska. Obejmują ich przepisy Konwencji ramowej Rady Europy z 1995 roku o ochronie mniejszości narodowych³ (jeśli są obywatelami polskimi) oraz przepisy ustawy o mniejszościach narodowych, etnicznych i języku regionalnym⁴, jeśli jako grupa zamieszkiwali terytorium obecnej RP od co najmniej stu lat.

Mówiąc o wielokulturowości pomorskiej, nie można nie wspomnieć o korzeniach części mieszkańców sięgających dawnych obszarów II RP (okolic Wolna,

Grodna i Lwowa), a także innych obszarów powojennej Polski.

Ten obraz mniejszości narodowych i etnicznych, powojennych migrantów i osadników dodany do mapy historycznych subregionów geograficzno-kulturowych potęguje bogactwo kultur, religii i języków. Tworzy pluralizm kulturowy, który jest podstawową kanwą edukacji regionalnej, a także edukacji międzykulturowej.

Wielokulturowość pomorska nie jest statyczna, niezmienna i tradycyjna. Wskutek postępującej globalizacji rośnie zróżnicowanie kulturowe. Napływają osoby urodzone lub wychowane w innych kulturach, które wnoszą do swego nowego środowiska życiowego elementy własnego dziedzictwa kulturowego: wartości, praktyki i tożsamości. Wchodzą także w związki i interakcje z dotychczasowymi mieszkańcami Pomorza. Ci ostatni z kolei migrują i reemigrują, sprowadzając elementy kultur, z którymi zetknęli się na emigracji i które oni sami lub ich dzieci tam zaadoptowali.

Badanie sytuacji dzieci obcokrajowców w polskich placówkach oświatowych realizowane w ramach projektu Edukacja wobec wyzwań migracyjnych we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Warszawie pokazało, iż od stycznia 2008 do maja 2010 w województwie pomorskim uzyskało zgodę Wojewody Pomorskiego na zamieszkiwanie na czas oznaczony, osiedlenie się lub zgodę na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich 4.404 imigrantów z 114 krajów świata, w tym niepełnoletnich (a zatem objętych prawem do nauki i obowiązkiem szkolnym) – 486 osób. Zjawisko będzie narastać, bowiem następuje nasilenie globalnych procesów migracyjnych, wzrasta atrakcyjności Polski (migracje

3 Dz. U. z 2002 r., Nr 22, poz. 209.

4 Dz. U. z 2005 r., Nr 17, poz. 141.

Techniki fotograficznej uczył nauczycieli artysta fotografii Tomasz Hutel, reprezentujący Akademickie Centrum Kultury oraz Studencką Agencję Fotograficzną Uniwersytetu Gdańskiego

Cmentarz leśników niemieckich na Bukowej Górze koło Pyszna, którym obecnie opiekują się polscy leśnicy

Kościół św. Jerzego, dawna świątynia ewangelicka, obecnie cerkiew bizantyjsko-ukraińska. Tu w XVI wieku posługę pasterską sprawował pastor ewangelicki Kaszuba, Szymon Krofey

Kościierzyna zaznaczyła się w projekcie pomnikiem Józefa Wybickiego, postaci znaczącej w kulturze polskiej.

tranzytowe, docelowe i łańcuszkowe), zobowiązują nas przyjęte międzynarodowe, w tym unijne, unormowania prawne, zwłaszcza uregulowania dotyczące uchodźców. Migracje będą silniejsze niż kiedykolwiek przedtem, imigranci będą należeć do bardzo różnych grup społecznych i etnicznych.

Czy chcemy, czy nie, stajemy się coraz bardziej społeczeństwem wielokulturowym i do tych wyzwań musimy się przygotowywać. Należy w społeczeństwie rozwijać odpowiednie postawy i kompetencje kulturowe, opracować strategie edukacyjne, które podniosłyby społeczną świadomość oraz pobudziłyby dialog i komunikację międzykulturową. Strategie wielokulturowości są kluczowe. Powinny one – z jednej strony – ustalać, które z poglądów i wartości są wspólne, z drugiej zaś – wskazywać i odnosić się do istniejących różnic. Narzędziem, które proponowaliśmy szkołom do realizacji powyższych celów jest „Autobiografia międzykulturowych spotkań” Rady Europy (wdrażane w Polsce przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ośrodek Rozwoju Edukacji w roku 2010; akcję prowadziliśmy w całym województwie za pośrednictwem regionalnych koordynatorów programu „Edukacja wobec wyzwań migracyjnych”⁵). Ponieważ narzędzie to stanowi niezwykle wartościową pomoc do realizacji strategii wielokulturowości i edukacji międzykulturowej, nadal zachęcamy do jego używania.⁶

5 Są nimi konsultanci CEN: Małgorzata Bukowska-Ulatowska i Renata Mistarz.

6 Autobiografia międzykulturowych spotkań stanowi pomoc metodyczną, pokazującą, jak krytycznie i refleksyjnie zarazem myśleć o doświadczeniach międzykulturowych, o spotkaniach z ludźmi pochodzącymi z innych grup: społecznych, kulturowych, etnicznych, religijnych i in. Zachęca do przemyślenia

I tu dochodzimy do miejsca, gdzie spotyka się edukacja regionalna z edukacją międzykulturową. „Celem edukacji regionalnej jest rozwijanie własnej tożsamości kulturowej (...). Natomiast wspólnym celem edukacji regionalnej i międzykulturowej jest wdrożenie i kształtowanie nawyku ciągłego dialogu i negocjacji.”⁷

Wielokulturowe Pomorze w edukacji

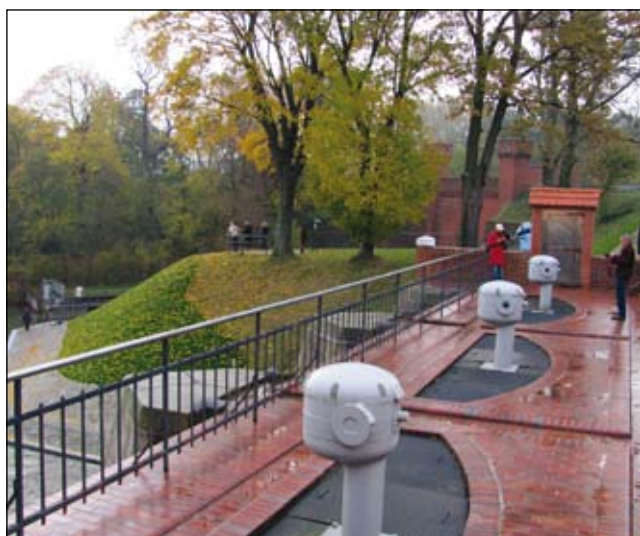
„Wielokulturowe Pomorze w edukacji” to hasło i zadanie, jakie stoi przed nauczycielami pomorskimi. Realizowaliśmy je przez lata, proponując tą tematykę w ofercie szkoleniowej naszej placówki, a także – w kolejnych latach poświęconych poszczególnym subregionom nominowanym przez Sejmik Województwa Pomorskiego do obchodów Roku Powiśla, Żuław czy Krajobrazów Pomorskich – poprzez realizację wojewódzkich konferencji i podróży studyjnych. Na łamach „Edukacji Pomorskiej” opisywaliśmy realizowane projekty.

Wielokulturowe Pomorze w edukacji to także tytuł projektu realizowanego przez Kaszubski Uniwersytet Ludowy wespół z Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku (odpowiadającym za sprawy programowe i merytoryczne) wraz z innymi partnerami. Jednym z jego modułów był kurs Etniczne barwy Pomorza, który – z racji, że dotąd nie opisywany – warto przy tej okazji przypomnieć.

swoich postaw, zachowań, wiedzy, umiejętności i podejmowanych działań. Ma zastosowanie w formalnej edukacji w klasie szkolnej, w nauczaniu nieformalnym, zajęciach grupowych i indywidualnych oraz do samodzielnego wykorzystania w charakterze samooceny. Zachęcamy, by do niej sięgać.

7 KOSSAK-GLÓWCZEWSKI, K. Pytania i niektóre aspekty niezależnej edukacji regionalnej...

Śluza w Białe Górze – miejsce, gdzie „rodzą się” Żuławy. Przed wojną wieś Biała Góra leżała na styku trzech państw: Polski, Niemiec i Wolnego Miasta Gdańska

Największy w Europie cmentarz menonitów w Stogach Malborskich – świadectwa ludzkiego istnienia, ludzkich dokonań i bogatych przedstawień symbolicznych na stelach

W kursie Etniczne barwy Pomorza nauczyciele uczyli się fotografowania, a przez obiektyw aparatu fotograficznego wyłuskiwali i utrwalali ślady pomorskiej wielokulturowości. Ta zaś jest bogata w treści i wątki, o czym była już mowa wcześniej.

Dwudniowa podróż studyjna z aparatem w rękę tropem pomorskiej wielokulturowości przebiegała przez okolice Bytowa na Kaszubach, Sztumu na Powiślu i przez Żuławy (okolice Nowego Stawu, Stogi Malborskie, okolice Nowego Dworu Gdańskiego i Trutnow).

Ziemia bytowska dostarczyła wielu śladów wielokulturowości przeszłej jak i współczesnej. Uczestnicy kursu poszukiwali pozostałości dawnej granicy polsko-niemieckiej (budynki straży granicznej, kamienie graniczne), zawitali do Muzeum Szkoły Polskiej w Płotowie, leżącym przed wojną na terenie Niemiec, zobaczyli cmentarz leśników niemieckich na Bukowej Górze koło Pyszna, którym obecnie opiekują się polscy leśnicy.

Ze świadectw wielokulturowości w samym Bytowie – obejrzeni i sfotografowali dawny zamek krzyżacki, cerkiew pw. św. Jerzego – obecnie służącą społeczności ukraińskiej, ale wpisującą się znacząco – przez związek z pastorem Szymonem Krofeyem – do historii Kaszubów, most kolejowy nad rzeką Borują z pięknymi medalionami niemieckich instytucji i inne obiekty.

Kończyło pierwszy dzień podróży spotkanie z Ewą Majewską i Dorotą Baranowicz z Zespołu Szkół w Ryjewie na Powiślu, realizującymi projekty edukacji wielokulturowej w oparciu o zasoby własnego środowiska o dość typowych powiślańskich losach (przedwojenna przynależność do Niemiec, przesie-

dlenia, wielość narodów, kultur, religii). Spotkanie umożliwiło wzbogacenie doświadczenia pedagogicznego uświadamiając uczestnikom, że tematykę wielokulturowości można realizować na wiele sposobów – zarówno co do treści, jak i podejścia (od badania zapomnianych cmentarzy menonickich poprzez badanie śladów zdarzeń ze światowej historii w lokalnym świecie do tworzenia komiksów z wojennych opowieści dziadków i pradziadków).

Żuławy to region o przerwanej ciągłości kulturowej. Dramatyczne wydarzenia ostatniej wojny spowodowały, że po mieszkańcach niemieckich i menonickich zostały cmentarze, stare zabudowania zasiedlone przez innych, osiadłych na tej ziemi, i liczne obiekty hydrotechniczne.

Cyganek pod Nowym Dworem Gdańskim z lapidarium na terenie dawnej nekropolii, nazywanej cmentarzem jedenastu wsi. Tu także znajduje się niezwykle kościół – obecnie grekokatolicka cerkiew.

W programie podróży znalazły się dwa podcieniowe domy żuławskie: w Cyganku (pieczołowicie przeniesiony z Jelonek i składany w nowym miejscu przez Marka Opitza) i w Trutnowach (osiemnastowieczny, zagospodarowany przez małżeństwo artystów – Elżbietę i Daniela Kuflów). Uczestnicy projektu obejrzeni także ich niezwykle wnętrza.

Mimo, iż dwudniowa podróż objęła ponad 420 km – nie wyczerpała wszystkich wątków i przejawów wielokulturowości na Pomorzu. Pozwoliła jedynie „posmakować” tego arcyciekawego tematu przez pryzmat osobistych przeżyć i rejestrację fotograficzną, inspirując do podjęcia w przyszłości penetracji samodzielnych i wspólnie z uczniami. Podróż uświadomiła przy tym, że odpowiedzialność za

Nowy Staw – miasteczko żuławskie o średniowiecznej historii i niezwykle malowniczym rynečku.

Gotycki kościółek w Cyganek z 1352 roku zamieniony w cerkiew greko-katolicką.

dziedzictwo kulturowe regionu, zwłaszcza za Żuławy, spoczywa na każdym z mieszkańców regionu, sprzyjała rozwijaniu w uczestnikach postawy troski i dbałości o to dziedzictwo.

Kurs Etniczne barwy Pomorza kończył się prezentacją prac słuchaczy. Każdy przedstawiał dzieło fotografii, co dla niektórych było wyzwaniem z racji nadmiaru zdjęć, którymi chcieliby podzielić się z innymi. Wydawać się mogło, że utrwalone zostały tylko nieożywione ślady wielokulturowości. W większości powstały zdjęcia bez czytelnych wielokulturowych wizerunków ludzi (o takie przecież trudniej w ciągu dwudniowego wspólnego fotografowania). Brakowałoby w kolekcji żywych ludzi, gdyby nie zdjęcia zaprezentowane przez jedną z uczestniczek kursu. Jak sama wyznała – w przeddzień zjazdu wyjęła ukryte w domowych szafach stroje ukraińskie dziadków, którzy – przesiedlani w akcji „Wisła” – przywieźli je z sobą na Pomorze. Wraz z nastoletnią córką oglądały je, przymierzały i fotografowały. Nas zachwyciły efekty tego swoistego „coming outu” – zabawne i rozczulające ujęcia młodej dziewczyny uradowanej i dumnej z tych niespodziewanych skarbów.

Była świetna okazja, by porozmawiać o sprawach technicznych, artystycznych i merytorycznych. Nauczyciele uczyli się także pod kierunkiem autorki, jak wykorzystać technikę fotografii w pracy z uczniami; sami także dzielili się swoim doświadczeniem w tej dziedzinie. Poznali światowe i regionalne projekty z wykorzystaniem fotografii w pracy z dziećmi i młodzieżą. Temat rozwijania umiejętności pedagogicznych i wzbogacenia warsztatu nauczycielskiego kończyło ukazanie fotografii w ujęciu socjologii wizualnej („czytanie fotografii” ujmowanej jako tekst

Kościółek w Krzywym Kole zawiera cenne wyposażenie, z racji którego wnętrze kościołka określane bywa „mikrokosmosem żuławskiego gburą”. Obraz dawno minionego świata, w którym panowała uświęcona tradycją hierarchia społeczna przedstawiają stalle – osobne dla gburów, osobne dla ich żon i osobne dla młodzieży gburskiej. Wszystkie oznaczone gmerkami, czyli znakami własnościowymi gospodarstw

kultury, dostarczający wielu informacji o świecie i ludziach).

Poznane w projekcie wątki pomorskiej wielokulturowości otwierały na różnorodność kulturową: rozwijały rozumienie jej znaczenia dla harmonijnego rozwoju życia społecznego i poczucia tożsamości, zwracały uwagę na wpływ uwarunkowań społeczno-historycznych. Uczestnicy pogłębili wiedzę na temat edukacji wielo- i międzykulturowej i ich przydatności w edukacji regionalnej realizowanej w swoim środowisku lokalnym. ■

Pomorska Teka Edukacyjna

Anna Krajnowska
nauczyciel konsultant CEN
ds. historii i wiedzy
o społeczeństwie

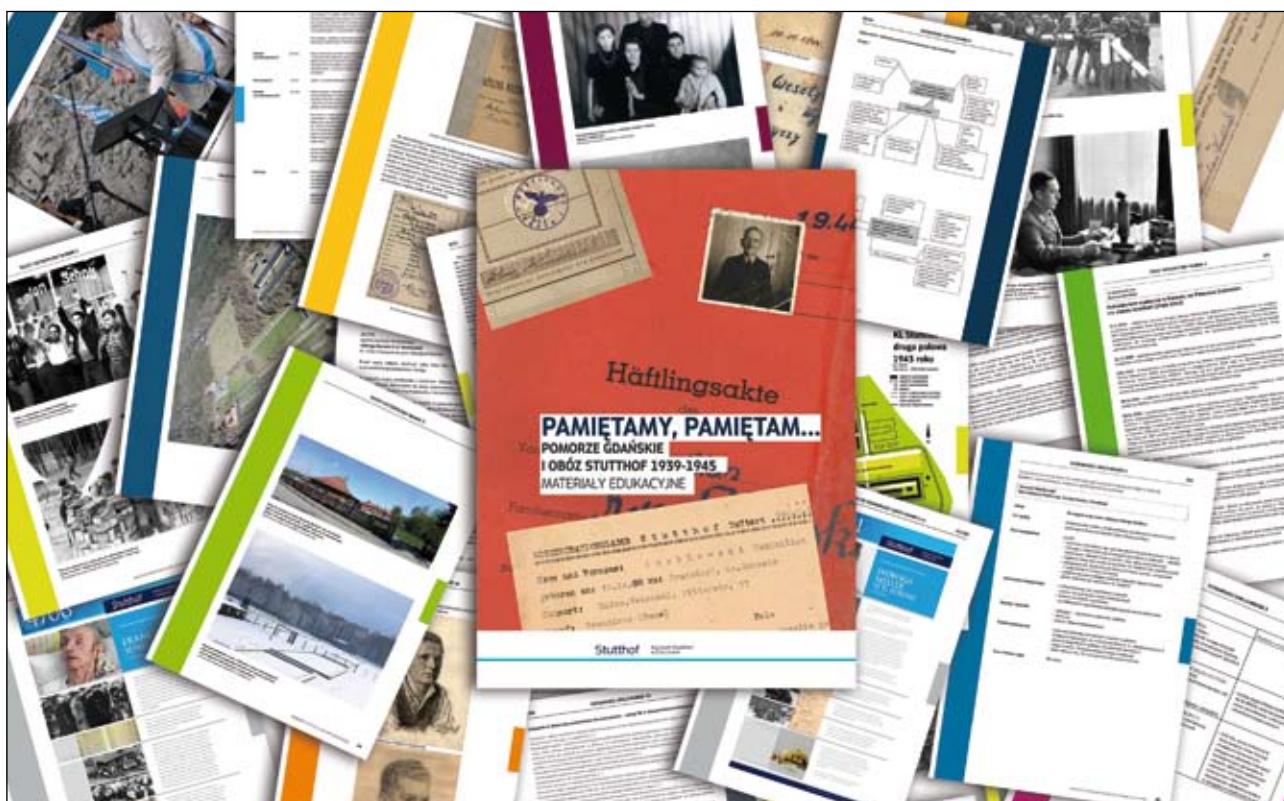

Projekt Pomorskiej Teki Edukacyjnej, noszący tytuł „Pamiętam, pamiętam... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939-1945. Materiały edukacyjne”, powstał w latach 2009-2011 dzięki współpracy zespołu ludzi zaangażowanych w różne obszary edukacji, zaproszonych do udziału w nim przez pomysłodawców (z Muzeum Stutthof) całego przedsięwzięcia.

Zasadniczym celem podjętego zadania było udostępnienie, jak najszerszej grupie uczniów z pomorskich szkół wiedzy o mało znanej przeszłości Pomorza – ich małej ojczyzny, przy jednoczesnym zachęceniu do stosowania różnorodnych, ciekawych form oraz metod przekazu. Mają one wywołać zaciekawienie młodzieży tematyką i spowodować dalsze, samodzielne poszukiwania informacji o dziejach własnej rodziny i odnoszenie ich do wydarzeń, które ukształtowały przeszłość regionu pomorskiego, państwa polskiego, wreszcie Europy. To pragnienie przyświecało twórcom i autorom teki edukacyjnej.

Zgromadzony w ramach projektu materiał, składający się z różnorodnych tekstów kultury, źródeł, opracowań i komentarzy oraz scenariuszy zajęć lekcyjnych obejmuje zasięgiem tematycznym trudną historię Pomorza i jego mieszkańców. Autorzy stworzyli fundament, umożliwiający uczniom pod kierunkiem nauczycieli odkrywanie logicznego ciągu wydarzeń, które zdecydowały, że dwudziestowieczne dzieje Pomorza i jego mieszkańców zapisały się wyjątkowo w historii Polski. Ukazanie genezy tych mało znanych w powszechnej historii zjawisk i procesów, decydujących często bezwzględnie o losach zupełnie przypadkowych ludzi, jest ważne dla uświadomienia wpływu przeszłości na teraźniejszość. Ma także służyć zrozumieniu, jak wielkie było ich znaczenie w procesach społecznych, politycznych i gospodarczych Pomorza.

Pomorska teka edukacyjna, objęta honorowym patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej, jako publikacja, jest propozycją zastosowania

wieloobszarowej innowacyjności w nauczaniu o historii regionalnej Pomorza. Jednoczesne zastosowanie:

- szerokiego zasięgu informacyjnego,
- różnorodności przedmiotowej przygotowanych scenariuszy zajęć lekcyjnych,
- metod i form pracy adekwatnych dla każdego etapu edukacji,
- zapisu uwzględniającego wymagania z nowej podstawy programowej, sprawiają, że projekt „**Pamiętam, pamiętamy... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939 – 1945. Materiały edukacyjne**” jest wyjątkowy, tak pod względem zawartości merytorycznej, jak i rozwiązań metodycznych.

Materiały zawarte w Pomorskiej tece edukacyjnej mogą być użyte w różnorodny sposób na lekcjach z wielu przedmiotów, np. na: języku polskim, historii, wiedzy o społeczeństwie, plastyce i na godzinach wychowawczych realizowanych na II, III i IV etapie edukacyjnym. Ich zaletą jest również to, że pakiet uwzględnia wymagania nowej, wprowadzanej od 2009 roku, podstawy programowej kształcenia ogólnego. Wewnętrznie przemyślany i spójny układ pakietu oraz przyjazne w formie, układzie i treści załączniki (mapy, ilustracje, karty pracy) pozwalają nauczycielowi każdorazowo indywidualnie podejść do wybranego tematu i przygotowanie lekcji według jego własnej koncepcji.

Upowszechniony w postaci zwartej publikacji wydanej dzięki wsparciu finansowemu i merytorycznemu Instytutu Pamięi Narodowej, ułatwi realizację celów, które stawia przed sobą współczesna edukacja, a do której odwołuje się wprowadzana obecnie w życie reforma programowa edukacji. Poza praktycznym rozwijaniem różnorodnych umiejętności, w tym m.in. myślenia historycznego, samodzielnej pracy z materiałem źródłowym, refleksyjnego myślenia i wielu innych, nasza publikacja jest narzędziem pomocnym w kształtowaniu postaw i umacnianiu wartości tak ważnych w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Jednocześnie twórcy projektu pragną przekształcić go w przyszłości w rodzaj otwartej publikacji, w której nauczyciele pomorskich szkół będą mogli umieszczać wypracowane przez siebie materiały edukacyjne, upowszechniające wiedzę o historii Pomorza i Pomorzan.

Warte podkreślenia jest także otwarte podejście zespołu autorskiego do dalszej kontynuacji projektu – już po wydaniu materiałów drukiem. Zakładamy, że wszyscy chętni i zainteresowani tematyką nauczyciele będą mogli zgłosić swój akces do projektu, który będzie stopniowo rozszerzany, poprzez gromadzenie i udostępnianie nowych scenariuszy za pośrednictwem specjalnej strony internetowej.

W ten sposób Pomorska teka edukacyjna stanie się praktycznym, użytecznym a przez to ważnym narzędziem dla nauczycieli w naszym regionie, narzędziem pomocnym w nauczaniu historii najnowszej. Mamy też nadzieję, że stanie się czynnikiem integrującym szerokie kręgi środowiska związanego z edukacją wokół misji jak najlepszego i najciekawszego prezentowania dziejów naszej Pomorskiej Ojczyzny.

Publikacja zostanie udostępniona zainteresowanym podczas planowanego jesienią tego roku cyklu konferencji szkoleniowo – metodycznych, które zostaną zorganizowane w naszym regionie

Pomorska tekę edukacyjną przygotował zespół twórców w następującym składzie redakcyjnym:
Kierownik projektu, koordynacja, dobór materiału źródłowego: **Marcin Owsiański**, Muzeum Stutthof
Redakcja merytoryczna: **Elwira Górczak-Ulman**, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku
Konsultant metodyczny: **Anna Krajnowska**, Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku
Ilustracje: **Wiesław Leszczyński**, **Katarzyna Pawlaczyk**, Muzeum Stutthof
Projekt graficzny: **Karol Tyczyński**, Warszawa
Autorzy tekstów i scenariuszy:
Bogdan Chrzanowski, dr hab., prof. UG, Oddział Naukowy Muzeum Stutthof w Sopocie
Danuta Drywa, dr, kierownik Działu Dokumentacji Muzeum Stutthof
Agnieszka Burandt, Zespół Szkół w Mikoszewie
Piotr Chruścielski, Dział Oświatowy Muzeum Stutthof
Beata Falgowska, Zespół Szkół im. Pamięci Ofiar Stutthof w Sztutowie
Elwira Górczak-Ulman, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku
Joanna Hulanicka, Zespół Szkół im. Pamięci Ofiar Stutthof w Sztutowie
Zofia Heppner, II Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Sopocie
Anna Krajnowska, Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku
Sławomir Maślikowski, Instytut Pamięi Narodowej w Katowicach
Marcin Owsiański, kierownik Działu Oświatowego Muzeum Stutthof
Sylwia Owsiańska, Zespół Szkół im. Pamięci Ofiar Stutthof w Sztutowie
Justyna Skowronek, Gdynia
Bożenna Sucharska, VI Liceum Ogólnokształcące im. Obrońców Helu w Gdańsku
Dariusz Szymikowski, VI Liceum Ogólnokształcące im. Obrońców Helu w Gdańsku.

CENOWSKIE KONKURSY

Konkursy języka polskiego dla uzdolnionych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów

Anna Konkolewska
nauczyciel konsultant CEN
ds. języka polskiego

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku od wielu lat jest wykonawcą zadania zleconego przez Pomorskiego Kuratora Oświaty w Gdańsku polegającego na organizacji konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów województwa pomorskiego. W roku szkolnym 2011/2012 nauczyciele konsultanci CEN koordynowali realizację 9 wojewódzkich konkursów interdyscyplinarnych (język polski z historią, matematyka z przyrodą) i przedmiotowych (język polski, język angielski, historia, geografia, biologia, matematyka, chemia).

Uczniowie szkół podstawowych, klas IV-VI, uczestniczą w Interdyscyplinarnym konkursie języka polskiego i historii, a uczniowie gimnazjum, klas I-III, w konkursie języka polskiego. Przebieg obu konkursów jest trzyetapowy: szkolny, rejonowy i wojewódzki. Obowiązuje w nich podstawa programowa jako podstawowe wymaganie dotyczące treści nauczania.

Nie wykraczając poza podstawę programową, można zbudować zadania, które określa się jako trudne, ale niezbędne w dalszej edukacji, wymagające od ucznia samodzielności, krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, kojarzenia faktów. Tytuł laureata każdego z konkursów przedmiotowych daje uczniowi konkretne przywileje w postaci, np. zwolnienia z egzaminu po zakończonym etapie edukacji, czy przyjęcia do dowolnie wybranej szkoły kolejnego etapu. Stawka jest wysoka i stąd chociażby duże zainteresowanie uczniów tymi konkursami.

Wyniki konkursów podawane są corocznie na stronie Centrum oraz w wydawanym przez placówkę dwumiesięczniku „Edukacja Pomorska”. W tym roku z okazji jubileuszu instytucji oprócz analizy wyników prezentujemy również nieco refleksji na temat osiągnięć edukacyjnych uczestników Konkursu języka polskiego dla uczniów gimnazjum, gdyż właśnie zamknął się trzyletni okres wprowadzenia nowej podstawy kształcenia ogólnego III etapu edukacji. Natomiast uczniowie szkoły podstawowej realizujący tzw. starą podstawę programową podejmą naukę w zreformowanej szkole wyższego etapu. Jaka jest jakość umiejętności uczniów z zakresu języka polskiego zapisanych w dokumencie MEN? Wnioskowanie poczynione będzie na podstawie wyników uzyskanych przez najlepszych uzdolnionych polonistycznie.

Testy konkursowe na każdy etap przygotowuje zespół nauczycieli konsultantów Centrum oraz nauczycieli z dużym doświadczeniem dydaktycznym. W tym roku na etapie szkolnym uczniowie rozwiązywali zadania ułożone na podstawie dwóch tekstów kultury: wiersza Leopolda Staffa pt. Lipy oraz fragmentu Mitologii Jana Parandowskiego. Kartoteka czynności do zadań wskazuje na umiejętności zapisane w podstawie programowej, na przykład nazwanie uczuć postaci mówiącej w utworze (II.2.2¹), wyjaśnienie funkcji użytych środków stylistycznych (II.2.4) czy w zadaniu zamkniętym przypisanie danego utworu do rodzaju literackiego (II.2.6). Na podstawie fragmentu mitologii sprawdzano, między innymi, umiejętność przekształcania zdań (III.2.7) oraz pisania streszczenia. Na doskonalenie tej umiejętności zwraca uwagę komentarz do podstawy programowej², w którym zaleca się, aby na etapie gimnazjum ćwiczyć streszczenie linearne. Wyniki, które uzyskali uczestnicy konkursu na etapie szkolnym, są znane nauczycielom języka polskiego sprawdzającym prace swoich uczniów. Należy założyć, że przeprowadzona analiza wyników uzyskanych za zadania testowe, pozwoli zaplanować pracę w celu doskonalenia umiejętności słabiej opanowanych przez uczniów.

1 Język polski w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum. [Aut. cz. og. Zbigniew Marciniak oraz aut. koncepcji Sławomir Jacek Żurek et al.]. [S.l. : s.n., 2009], 91 s. (Podstawa programowa z komentarzami; t. 2. Analiza i interpretacja tekstów kultury).

2 Tamże, s. 80.

W etapie rejonowym KJP brało udział ponad 600 uczniów z 235 szkół województwa pomorskiego. Zadania testowe ułożono do tekstów kultury wskazanych w podstawie programowej. Wykorzystano fragmenty: Mitologii Jana Parandowskiego o wojnie trojańskiej, Iliady Homera oraz fraszkę Jana Kochanowskiego „Na historiją trojańską”. Test składał się z 2 zadań zamkniętych, 18 zadań otwartych, w tym jednego rozszerzonej odpowiedzi: charakterystyki Parysa na podstawie zamieszczonych w arkuszu tekstów. Osiem zadań oznaczono gwiazdką jako trudniejsze. Okazało się, że zadanie wymagające zapisanie planu wydarzeń za pomocą równoważników zdań na podstawie fragmentu mitu o wojnie trojańskiej, było dla uczniów umiarkowanie trudne, mimo że doskonalenie tej umiejętności rozpoczyna się już w edukacji wczesnoszkolnej. Jaka jest przyczyna takiego niepowodzenia uczniów biorących udział w konkursie? Za to zadanie można było uzyskać 1 punkt za właściwą chronologię oraz 1 punkt za zastosowanie równoważników zdań. Trudniejsze okazało się dla uczniów wybranie najważniejszych wydarzeń w ustalonym porządku. Również trudne było uzasadnienie użytych w podanym zdaniu znaków interpunkcyjnych: dwóch przecinków, dwukropka, kropki. Powtarzające się w kolejnych egzaminach i konkursach zadanie z zakresu poetyki: środki stylistyczne i ich funkcja w tekście było trudne dla uczestników etapu rejonowego.

W etapie wojewódzkim brało udział ponad 100 uczniów z 56 szkół województwa pomorskiego. Test składał się z 12 zadań otwartych, w tym dwóch rozszerzonej odpowiedzi.

Uczniowie w zadaniach otwartych samodzielnie udzielali odpowiedzi na podstawie analizy bajek Ignacego Krasickiego oraz współczesnej Jana Sztayndyngera, fragmentu Dziadów cz. II Adama Mickiewicza oraz Zemsty Aleksandra Fredry. Tekst współczesny reprezentowany był przez utwór Sławomira Mrożka „Artysta”. Uczestnicy etapu wojewódzkiego dobrze radzili sobie z zadaniami polegającymi na odszukaniu informacji, słabiej, gdy trzeba było uzasadnić swoje zdanie, znaleźć dowód w tekście na poparcie swojej tezy. Przykładem może być zadanie trzecie: Jaką rolę odgrywają zdania pytające? Potwierdź swoje wnioski przykładami z tekstu. Uczniowie nie anali-

zują polecenia, pośpiesznie odpowiadają na pytanie, podając tylko jeden wniosek, a w poleceniu wyraźnie jest użyta liczba mnoga: co najmniej dwa, aby spełnić warunek polecenia i uzyskać punkt za wykonanie. Podobnie nieudane rozwiązania pojawiły się w zadaniu piątym, w którym należało wyjaśnić dwa wyrazy: artysta i ambicja, ale w kontekście utworu. Trudne okazało się zadanie polegające na dostrzeżeniu związku między wymową współczesnej fraszki zamieszczonej w teście a dowolną fraszką Jana Kochanowskiego, które obowiązkowo należy omówić z uczniami³ w klasie. Uczestnicy konkursu osiągnęli dobre wyniki w zadaniu polegającym na uzasadnieniu na podstawie zamieszczonych fragmentów „Pieśni o Rolandzie” oraz wiedzy wyniesionej z lekcji języka polskiego, że Roland był wzorem średnio-wiecznego rycerza.

W kolejnym zadaniu rozszerzonej odpowiedzi należało uzasadnić, odwołując się do znajomości całego utworu, że Papkin jest postacią tragikomiczną. Na ogół uczniowie poprawnie interpretowali postać bohatera, ale zapominali o uzasadnianiu swoich wniosków. Nie wykorzystywali podanego w teście fragmentu, który był pomocny w realizacji tematu. W zadaniu punktowana była również poprawność językowa. Nadużywano czasownika *jest*. Niektórzy uczniowie posługiwali się zwrotami z języka potocznego, np. *Jest łatwowierny i naiwny, np. kiedy Podstolina nabija się z niego[...]. Jest to postać mająca o sobie wielkie mniemanie, uważająca się za kogoś większego niż jest – a w rzeczywistości jest bawidamkiem. Naopowiadała się wiele przeróżnych historii o tym, jaki to on jest odważny. Smutne jest w nich to, że sam w nie wierzy. Cześniak wyśmiewa to i nie daje się zwieść na manowce.[...] Papkin jest postacią komiczną, na pierwszy rzut oka nieszkodliwym, podlizującym się każdemu biednym szlachcicem na usługach Cześniaka.[...] Papkin jest postacią tragikomiczną, ponieważ z jednej strony zgrywa wielkiego rycerza i twardziela, z drugiej zaś, tej prawdziwej, okazuje się, że jest tchórzem.[...]*

Poniżej zamieszczono tabelę z uzyskanymi wynikami za zadania testowe uczestników stopnia wojewódzkiego KJP dla gimnazjum w roku szkolnym 2011/2012.

³ Tamże.

Liczba punktów	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	22	23	24	26	27
Liczba uczniów	1	1	3	7	4	6	7	6	15	14	15	10	11	9	5	6	1	3	1
% wykonania	20 %	22 %	25 %	28 %	31 %	34 %	37 %	40 %	42 %	45 %	48 %	51 %	54 %	57 %	62 %	65 %	68 %	74 %	77 %

Rozrzut wyników – różnica między najniższym na etapie wojewódzkim (7 punktów na 35 możliwych do uzyskania) a najwyższym wynosi 20 punktów. Łatwość dla całego testu wynosi 0,46 - trudny.

Warto zastanowić się, czy uczniowie, którzy spełniają wymóg Regulaminu (dwaj uczniowie z najwyższymi wynikami w szkole podczas etapu I), często bez należytego przygotowania, powinni reprezentować szkołę. Regulamin szczegółowy Konkursu zmieniał się na przestrzeni lat. Przez kilka edycji obowiązywały na etapie wojewódzkim dwustopniowe eliminacje. Po napisaniu pracy stylistycznej przez wybraną setkę uczniów (Regulamin ramowy) z najwyższymi wynikami po etapie rejonowym, komisja wojewódzka kwalifikowała 25-30 uczniów do etapu ustnego. Spośród uczestników wybierano laureatów - uczniów z najwyższą punktacją za obie części Konkursu. Komisja wojewódzka z dużą przyjemnością i satysfakcją słuchała prezentacji przygotowanych wcześniej przez uczestników ostatniego etapu zmagania konkursowych. Niestety, zdarzały się też nieprzyjemne sytuacje, kiedy uczestnik stwierdzał, że nie zna regulaminu i nie wiedział, że mógł zgodnie z jego wymaganiami przygotować wybrany temat. Od tego roku zrezygnowano z dwuczęściowych eliminacji, jedną z przyczyn tej decyzji są kwestie finansowe, decydujące w przetargu na realizację konkursów.

Interdyscyplinarny konkurs języka polskiego i historii dla uczniów szkół podstawowych też ma swoją długą tradycję. W minionym roku szkolnym w etapie szkolnym wzięło udział prawie 6000 uczniów z 380 szkół, w stopniu II konkursu - ponad 800 uczniów z 375 szkół województwa pomorskiego.

Podczas etapu rejonowego uczestnicy rozwiązywali zadania na podstawie tekstów umieszczonych w arkuszu. Było 17 zadań otwartych, 9 typu prawda-falsz oraz jedno na dobieranie. Teksty do zadań polonistycznych jak i do historii dotyczyły okresu II wojny światowej. Uczniowie poprawnie rozwiązywali zadania wymagające analitycznego czytania czy sformułowania zaproszenia na uroczystość. Słabiej wypadły umiejętności poprawnego zapisu liczebników porządkowych.

Podczas etapu wojewódzkiego uczniowie rozpoczęli zmagania konkursowe od zadań z historii. Odpowiadając na pytania otwarte, analizowali zamieszczoną kserokopię mapy Rzeczypospolitej w dobie rozbiorów oraz tekst źródłowy dotyczący Konstytucji 3 Maja. Najtrudniejsze okazało się zadanie polegające na wypisaniu uprawnień władzy ustawodawczej i wykonawczej zawartych w dokumencie oraz na podstawie tekstów źródłowych dostrzeżenie podobieństw i różnic w ocenie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego przez trzech historyków.

Z zadań polonistycznych najtrudniejsze okazało się to z zakresu słowotwórstwa oraz frazeologii.

Rozrzut wyników – różnica między najniższym (11 punktów na 46 możliwych do uzyskania) a najwyższym rezultatem na etapie wojewódzkim wynosi 28 punktów. Łatwość dla całego testu wynosi 0,47 (trudny).

Poniżej tabela z uzyskanymi wynikami za zadania testowe uczestników stopnia wojewódzkiego KJP dla szkół podstawowych w roku szkolnym 2011/2012.

Liczba punktów	Liczba uczniów	%wykonania
11	1	23%
14	4	30%
15	3	32%
16	2	34%
18	2	39%
19	2	41%
20	6	43%
21	3	45%
22	4	47%
23	3	50%
24	9	52%
25	6	54%
26	9	56%
27	6	58%
28	10	60%
29	6	63%
30	6	65%
31	10	67%
33	1	71%
34	5	73%
35	4	76%
36	1	78%
37	2	80%
38	1	82%
39	1	84%

Rozwijajmy zainteresowania i pasje uczniów

Kornela Maternicka
emerytowany
nauczyciel konsultant CEN
ds. edukacji wczesnoszkolnej

Po raz piąty na przełomie miesiąca kwietnia i maja 2012 r. Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku rozbrzmiewa gwarem. To najmłodszy i najlepsi uczniowie szkół podstawowych naszego województwa przyjechali, aby rywalizować między sobą o najwyższe miejsca w finale V Pomorskiego Konkursu Ortograficznego i V Pomorskiego Konkursu Matematycznego, nad którymi honorowy patronat sprawowali: Pomorski Kurator Oświaty i Marszałek Województwa Pomorskiego.

Droga była trudna. O miano laureata województwa pomorskiego walczyło ponad 1000 uczniów z edukacji polonistycznej i tyle samo z edukacji matematycznej. Zmuszeni byli pokonać kilka etapów konkursu (szkolny, gminny, powiatowy) i wykazać się najlepszymi umiejętnościami. Eliminacje przebiegały w bardzo uroczystych oprawach, za co pragnę złożyć serdeczne podziękowania Dyrektorom Szkół. Każdy etap rywalizacji wyłaniał trójkę najlepszych, którzy przechodzili do kolejnego etapu. Wszystkim wiernie towarzyszyli rodzice, dziadkowie i wreszcie Ci najważniejsi – nauczyciele.

Dochodzi godzina 11.00. Dyrekcja Centrum Edukacji Nauczycieli, Pani Renata Ropela i Pani Ewa Furche serdecznie witają wszystkich zebranych, a w szczególności laureatów konkursów powiatowych, życząc im powodzenia. Do życzeń dołącza się zaproszony gość, Pani Janina

Fot. B. Kwaśniewska

Fot. B. Kwaśniewska

Fot. B. Kwaśniewska

Bezubka z Departamentu Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, które w imieniu Marszałka, Pana Mieczysława Struka oraz własnym, życzy wszystkim finalistom wysokich wyników. Chwilę później uczestnicy zajmują miejsca i otrzymują zadania. Każdy siedzi sam przy stoliku. Jeszcze tylko krótka chwila dla fotoreportera.

Czas szybko upływa. Wreszcie koniec. Na uczniów czekają opiekunowie. Słychać pierwsze komentarze finalistów. Nie było trudne. Nie wiem, czy mam dobrze. Jak to się pisze? Było łatwe. Wszystko wykonałem... Czas na chwilę odprężenia przy rodzinnym filmie Orzeszek.

W międzyczasie komisja, pod czujnym okiem Przewodniczącej Zespołu Sprawdzającego, pani Anny Konkolewskiej, nauczyciela konsultanta CEN ds. j. polskiego w CEN, sprawdzała dyktanda. Komisji sprawdzającej zadania konkursowe z matematyki przewodniczyła pani Bożena Zawistowska, nauczyciel konsultant CEN ds. matematyki.

Ogłoszenie wyników odbyło się w obecności wszystkich uczestników. Zostały podane nazwiska laureatów, nie podano liczby punktów uzyskanych przez uczniów, aby nadal motywować, zachęcić uczniów do dalszego rozwijania zainteresowań wybraną dziedziną edukacji.

Laureatem V Pomorskiego Konkursu Ortograficznego została Patrycja Guzik, uczennica Szkoły Podstawowej nr 6 w Rumi. II miejsce zajęła Olga Kowalska ze SP nr 10 w Słupsku, III miejsce - Błażej Polewiak ze SP w Wicku.

Najlepszymi matematykami na I etapie edukacyjnym okazali się: Karolina Bajer, SP w Rumi (I miej-

sce), Jakub Babciak, SP w Nowym Stawie (II miejsce) oraz Konrad Ślusarz, Katolicka Niepubliczna Szkoła w Pruszczu Gdańskim (III miejsce).

Teksty dyktand na poszczególne etapy, poza etapem szkolnym, układane były przez nauczyciela konsultanta odpowiedzialnego za konkurs. Zakres trudności zawierał wymagania zawarte w podstawie programowej i nie tylko. Uczniowie wykazali się dobrą znajomością sprawdzanego materiału. Różnica punktowa między najlepiej i najslabiej napisaną pracą była niewielka, co świadczy o bardzo dobrym przygotowaniu uczniów.

Po konkursie matematycznym nauczyciele zwracali uwagę na różnorodność zadań zastosowanych w teście - były ciekawe, nastawione na rozwiązywanie problemów, inne niż w podręcznikach. Zmuszały uczniów do myślenia, radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych. Nie były łatwe, a ich rozwiązanie niejednokrotnie zaskakiwało komisję sprawdzającą. Spontaniczne podejście do uzyskania poprawnego rozwiązania pomijało przyjęte schematy.

Realizacja tak ogromnego przedsięwzięcia była możliwa dzięki pomocy i życzliwości Dyrektorów Szkół, którzy udostępniili miejsca do przeprowadzenia konkursu, czuwali nad organizacją i przebiegiem eliminacji. Nagrody i upominki dla uczniów ufundowało Wydawnictwo WSiP, Urząd Miasta Gdańska, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego oraz LOP.

Gratuluję Szkołom - laureatów, Uczniom - nabytej wiedzy, a Nauczycielom - sukcesów. Zachęcam do kontynuacji tych przedsięwzięć w przyszłości. ■

Pomorski Konkurs Matematyczny dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Urszula Kornas-Krzyżykowska
nauczyciel konsultant CEN
ds. matematyki

Pięć lat temu, wspominając początki organizacji Pomorskiego Konkursu Matematycznego dla uczniów klas ponadgimnazjalnych, napisałam w „Edukacji Pomorskiej”: *Pracując już pewien czas w szkole, marzyłam o konkursie, do którego mogliby przystąpić wszyscy uczniowie, nie tylko „mózgi” matematyczne. Sama niewiele mogłam zrobić, nie bardzo wiedziałam, jak do tego się zabrać. Jednak życie lubi sprawiać niespodzianki i niektóre marzenia się spełniają. Ja swoje mogłam zrealizować. Przekonana przez parę osób, podjęłam pracę w Centrum Edukacji Nauczycieli, gdzie miałam okazję spotykać wspaniałych ludzi. I dzięki nim mój pomysł mógł być zrealizowany. We wrześniu 2004 roku, na konferencjach metodycznych dla nauczycieli matematyki szkół ponadgimnazjalnych poprosiłam o pomoc w organizacji konkursu matematycznego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Konkursu, w którym mogliby wziąć udział również uczniowie z liceów profilowanych, techników. Nie musiałam długo czekać. Do współpracy zgłosiły się panie Anna Sikorska i Zdzisława Wiatr z I Liceum Ogólnokształcącego w Tczewie, Anna Ulman i Sylwia Borkowska z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Malborku oraz Joanna Soldatk z Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Wejherowie, nauczycielki matematyki. Dzięki nim, ich pomysłom, zaangażowaniu i pracy w Klubie Nauczyciela Matematyki w Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, pod egidą Stowarzyszenia Nauczycieli Matematyki – I Pomorski Konkurs Matematyczny – odbył się.”*

Konkurs odbył się i nadal realizowane są jego kolejne edycje. Organizatorami w dalszym ciągu są nauczyciele matematyki szkół ponadgimnazjalnych. Skład zespołu nieco się zmienił: odeszła Asia Soldatk i Sylwia Borkowska, ale doszły nowe osoby: Agnieszka Deptulska, Ania Kleinschmidt i Aurelia Radtke. Podczas przygotowań i przy sprawdzaniu prac często pomagają nam Grażyna Makowska, Małgorzata Karmasz, Bożena Klein, Aleksandra Kielczewska, Elżbieta Butkiewicz, Ewa Maroszek, Elżbieta Kurek. Mam nadzieję, że nie pominęłam żadnej z osób, które poświęciły swój wolny czas na rzecz konkursu. Cel konkursu – budzenie zainteresowania matematyką wśród uczniów, podnoszenie poziomu ich wiedzy oraz stwarzanie możliwości do sprawdzania własnej wiedzy i umiejętności matematycznych – pozostał niezmienny.

Statystyczne spojrzenie na konkurs

	I PKM 2004-2005	II PKM 2005-2006	III PKM 2006-2007	IV PKM 2007-2008	V PKM 2008-2009	VI PKM 2009-2010	VII PKM 2010-2011	VIII PKM 2011-2012	razem
Liczba zgłoszonych szkół	27	46	34	36	43	51	47	68	305
Liczba finalistów	73	97	121	114	127	148	141	135	956
Liczba uczniów I msc	2	4	4	5	6	4	6	5	36
Liczba uczniów II msc	3	6	6	6	5	4	4	7	41
Liczba uczniów III msc	3	6	3	4	4	5	7	7	39
wyróżnienia	13	9	14	14	13	9	8	11	91

Konkurs ma swoją strukturę, która równie nie zmienia się. Rywalizacja odbywa się w czterech kategoriach:

- klasy pierwsze, poziom podstawowy,
- klasy pierwsze, poziom rozszerzony,
- klasy drugie, poziom podstawowy,
- klasy drugie, poziom rozszerzony.

Od 2011 roku doszła kategoria: klasy pierwsze i drugie technikum.

Konkurs składa się z dwóch etapów. Pierwszy z nich to etap szkolny. Nauczyciele organizują i przeprowadzają ten etap w szkole, w styczniu. Zadania otrzymują drogą e-mailową, sami je sprawdzają, a wyniki przesyłają na adres organizatorów konkursu. Organizatorzy wyłaniają finalistów, w liczbie ok. 120-140 osób. Drugi etap, wojewódzki, przeprowadzany jest od drugiej edycji na terenie Politechniki Gdańskiej, w połowie marca. Organizatorzy, po sprawdzeniu prac, podają listę laureatów: ok. 24-30 osób.

Uroczystość wręczenia dyplomów i nagród odbywa się najczęściej w Auditorium Maximum Politechniki Gdańskiej, wspólnie z laureatami Pomorskiego Konkursu Matematyczno-Fizycznego „Wygraj Indeks”. Wśród zaproszonych gości, na III PKM, była obecna ówczesna wiceprezydent Miasta Gdańska, pani Katarzyna Hall. W ostatnich latach uroczystości rozdania dyplomów i wyróżnień towarzyszą występy młodych muzyków z Państwowej Szkoły Muzycznej w Gdańsku.

Tradycją konkursu jest patronat JM Rektora Politechniki Gdańskiej. Wśród patronów byli również

Starosta Tczewski Witold Sosnowski oraz Starosta Chojnicki Stanisław Skaja. Patroni sponsorują częściowo nagrody dla laureatów. Pozostałych sponsorów poszukują organizatorzy. Firma ZIBI Sp. z o.o. od początku funduje laureatom kalkulatory naukowe. Poza nią sponsorami były najczęściej wydawnictwa Nowa Era, WSiP, Podkowa Bis i Oficyna Wydawnicza Krzysztof Pazdro oraz Teatr Wybrzeże i w ostatnim roku - Young Digital Planet.

Cieszy mnie bardzo fakt, że laureaci tego konkursu po przejściu do klas maturalnych biorą udział w Pomorskim Konkursie Matematyczno-Fizycznym „Wygraj Indeks” organizowanym przez wydział Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej przy współpracy z CEN. Cieszy dlatego, że konkurs „Wygraj Indeks” jest dzieckiem Pomorskiego Konkursu Matematycznego. W ramach współpracy z Politechniką Gdańską, Centrum Edukacji Nauczycieli odpowiada za zadania na I etapie, czyli przygotowanie i sprawdzenie przysłanych prac.

W nadchodzącym roku szkolnym odbędzie się IX Pomorski Konkurs Matematyczny. Czy będzie się cieszył popularnością taką, jak w latach ubiegłych? Czy nauczyciele będą chcieli w dalszym ciągu poświęcać swój czas na jego organizację? Czy sponsorzy pozwolą nagrodzić każdego laureata? Nie tracę nadziei, że na wszystkie pytania będą tylko pozytywne odpowiedzi. Chodzi przecież o to, by młodzi ludzie chcieli sami poznawać najróżniejsze strony królowej nauk – matematyki. ■

Regiony w Europie

Anna Krajnowska
nauczyciel konsultant CEN
ds. historii i wiedzy
o społeczeństwie
– przewodnicząca komisji
konkursowej w województwie
pomorskim

W ramach współpracy międzynarodowej w roku szkolnym 2009-2010 został zrealizowany w Polsce i w Niemczech projekt Konkursu transgranicznego dla uczniów zatytułowany: „Niemcy i ich sąsiedzi na wschodzie 2009/2010. Regiony w Europie”. Stronami partnerskimi Konkursu były: Badenia-Wirtembergia (po stronie niemieckiej) oraz województwo pomorskie i warmińsko-mazurskie (po stronie polskiej).

Projekt został zrealizowany na zaproszenie Haus der Heimat des Landes Baden-Württemberg (Domu Stron Ojczystych Badenii-Wirtembergii), który wielokrotnie już przeprowadzał transgraniczne konkursy dla uczniów szkół polskich i niemieckich. W roku szkolnym 2009/2010 na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwa Oświaty, Młodzieży i Sportu Kraju Badenii-Wirtembergii, Haus der Heimat des Landes Baden-Württemberg zwrócił się do Wojewody Pomorskiego i Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z pisemnym zaproszeniem do wspólnego przeprowadzenia tego konkursu. Motto konkursu brzmiało: *Regiony w Europie – Pomorze i Mazury*.

Na spotkaniu w Kuratorium Oświaty w Gdańsku w maju 2009 r. wspólnie ustalono ramy organizacyjne konkursu dla uczniów z Polski. Ponadto strona niemiecka zobowiązała się do pokrycia wszystkich kosztów związanych z zaproszeniem polskich uczniów (laureatów pierwszych nagród: ok. 30 uczniów, po 15 z województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego) na uroczystość rozdania nagród w Stuttgarcie i ich tygodniowym pobytem w Badenii-Wirtembergii, podobnie jak koszty wyjazdu niemieckich laureatów konkursu na wycieczki naukowe po województwie pomorskim czy warmińsko-mazurskim.

Konkurs w województwach pomorskim i warmińsko-mazurskim realizowany był we współpracy na mocy Porozumienia zawartego 13 lipca 2009 r. pomiędzy Warmińsko-Mazurskim Kuratorem Oświaty, Panią Małgorzatą Bogdanowicz-Bartnikowską i Pomorskim Kuratorem Oświaty, Panem Zdzisławem Szudrowiczem. Porozumienie dotyczyło organizacji ww. Konkursu, którego głównym koordynatorem została Pani Ewa Furche, straszny wizytator z Kuratorium Oświaty w Gdańsku, obecnie wicedyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli. Oba ww. kuratoria podjęły działania zapewniające sprawną realizację przedsięwzięcia. Szczegółowe cele oraz harmonogram działań zostały ustalone na spotkaniu roboczym przedstawicieli obu instytucji 7 października 2009 r. (załącznik nr 1 - protokół ze spotkania).

Na przełomie sierpnia i września 2009 r. szkoły w Polsce i w Niemczech otrzymały broszury informacyjne o konkursie wraz z zadaniami, udostępniono je także na stronach internetowych instytucji przeprowadzających konkurs. Zadania konkursowe podzielone zostały na trzy grupy: „Szukajcie a znajdziecie”. Zadanie polegało na rozwiązaniu testu pt. „Partnerstwo szkół lub miast.”

„Prace pisemne i plastyczne”. W tej grupie zadania polegały na stworzeniu: a) typowego menu, b) raportu z podróży, c) gry edukacyjnej, d) artykułu do encyklopedii internetowej, e) reklamy regionu, f) dalszego wątku historii miłosnej, g) projektu wycieczki klasowej, h) interpretacji wskazanego wiersza.

„Prace artystyczne”. Uczestnicy mieli przygotować prospekt biura podróży, plakat opisujący działalność Ericha Mendelsohna lub narysować pejzaż związany z krajobrazami Badenii- Wirttembergii.

Uczniowie w Polsce mogli brać udział w konkursie indywidualnie lub w małych, maksymalnie trzyosobowych grupach, dla uczniów niemieckich możliwy był udział całej klasy. Termin nadsyłania prac na konkurs ustalono na dzień 31 stycznia 2010 r. W miesiącach luty – kwiecień 2010 r. pracowały w każdym województwie oddzielnie, powołane przez właściwych Kuratorów Oświaty, komisje konkursowe, które wyłoniły laureatów konkursu w obu województwach. Z prac komisji sporządzone zostały protokoły, a Laureaci konkursu zostali nagrodzeni: zdobywcy głównej nagrody na wspólnym rozdaniu nagród w Stuttgarcie w Niemczech, a pozostali - zdobywcy II i III miejsca z województw pomorskiego i warmińsko-mazurskiego - na wspólnym, uroczystym rozdaniu nagród w Gdańsku, z udziałem władz lokalnych, a także gości z Niemiec.

„Regiony w Europie...” był konkursem, którego różnorodność tematyczna, zaproponowana polskim uczestnikom zaowocowała ogromną, jak na możliwości województwa pomorskiego, liczbą nadesłanych prac. Wiele z nich wykonały zespoły, więc za 256 projektami literackimi, artystycznymi i plastycznymi, które oceniała Komisja Konkursowa, stało co najmniej pięciuset młodych autorów. W województwie pomorskim na konkurs nadesłano 976 prac, z czego 842 prace spełniały warunki regulaminowe. Ich autorami byli uczniowie klas I i II szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Komisji Konkursowej, w dziesięcioosobowym składzie (Anna Krajnowska przewodnicząca; Brygida Bartsch, Ewa Czarnota, Ewa Furche, Jan Hamryszak,

Grażyna Knitter, Kazimierz Koszykowski, Irena Majkowska, Małgorzata Niwińska, Jolanta Tańska), przyszło ocenić prace, które zaskakiwały: pomysłowością zastosowanych środków, różnorodnością ujęcia tematu, szeroką wiedzą merytoryczną a także niejednokrotnie kunsztem młodych artystów tworzących i rozwijających swój talent pod fachowym okiem nauczyciela. Trudność wyłonienia Laureatów polegała na wybraniu tych najlepszych z najlepszych.

Zaskakiwał na przykład poziom oraz różnorodność technik wykonawczych w pracach uczniów z kategorii „Prace artystyczne” - namalowane pejzaże w znakomity sposób przedstawiały charakterystyczne elementy przyrody i krajobrazu Schwarzwaldu i Jeziora Bodeńskiego.

Dużą satysfakcją członkom Komisji Konkursowej, składającej się z nauczycieli różnych przedmiotów, sprawiło dostrzeżenie w wielu pracach pośredniego udziału nauczycieli – mistrzów, inspirujących swych uczniów do działania, dzielących się z nimi posiadaną wiedzą, a na koniec dbających o staranne wykończenie szczegółów przygotowywanego zadania konkursowego. Cieszy świadomość, że nauczyciele - wychowawcy, choć nie wymienieni z imienia i nazwiska, są współautorami sukcesu swych uczniów. Natomiast niektórzy nauczyciele zainspirowani ideą projektów konkursowych, włączyli je na stałe do swoich autorskich programów nauczania.

Dodatkowe działania, których celem było uświetnienie zakończenia konkursu, podczas uroczystej gali podnosiły jego rangę. I poza nagrodzonymi pracami uczestników, pozostawiły trwałe informacje w postaci profesjonalnej, multimedialnej prezentacji nagrodzonych prac (ilustracje) oraz wydania specjalnego dwumiesięcznika Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku – „Edukacji Pomorskiej” – całkowicie poświęconego konkursowi.

Konkurs można zaliczyć do projektów, które osiągnęły niewątpliwy sukces. Wzięła w nim udział duża liczba uczniów wspieranych przez swych wy-

chowawców i nauczycieli. Przyczyniła się do tego nie tylko ciekawa i różnorodna tematyka konkursowych projektów (15 w dwóch kategoriach oraz test wielokrotnego wyboru), lecz również rozpropagowanie konkursu drogą internetową i przesyłanie indywidualnych maili do szkół województwa pomorskiego.

Ponadto, cel konkursu, czyli przybliżenie polskim uczniom ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych regionu z kraju sąsiadującego z Polską został w znacznym stopniu osiągnięty. Świadczy o tym liczne uczestnictwo młodzieży w konkursie, a także wypowiedzi Laureatów pierwszej nagrody, których na zakończenie tygodniowej wizyty studyjnej zapytałam (jako opiekun grupy studyjnej) w anonimowej ankiecie o to, co wywarło na nich największe wrażenie podczas wyjazdu i za co chcieliby podziękować organizatorom. Poniżej cytuję cztery przypadkowo wybrane wypowiedzi (z zachowaniem ich oryginalnej pisowni):

I „Podczas tego wyjazdu dużo rzeczy zrobiło na mnie ogromne wrażenie. Kiedy się dowiedziałam o wygranej bardzo się ucieszyłam, ponieważ pomyślałam, że ten wyjazd będzie dla mnie wspaniałym przeżyciem. Wycieczka została perfekcyjnie zorganizowana. Wszystko doskonale przemyślane, aby urozmaicić nam czas. Gdy podjechalismy autokarem pod hotel Colosseo to pomyślałam sobie, że to piękny sen. Nie mogłam uwierzyć że taki luksus został nam zagwarantowany. Bo miejsce zrobiło na mnie największe wrażenie. Kiedy cała grupa weszła na teren tego hotelu zaczęliśmy skakać ze szczęścia i czułam przyspieszone bicie mojego serca. Obracaliśmy się wokół „bogaczy”. Przypuszczam, że to miejsce wzbudziło we mnie taki zachwyt bo nigdy nie mieszkałam w takich warun-

kach i myślałam, że takie rzeczy dzieją się tylko w filmach. Drugą rzeczą, która była dla mnie dużą niespodzianką to uprzejmość obcokrajowców. Mimo to, że ludzie nie znają się nawzajem to zawsze na ich twarzach gości uśmiech i miłe słowa powitania „Hallo”.

II „Największe wrażenie wywarła na mnie atmosfera podczas naszego wyjazdu. Wszyscy od razu polubili się. Nie mieliśmy problemów by porozumiewać się ze sobą. Atmosfera to tylko jedna z kilku wspaniałych rzeczy, które razem dzieliliśmy. Sądzę, że każdy z uczestników wycieczki powie to samo, że jest to niezapomniany wyjazd, dzięki któremu poznaliśmy wielu wspaniałych ludzi.”

III „Chciałabym podziękować organizatorom za to, że mogłam przeżyć wspaniałe chwile, poznać sąsiedni kraj, ludzi, zawrzeć nowe przyjaźnie. Wszystko było bardzo dobrze zorganizowane. Odwiedziliśmy wspaniałe miejsca i to wszystko dzięki nim. Organizatorzy są to wspaniali i dobrzy ludzie. Dziękuję państwu, bez państwa pomocy nigdy nie odwiedziłabym tak wspaniałych miejsc. Dziękuję.”

IV „Organizatorom konkursu chciałabym podziękować serdecznie za zorganizowanie takiego konkursu i zaplanowanie takiej wycieczki. Taka nagroda jest bezcenna i zostaje w pamięci do końca życia. Ten wyjazd jest lepszy od jakichkolwiek rzeczy materialnych. Ludzie z jakimi mieliśmy do czynienia i miejsca jakie odwiedziliśmy są wprost nie do opisanego jednym słowem.

Podczas tego wyjazdu były widziane ogromne starania opiekunów, przewodników a nawet kierowców [autokaru, którym podróżowaliśmy]. Ich wkład spowodował, że ta wielka przygoda pozostanie na zawsze w mojej pamięci. Bardzo dziękuję, że dali nam możliwość zwiedzania kawka świata we wspaniały sposób to zorganizowali.”

Na zdjęciu od lewej: Anna Krajnowska, Kazimierz Koszykowski, Jolanta Tańska, Ewa Furche, Jan Hamryszak, Mirosława Janowska, Ewa Czarnota, Elżbieta Wasilenko, Małgorzata Niwińska, Beata Zdrowowicz

Nowa oferta szkoleniowa Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Beata Symbor
nauczyciel konsultant CEN
ds. informacji naukowej

W roku szkolnym 2012/2013 przed nauczycielami stoi wiele nowych wyzwań edukacyjnych, od działań na rzecz dziecka sześciolatniego, przez wzmacnianie bezpieczeństwa w szkołach i placówkach oświatowych, po zmiany w szkołach ponadgimnazjalnych oraz szkołach zawodowych. Pomocą w ich lepszym zrozumieniu i łatwiejszym wdrażaniu będzie system doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym, kompleksowym wspomaganie szkół. Stawia on przed placówkami doskonalenia nauczycieli nowe wyzwania, oparte na prowadzeniu długofalowych form pomocy szkole. Obejmować one będą cały proces wspomagania, poczynając od wspólnie ze szkołą przeprowadzonej diagnozy potrzeb, poprzez pomoc w realizacji zaplanowanych działań, towarzyszenie jej w trakcie wprowadzanej zmiany, aż po wspólną ocenę efektów i współpracę przy opracowaniu wniosków i rekomendacji do dalszej pracy.

Kluczowy wpływ na ostateczny kształt nowej oferty szkoleniowej mają aktualizowane obecnie założenia strategii rozwoju województwa pomorskiego, stawiające oświatę na czele priorytetów rozwojowych naszego województwa. O jego konkurencyjności decydować będzie budowa gospodarki opartej na wiedzy, a edukacja ma być narzędziem, które się do tego zdecydowanie przyczyni. Dlatego też postanowiliśmy naszą ofertę zawrzeć w siedmiu, aktualnie najważniejszych, obszarach, tj.:

- Pomoc psychologiczno-pedagogiczna,
- Rozwój zawodowy nauczyciela,
- Ocenianie,
- Edukacja przedmiotowa i ponadprzedmiotowa,
- Podstawa programowa,
- Zarządzanie oświatą,
- Innowacyjność i kreatywność w nauczaniu.

Być blisko szkoły, pracować na jej potrzeby i wykorzystywać potencjał różnych instytucji to warunki, jakie powinny i spełniać będą, w nowym, systemowym ujęciu, zaproponowane przez Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku formy doskonalenia nauczycieli. Za ich jakość odpowiadać będzie kreatywny i otwarty zespół konsultantów oraz doświadczonych ekspertów, których łączy wspólna idea tworzenia sieci dialogu edukacyjnego, odpowiedzialnego myślenia o przyszłości edukacji, a w rezultacie - kompleksowego wspierania jej rozwoju.

Nowa oferta korzysta zarówno z bogatego 60-letniego dorobku CEN jako placówki szkoleniowej, jak i wychodzi naprzeciw aktualnym potrzebom zmian w systemie oświaty. Przyświeca jej perspektywiczne patrzenie na pomorską edukację oraz bieżące wsparcie w rozwoju tak jednostkowym, jak i całościowym szkoły/placówki. Stąd wśród naszych rekomendacji znalazły się indywidualne, ale i grupowe formy wsparcia

MY O CEN

My o nas, czyli metafory dalekie i bliskie

dla dyrektorów, nauczycieli, a także pracowników JST, wizytatorów KO, liderów, doradców metodycznych oraz Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji (SORE).

Ponieważ jesteśmy w przededniu nowelizacji rozporządzenia w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli, dlatego zdecydowaliśmy się na opublikowanie oferty w podziale czasowym. Dopóki nie poznamy ostatecznego kształtu aktu prawnego regulującego naszą działalność, postanowiliśmy przedstawić propozycje szkoleń tylko do końca grudnia br. Część drugą oferty zaprezentujemy Państwu pod koniec bieżącego roku kalendarzowego.

Katalog ofert dostępny jest na stronie www.cen.gda.pl w zakładce OFERTA SZKOLENIOWA. Tam też znajdziecie Państwo dokładne informacje o zasadach organizacji szkoleń. Chęć udziału w szkoleniu należy zgłosić poprzez wypełnienie elektronicznego formularza - link znajduje się u dołu karty zawierającej szczegółowy opis szkolenia.

Na Państwa indywidualne (pozaofertowe) zamówienia form doskonalenia czekamy pod numerem tel. 58 34 04 114 lub adresem: infopedagogiczna@cen.gda.pl.

Liczymy, że oferta szkoleniowa CEN spotka się z Państwa zainteresowaniem. Czekamy również na Państwa uwagi i opinie.

Zapraszamy do współpracy i życzymy wielu sukcesów w nowym roku szkolnym 2012/2013.

---

*Zabawę poprowadziła,
wypowiedzi zebrała
i w całość zamknęła*

Ewa Kalińska

*nauczyciel konsultant CEN
ds. wychowania przedszkolnego*

Często w naszej firmie, czy to podczas spotkań z nauczycielami, czy na zakończenie różnych form doskonalenia, zadajemy naszym gościom pytania: Co o nas myślą?

Jak nas oceniają?

CEN to jednak nie tylko nasi klienci, kontrahenci, zwierzchnicy. To przede wszystkim pracownicy – ludzie, dla których CEN jest miejscem realizacji codziennych obowiązków zawodowych, ale i przyjemnych spotkań z innymi pracownikami CEN – koleżankami i kolegami.

Z okazji jubileuszu zaproponowałam naszym pracownikom udział w urodzinowej zabawie. Jak to w życiu bywa, nie każdy zaproszenie przyjął, ktoś zapomniał, ktoś inny się spóźnił, ktoś chciał, ale coś mu wypadło... Ci, którzy włączyli się do zabawy, dobrze się bawili, bo urodzinowe zadanie było okazją do żartów, refleksji i zadumy, ale też szansą odkrycia osobistego potencjału. Pan ogrodnik odstawił na chwilę grabie, panie sprzątające – swoje zestawy czyszczące, a panie dyrektorki oderwały się od projektu rozporządzenia o placówkach doskonalenia nauczycieli. Wszystko po to, by podjąć wyzwanie. Dla niektórych ta zabawa wcale łatwa nie była, inni natomiast prześcigali się w pomysłach na metaforę.

Metafory dalekie i bliskie – tak nazywa się zabawa, której efekty prezentuję na kolejnych stronach. Każdy z uczestników miał za zadanie dokończyć i rozwijać porów-

nanie: **CEN jest jak...** Kilka skojarzeń, jak na mieszkańców Pomorza przystało, nawiązuje do morskich klimatów, wiele kolejnych – zupełnie nie. Dziękuję wszystkim, którzy wzięli udział w zabawie, otworzyli się na moje sugestie, zainspirowali mnie i innych.

Oto, co my powiedzieliśmy o nas:

**Renata Ropela,
dyrektor Centrum Edukacji
Nauczycieli w Gdańsku:**

CEN jest jak... ŻAGLOWIEC na ocenie, który złapał dobry wiatr w żagle i zmierza prosto do portu.

**Ewa Furche, wicedyrektor
Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku:**

CEN jest jak... NIEKOŃCZĄCA SIĘ PODRÓŻ, ponieważ w czasie jej trwania ciągle odkrywa się nowe lądy i oceany edukacji oraz globalnej rzeczywistości. W czasie tej podróży w znane i nieznanne spotyka się znanych i nieznanych ludzi, zdobywa się nowych przyjaciół i sojuszników; poznaje... utrwała... rozwija... mnogość i różnorodność sposobów poruszania się po starych i nowych lądach wiedzy i doświadczeń.

**Beata Dembek, Iwona Klinder,
Władysława Stormowska, pracownice obsługi „kosmetyczki wewnątrz”:**

CEN jest jak... ŹRÓDŁO – niewyczerpane, dające pracę, rozwój wszystkim pracownikom i uczestnikom szkoleń. Ale tylko czyste dostarcza prawdziwej przyjemności!

Małgorzata Bukowska-Ulatowska, nauczyciel konsultant ds. języka angielskiego:

CEN jest jak... POWI-DŁA mojej mamy – co roku nieco inne, zawsze warte spróbowania.

**Urszula Kornas-Krzyżkowska,
nauczyciel konsultant ds. matematyki:**

CEN jest jak... WIATR – ściga zmiany i niesie je dalej.

**Magdalena Urbaś,
nauczyciel konsultant ds. biologii:**

CEN jest jak... GOBELIN – niewidoczna na zewnątrz, mocna osnowa stanowi oparcie dla wielobarwnych wątków, które tworzą obraz widoczny dla wszystkich...

Bogdan Białobrzeski, specjalista ds. sieci komputerowej:

CEN jest jak... TRAWNIK – trzeba go systematycznie pielęgnować: kosić, podlewać, nawozić, by cieszyć się jego walorami.

Teresa Janusz, pracownik obsługi:

CEN jest jak... DOM, w którym dobrze się czuję. I choć słyszę czasem krytykę, że stary i niemodny, przytaczam słowa Horacego:

*„...Ludek mnie wygwizduje,
Lecz ja sobie brawo biję w domu,
Od skrzyni uchylivszy wieka...”*

A w tej skrzyni pełno skarbów nagromadzonych przez 60 lat pracy wspaniałych nauczycieli i wytrwałych pracowników. Czego ten dom nie widział! Utalentowanych nauczycieli wkraczających na trudną ścieżkę pracy, ambitnych uczniów biorących udział w konkursach, autorów i artystów. A przed nami nowy skarbiec do zapelnienia...

Ewa Kalińska, nauczyciel konsultant ds. wychowania przedszkolnego:

CEN jest jak... GORZKA CZEKOLADA: nie każdy ją lubi, ale ma swoich zagorzałych zwolenników (czytaj: jest tylko dla koneserów), jej wartość docenia się z wiekiem, przez lata w różnych opakowaniach, różnie reklamowana, pod różnymi nazwami - ale zawsze z gwarancją dobrego smaku, rozwiń papierek, popróbuj...

Joanna Aleksandrowicz, specjalista ds. informacji pedagogicznej:

CEN jest jak... KLUCZ, ponieważ otwiera drzwi do nowych pomysłów, możliwości i dróg rozwoju edukacji.

Marzena Kozłowska, nauczyciel konsultant ds. pedagogiki:

CEN jest jak... ORKIESTRA: - o jej atrakcyjności decyduje dobór repertuaru, czasem osoba solisty, - gra w niej wielu wykształconych muzyków - czasem jak z nut, czasem mnóstwo tu improwizacji, - pod sprawną batutą dyrygenta gra koncertowo.

Sylwia Łukaszewska -Kurkowska, specjalista ds. personalnych:

CEN jest jak... WINO, im starsze tym lepsze. Z wiekiem coraz bardziej klarowne, o bogatszej nucie smakowej. Kto raz zasmakuje, często po nie sięga.

Andrzej Jachura, pracownik obsługi:

CEN jest jak... OGRÓD, trzeba o niego dbać, bo tylko wtedy będzie piękny, a ludzie będą się czuli tu dobrze.

Elżbieta Formela, nauczyciel konsultant ds. bezpieczeństwa w szkołach:

CEN jest jak... MERCEDES - chociaż to marka wiekowa, dla wielu wciąż pozostaje synonimem klasy i niezawodności.

Anna Krajnawska, nauczyciel konsultant ds. historii i wiedzy o społeczeństwie:

CEN jest jak... GÓRSKIE PASMO o wielu wzniesieniach. Zdobywanie ich (nie pokonywanie) zajmuje mniej lub więcej czasu. Poprzedzone jest dobrym przygotowaniem do wyprawy - takim na pogodę i niepogodę. Niekiedy jest łatwiej, mniej stromo, gdy szlak wędrówki prowadzi górkami grzbietami. To, czy góra, na którą wejść (po raz pierwszy czy kolejny), nazywa się Czerteż, Śnieżnik, Babia Góra, Tarnica czy Szrenica, nie jest najważniejsze. Ważne jest wędrowanie wytyczonym szlakiem, najważniejsze zaś - dotrzeć do celu, na szczyt. I jeszcze, by nie zagubić się po drodze.

Anna Konkolewska, nauczyciel konsultant ds. języka polskiego:

CEN jest jak... SUROWA MATKA – dużo wymaga, rzadko chwali.

Beata Kwaśniewska, specjalista ds. wydawnictwa:

CEN jest jak... SUDOKU, czasami trzeba trochę pomyśleć.

Krystyna Malinowska, pracownik obsługi:

CEN jest jak... SCHODY – dużo się trzeba nachodzić. Czasem jest pod górkę, a czasem z górki.

Małgorzata Pęczkowska, nauczyciel konsultant ds. religii i etyki:

CEN jest jak... CZTERY PORY ROKU – ciągle się zmienia, ale zawsze trwa i służy nauczycielom.

Beata Symbor, nauczyciel konsultant ds. informacji naukowej, redaktor naczelna „Edukacji Pomorskiej”:

CEN jest jak... SZACHY. Koncentruje się na problemowych metodach kształcenia oraz stara się, poprzez dogłębną analizę i dobór odpowiednich narzędzi badawczych, szukać najskuteczniejszych rozwiązań. Wyrabia umiejętność osiągania wyznaczonych celów, wspiera aktywność i twórczość w działaniu, uczy systematyczności, odpowiedzialności i prawidłowej oceny sytuacji. Wyznaje zasadę zdrowej konkurencji i współpracy, opartą na wzajemnym szacunku, otwartości i zaufaniu. Determinuje rozwój zawodowy i samokształcenie oraz stawia na profesjonalizm. Wyznacza ambitne zadania, angażując przy tym maksymalne środki i najcenniejsze zasoby do ich realizacji. A co najważniejsze, podobnie jak w szachach drużynowych, nie niszczy indywidualności, skupia się na osiągnięciu najlepszych rezultatów, wykorzystując posiadany potencjał, czerpiąc z dotychczasowych doświadczeń oraz łącząc różne ambicje i oczekiwania. Sprawia, że edukacja, tak jak szachy: może być wspólną pasją na pozór zupełnie różnych ludzi.

Ewa Tuz, nauczyciel konsultant ds. geografii:

CEN jest jak... KOSZULA – zawsze bliska ciału pedagogicznemu.

Krzysztof Wiśniewski, - pracownik obsługi:

CEN jest jak... KOBIETA – wieku wypominać jej nie wypada, potrzebuje dbałości i szacunku.

Krzysztof Wysocki, nauczyciel konsultant ds. wychowania fizycznego:

CEN jest jak... GIMNASTYKA ARTYSTYCZNA – dokładny i piękny w swoim przestaniu, a jednocześnie trudny do obiektywnej oceny.

Sławomir Sieradzki, specjalista ds. badań i analiz:

CEN jest jak... OBIEKTYWNY ASPEKT TWÓRCZOŚCI, który charakteryzuje się nowatorstwem, efektywnością i użytecznością.

Alina Strzałkowska, nauczyciel konsultant ds. wychowania do życia w rodzinie i edukacji prozdrowotnej:

*CEN jest jak... RODZINA:
– każdy w niej ma swoją rolę i zadania, ważne w niej są relacje osobowe, wzajemna życzliwość i troska.*

Beata Zdrowowicz, nauczyciel konsultant ds. oświatowej kadry kierowniczej:

*CEN jest jak... ŻAGLOWIEC:
– trochę wiatru w żagle i rwie do przodu,
– skupia na pokładzie wielu ciekawych ludzi podróżujących we wspólnym celu,
– zawija do wielu portów, ale tylko jeden jest docelowy i macierzysty,
– na co dzień – żmudna robota i czasem spory, a od święta zakładamy galowe mundurki i pokazujemy się jako załoga.*

Dariusz Urbanek, kierownik gospodarczy:

*CEN jest jak... DRAPACZ CHMUR, ponieważ kojarzy się z potęgą i prestiżem.
Jest jak drapacz chmur, bo ma solidne fundamenty, a każde jego piętro to kolejny etap przemiany CEN i dostosowania placówki do potrzeb tych, których celem jest podniesienie jakości pomorskiej oświaty.*

Anna Szablowska, referent danych komputerowych oraz administracji projektów:

CEN jest jak... KAWA, która – choć często pita – nigdy nie traci smaku i aromatu, który tak lubię. Zawsze dodaje mi energii, czasem podnosi ciśnienie.

Beata Wierzb, nauczyciel konsultant ds. przedsiębiorczości i przedmiotów zawodowych mechanicznych:

CEN jest jak... LATARNIA MORSKA – zawsze pomocny w osiągnięciu celu i wskazujący właściwą drogę.

Bożena Zawistowska, nauczyciel konsultant ds. matematyki:

CEN jest jak... MATEMATYKA – wyposaża nas w coś jakby nowy pomysł na edukację. (Jest to parafraza wypowiedzi Ch. R. Darwina.)

Zofia Witkowska, specjalista ds. płac:

CEN jest jak... PORT, do którego można bezpiecznie zawinąć, aby uzupełnić zapasy, wziąć na pokład nowe ładunki przed kolejnym etapem podróży lub po prostu – spotkać innych żeglarzy.

Halina Zych, specjalista ds. obsługi szkoleń:

CEN jest jak... UL – zawsze tu gwarno i rojno. Każda pszczoła pracowicie zbiera nektar, by powstał miód najlepszej jakości.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku od początku swego istnienia, czyli od 1999 roku, współpracowała z Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. W początkowym okresie współpraca dotyczyła wdrażania systemu egzaminów zewnętrznych – w Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej zatrudnieni zostali niektórzy pracownicy Centrum Edukacji w Gdańsku, wywodzący się z grupy osób pracujących w Programie „Nowa Matura”.

Obie instytucje współpracowały w zakresie tworzenia materiałów (w tym przykładowych arkuszy egzaminacyjnych) do sylabusów dla uczniów wszystkich typów szkół. Część konsultantów CEN została przygotowana w ramach szkoleń „grup zerowych” do przeprowadzania szkoleń kandydatów na egzaminatorów w zakresie różnych typów egzaminów. Szkolenia te przeprowadzali wraz z ekspertami przedmiotowymi OKE.

Kolejnym wspólnym przedsięwzięciem było przygotowywanie konferencji metodycznych dla nauczycieli szkół średnich dotyczących systemu oceniania zewnętrznego. Konsultanci CEN uczestniczyli także w warsztatach oraz konferencjach szkoleniowych i informacyjnych prowadzonych przez ekspertów OKE.

Nauczycielom konsultantom ds. języków obcych z CEN w początkowym okresie funkcjonowania OKE zaproponowano pracę przy tworzeniu zadań egzaminacyjnych zarówno na egzamin dojrzałości, jak i egzamin maturalny.

Włączyli się oni aktywnie w przygotowanie egzaminu maturalnego najpierw w 2002 r., a następnie w 2005 r., koordynowali także proces sprawdzania prac egzaminacyjnych. Po wdrożeniu egzaminów w nowej formule, konsultanci uczestniczyli w procesie sprawdzania prac egzaminacyjnych na różnych poziomach kształcenia w charakterze przewodniczących zespołów egzaminatorów lub egzaminatorów powtórnego sprawdzania. Włączani byli również w proces weryfikacji wewnętrznej. We wszystkich sesjach egzaminacyjnych pracownicy CEN uczestniczyli w egzaminach pisemnych w charakterze obserwatorów powołanych przez dyrektora OKE w Gdańsku.

Konsultanci CEN i eksperci OKE współpracowali w ramach programu „Nowa Szkoła” w module pt. „Ocenianie w Nowej Szkole”. Współpraca ta polegała na przygotowaniu grup wybranych nauczycieli z województwa pomorskiego do prowadzenia szkoleń dla nauczycieli w zakresie tworzenia i ewaluacji wewnątrzszkolnego systemu oceniania. W ramach współpracy przeprowadzono badania funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu oceniania w wybranym gimnazjum gdańskim. Wyniki tych badań zostały opublikowane w ogólnopolskim raporcie.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

PARTNERZY O CEN

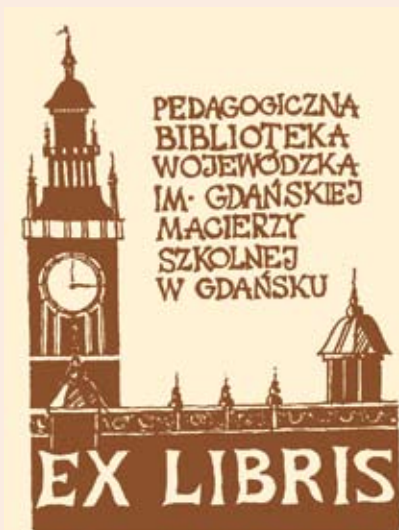
Szanowna Pani Dyrektor

z okazji zbliżającego się Jubileuszu 60-lecia istnienia wojewódzkiej placówki doskonalenia nauczycieli, pragnę złożyć serdeczne życzenia wytrwałości w tej niezmiernie ważnej działalności, jaką jest wspieranie środowiska oświatowego województwa pomorskiego.

Cieszę się niezmiernie, że Gdański Oddział Stowarzyszenia Nauczycieli Matematyki ma możliwość współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli. Dzięki niej nauczyciele matematyki województwa pomorskiego byli uczestnikami wspólnie organizowanych konferencji, warsztatów i spotkań tematycznych służących podnoszeniu jakości nauczania matematyki. Ponadto nasza współpraca pozwoliła na organizację i przeprowadzenie szeregu konkursów matematycznych dla uczniów niemal wszystkich etapów edukacyjnych. Niewątpliwie miało to wpływ na rozwijanie u uczniów zdolności matematycznych, wzbudzanie zainteresowania matematyką oraz popularyzowanie jej pozytywnego wizerunku.

Mając nadzieję na dalszą owocną współpracę przy realizacji kolejnych wspólnych przedsięwzięć, pragnę raz jeszcze życzyć Pani i Pracownikom Centrum Edukacji Nauczycieli sukcesów zarówno zawodowych, jak i osobistych.

**Gdański Oddział
Stowarzyszenia Nauczycieli
Matematyki**

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku i Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, placówki sąsiadujące ze sobą, chociaż prowadzą innego rodzaju działalność, obie wspomagają pracę szkół i nauczycieli. A zatem z natury rzeczy od wielu lat współpracują i wzajemnie wykorzystują swój potencjał.

Dzięki przychylności CEN, PBW w Gdańsku wielokrotnie organizowała na jego terenie spotkania i imprezy o charakterze edukacyjnym, a także prezentowała własne dokonania, zasoby, zestawienia bibliograficzne i pomysły edukacyjne (scenariusze lekcji, projekty) na łamach czasopism „Stolem” i „Edukacja Pomorska” oraz innych wydawnictw Centrum. Z kolei pracownicy CEN w Gdańsku zawsze z chęcią sięgali po bogate zbiory Biblioteki oraz korzystali z wiedzy nauczycieli bibliotekarzy, którzy pomagali w pełni wykorzystać aparat informacyjno-wyszukiwawczy PBW na rzecz odbiorców oferty Centrum.

Od 2004 r. można zauważyć wyraźne zacieśnienie współpracy pomiędzy obiema placówkami. Od tego momentu rozpoczęła działalność Biblioteka Ortofrajdy, a następnie, aż do 2010 r., z udziałem nauczyciela konsultanta i przy wsparciu organizacyjnym CEN, odbywał się wojewódzki konkurs „Wielkie Malowanie Ortografii”. Celem corocznej imprezy była pomoc nauczycielom w stosowaniu metody, którą można wykorzystywać w pracy z uczniem dysfunkcyjnym. Wieloletnie wspólne przedsięwzięcie sprawiło, że współpraca na rzecz środowiska stała się bardziej intensywna niż w poprzednich latach, ponadto zaowocowało stałymi kontaktami konsultantów CEN i nauczycieli PBW.

Kolejnym dużym przedsięwzięciem była z pewnością sesja „Co dała Solidarność polskiej szkole”, poświęcona 25-leciu Solidarności Oświaty i Wychowania. Impreza o randze krajowej, przygotowana wspólnie przez obie instytucje, odbyła się 7 września 2005 r. i stała się początkiem kolejnych wydarzeń współorganizowanych z myślą o pracownikach oświaty, między innymi spotkania 12 grudnia 2006 r. dla uczestników strajku nauczycieli w Urzędzie Wojewódzkim w Gdańsku w listopadzie 1980 r.

Najczęściej jednak wspólne przedsięwzięcia PBW i CEN adresowane były do nauczycieli, w tym nauczycieli bibliotekarzy. Pracownicy PBW wygłaszali prelekcje podczas konferencji w CEN (np. „Biblioteka i bibliotekarstwo szkolne w warunkach Unii Europejskiej”, 18 maja 2005 r.), byli zapraszani do współpracy z konsultantami CEN w przygotowaniu szkoleń dla nauczycieli (np. na temat bibliografii załącznikowej dla polonistów) oraz przygotowywali materiały na spotkania w Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku.

Wiele razy nauczyciele bibliotekarze PBW w Gdańsku prezentowali swój warsztat pracy i zasoby biblioteczne uczestnikom kursów organizowanych w CEN oraz byli zapraszani do przeprowadzenia własnych warsztatów tematycznych dla gości Centrum (np. dla nauczycieli z Litwy w czerwcu 2011 r.). Z kolei pracownicy CEN prowadzili szkolenia dla nauczycieli PBW w ramach WDN, zawsze prezentując wysoki poziom profesjonalizmu.

Z pewnością tak satysfakcjonująca współpraca przy realizacji przedsięwzięć edukacyjnych będzie miała swoją kontynuację w przyszłości. W styczniu 2012 r. zostało podpisane porozumienie obu instytucji, które wyznacza kierunki działań na płaszczyźnie merytorycznej i organizacyjnej. Dotychczasowe doświadczenia pracowników Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku dotyczące współpracy z pracownikami Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku pozwalają sądzić, że przyszłe wspólne działania również będą bardzo owocne.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku

Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku już od ponad 5 lat wspiera na Pomorzu rozwój szachów, dyscypliny z pogranicza sportu i edukacji. Dzięki wspieranym osobom, pracującym w Gdańskim CEN, pełnym charyzmy i zaangażowania, udaje się – wspólnie z Pomorskim Wojewódzkim Związkiem Szachowym oraz klubami regionu – organizować imprezy rangi wojewódzkiej oraz ponadregionalnej. Tradycyjnie, co roku, w CEN odbywają się także Międzynarodowe Mistrzostwa Gdańska.

Oprawa i atmosfera w gościnnych murach Centrum jest wyjątkowa i podnosi prestiż organizowanym tam turniejom. Korzystając z uprzejmości Dyrekcji, szachiści mogą nie tylko rywalizować w idealnych warunkach, ale także korzystać z dostępnej tam bazy noclegowej. Jednak jedną z najważniejszych wartości, które CEN wprowadza do wspólnie organizowanych imprez jest zaangażowanie w promocję szachów. Dzięki swojemu autorytetowi i powszechnemu uznaniu, CEN uświetnia nasze imprezy, zapraszając szacownych gości, przedstawicieli władz rządowych, samorządowych oraz lokalnych przedstawicieli świata mediów, nauki, oświaty i kultury.

Jesteśmy bardzo wdzięczni Centrum Edukacji Nauczycieli, że taka współpraca jest możliwa. To dla nas ogromne wyróżnienie oraz zaszczyt.

Pomorski Wojewódzki Związek Szachowy

Współpraca Muzeum Stutthof z gdańskim Centrum Edukacji Nauczycieli to przykład idealnego uzupełniania się dwóch instytucji w realizacji wspólnej misji wychowawczej. Nasza wieloletnia współpraca ma na celu nakreślenie kanonu wychowawczego, w którym pożądane postawy kształtowane są w oparciu o historię najnowszą - element często pomijany i niedoceniany w edukacji szkolnej. Jednym z rezultatów naszych działań jest opracowanie i wydanie w 2012 roku Pomorskiej Teki Edukacyjnej pt. „Pamiętamy, pamiętam... Pomorze Gdańskie i obóz Stutthof 1939-1945. Materiały edukacyjne”, która - mamy taką nadzieję - stanie się wzorem ilustrującym nowy, odpowiadający na potrzeby obecnych czasów sposób nauczania o polskiej historii najnowszej. Współpraca z Centrum Edukacji Nauczycieli to dla nas powód do dumy i zawsze mocne wsparcie merytoryczne oraz tak zwykle, po ludzku, bardzo duża przyjemność kontaktu z profesjonalistami.

Muzeum Stutthof w Sztutowie

W dniach 24-30 czerwca br. 30-osobowa grupa nauczycieli ze szkół polskich na Litwie przebywała na warsztatach doskonalących w Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Zawód nauczyciela wymaga ciągłego pogłębiania wiedzy, nic więc dziwnego, że pedagodzy chętnie korzystają z każdej takiej oferty.

Temat tegorocznego szkolenia brzmiał: „Przez zabawę do wiedzy”.

Do Gdańska dotarliśmy wieczorem. Powitała nas urocza Pani Marzena Kozłowska, konsultant ds. pedagogiki CEN, która była organizatorką i realizatorką tych warsztatów z ramienia placówki oraz naszą opiekunką i „dobrym duchem”. Nazajutrz było miłe spotkanie z Panią Dyrektorką Renatą Ropelą oraz ze wszystkimi konsultantami CEN. Następnie rozpoczęły się zajęcia, podczas których każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Spotkaliśmy jakże życzliwe, od lat znane nam twarze. Z Panią Bogumiłą Zagłobą i Panią Anną Konkolewską zanurzyliśmy się w świecie „Gramatyki na wesoło”. Pod bacznym okiem Pani Renaty Mistrz poznawaliśmy tajemnice starego budynku, określaliśmy wiek drzew, masę kul granitowych, budowaliśmy półkuliste łuki z cegieł itp. Z Panią Ewą Kalińską utrwalaliśmy rolę gier stolikowych. Pani Beata Symbor „zdradziła” nam, jak zostać Nauczycielem 2.0. Pod kierownictwem Pani Anny Krajnowskiej powtarzaliśmy wiedzę o metodach aktywizujących, tworząc „Zegar życia”. Pani Bożena Kisiel udzielała nam cennych wskazówek, jak wspomagać rozwój emocjonalny i społeczny dziecka, opierając się na metodzie ruchu rozwijającego Weroniki Sherbone. Pani Urszula Krzyżykowska doradzała, jak wspomagać ucznia w rozwoju. Nie było czasu na nudę, bo ciągle musieliśmy coś tworzyć, wymyślać, a nawet zanurzyć się w świat dzieciństwa, co czasem wcale nie było łatwe.

Wiele ciekawych rzeczy poznaliśmy w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym, do którego chyba każdy nauczyciel marzył, by przywieźć swoich uczniów.

Były też atrakcyjne wycieczki po Trójmieście: zwiedzaliśmy Gdańską Starówkę, Westerplatte, na terenie Stoczni Gdańskiej obejrzelśmy wystawę „Drogi do wolności”, w Katedrze w Oliwie wysłuchaliśmy koncertu muzyki organowej. Grupa nauczycieli z Litwy była podejmowana w Radzie Miasta przez jej przewodniczącego, Pana Bogdana Oleszka oraz przewodniczącego Komisji Edukacji, Pana Wojciecha Błaszczewskiego.

Dowiedzieliśmy się wiele ciekawostek o Euro 2012 i życiu codziennym gdańszczan. Z kolei obecny na spotkaniu Pan Józef Kwiatkowski, prezes „Polskiej Macierzy Szkolnej” na Litwie i radny miasta Wilna wyraził radość z powodu prężnie rozwijającej się współpracy Gdańska i Wilna, która po podpisaniu stosownej umowy przez Prezydenta Gdańska, Pana Pawła Adamowicza (notabene również Wilniuka) umożliwiła prężną wymianę nauczycieli oraz młodzieży. To właśnie dzięki co roku przeznaczanym na ten cel środkom finansowym miasta w ścisłej współpracy z CEN w Gdańsku od 20 lat finansowany jest letni pobyt szkoleniowy na Pomorzu dla 30-40 nauczycieli ze szkół polskich Wileńszczyzny. Prezes Polskiej Macierzy Szkolnej poinformował zebranych o skomplikowanej sytuacji oświatowej Polaków zamieszkałych na Litwie, szczególnie w obliczu przyjętej nowelizacji ustawy o oświacie. Wskazał na dobry poziom nauczania polskich szkół oraz przytoczył badania dotyczące wstępowania naszej młodzieży na studia wyższe, wskazując, że szkoła polska na Litwie kształci młodych obywateli Litwy w poczuciu polskiej tożsamości narodowej, w szacunku do języka ojczystego, wiary oraz kultury Ojców.

Długo w naszej pamięci pozostanie wzruszające spotkanie z Wilniukami z Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej oraz z gdańszczanami rodem z Wileńszczyzny.

To właśnie Oni od wielu lat działają na rzecz Rodaków na Litwie.

Pogoda nie zawsze była wymarzona, ale nie odczuliśmy tego, ponieważ otaczali nas bardzo życzliwi ludzie, którzy nadzwyczajnie potrafią się dzielić ciepłem. Tę odrobinę ich serca i zdobytą wiedzę przywieźliśmy ze sobą, aby przekazać innym.

W imieniu uczestników kursu pragnę złożyć najserdeczniejsze podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do tego wyjazdu i szkoleń. Oby współpraca między Wilnem a Gdańskiem nadal się rozwijała, a ludziom, którzy organizują takie spotkania, życzymy wytrwałości i niegasnącej energii.

Stowarzyszenie Nauczycieli Szkół Polskich na Litwie „Macierz Szkolna”

Z okazji 60-lecia istnienia Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku pragnę złożyć najlepsze życzenia, aby placówka nadal rozwijała się i służyła nauczycielom pomocą w doskonaleniu zawodowym. Korzystając z okazji, chciałbym podzielić się refleksjami na temat kilkuletniej współpracy Instytutu Pamięci Narodowej z Centrum Edukacji Nauczycieli - jednym z naszych najważniejszych partnerów. W ciągu 11 lat działalności Instytutu Pamięci Narodowej Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku było i nadal jest partnerem, który wspiera nas szczególnie w obszarze edukacji nauczycieli historii, języka polskiego i wiedzy o społeczeństwie. Od 2006 roku IPN razem z CEN zorganizował trzy konferencje przedmiotowo-metodyczne dla nauczycieli wyżej wspomnianych przedmiotów. Dotyczyły one następujących zagadnień: Materiały aparatu represji PRL jako źródła pomocne w nauczaniu historii najnowszej w kontekście przygotowań do egzaminów zewnętrznych (2007), Chłopczy z Grabówka, chłopcy z Chyloni... Młodzi uczestnicy Grudnia '70 (2010), Stan wojenny w Polsce (2011). Zorganizowano również (we współpracy z innymi partnerami z Polski i zagranicy) konferencję polsko-niemiecką pt. Edukacja historyczno-polityczna. Spotkania uczniów w Gdańsku i Muzeum Stutthof (2006). Przeprowadzono także zajęcia dla maturzystów i ich nauczycieli w ramach cyklu seminariów maturalnych przygotowujących młodzież do egzaminu dojrzałości. W 2010 roku dyrektorzy obu instytucji podpisali umowę o współpracy, która zaowocowała organizacją dwóch wyżej wspomnianych konferencji. Wspólnie podejmowane przedsięwzięcia cechował wysoki poziom merytoryczny oraz pozytywna ocena uczestników spotkań. CEN życzliwie przyjął przedstawicielkę IPN oraz udzielił jej pomocy w realizacji wspólnych zadań. Jestem przekonany, że nasza współpraca będzie się pogłębiać oraz zaowocuje w przyszłości kolejnymi udanymi projektami.

Instytut Pamięci Narodowej. Oddział w Gdańsku

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia publikacji pracowników Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Beata Symbor
nauczyciel konsultant CEN
ds. informacji naukowej

Przedmiotem rejestracji w niniejszej bibliografii są książki ukazujące dorobek publikacyjny nauczycieli konsultantów gdańskiego CEN. Zamieszczone poniżej zestawienie bibliograficzne skierowane jest do wszystkich uczestników obchodów 60-lecia CEN w Gdańsku oraz osób zainteresowanych działalnością wydawniczą naszego ośrodka doskonalenia nauczycieli.

Zakres bibliografii, ze względu na warunki wydawnicze, ograniczony jest do prac nauczycieli konsultantów, którzy obecnie (stan wg dn. 20 września 2012) są pracownikami Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku. Publikacje pracowników, którzy zatrudnieni byli we wcześniejszym okresie działalności CEN, będą przedmiotem rejestracji w kolejnych opracowaniach bibliograficznych. Podobne plany dotyczą innych pozaksiążkowych form, w tym zawartość czasopism: „Stolem” i „Edukacja Pomorska”, a także licznych artykułów i fragmentów większych całości wydawniczych.

Opis dokumentów, zawierający 39 pozycji wydanych w języku polskim, sporządzony głównie z autopsji, uzupełniony został pracami ujętymi w bazach bibliograficznych BN i KARO. Zastosowano w nim drugi stopień szczegółowości, według polskiej normy PN-82/N-01152-01 Opis bibliograficzny książki oraz dodano uwagi odautorskie.

Nazwiska pracowników CEN, dla lepszej identyfikacji, zostały wyróżnione w opisach bibliograficznych podkreśleniem. Zachowana została kolejność alfabetyczna haseł.

BUTKIEWICZ, Elżbieta

Matematyka 3 : zbiór zadań dla gimnazjum / Elżbieta Butkiewicz, Bożena Zawistowska. – Gdynia : Wydawnictwo Pedagogiczne Operon, 2011. – 151 s. : il. (gl. kolor.) ; 24 cm. – ISBN 978-83-7680-341-8

Diagnostująca, terapeutyczna i wychowawcza rola bibliotek szkolnych i pedagogicznych : IV sesja metodyczna, Gdańsk, 8 listopada 2006 r. : materiały sesyjne / [red. Halina Menegon-Kozel, Katarzyna Podobińska, Beata Symbor, Małgorzata Zienkiewicz]. – Gdańsk : Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej, [2007]. – 99 s., [3] k. : il. (gl. kolor.) ; 30 cm. – (Exempli Gratia, 2 (4) 2007 ; ISSN 1897-5348)

FURCHE, Ewa

Program nauczania języka niemieckiego : dla klas I-III szkoły podstawowej : [Ja klar 1] / Ewa Furche, Danuta Gnyś. – Poznań : LektorKlett, 2006. – 35 s. : il. ; 30 cm. – Nr dopuszczenia MENiS DKOS-5002-24/05. – ISBN 83-7429-003-X

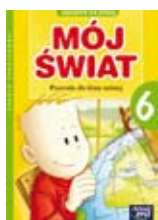

GERNGROSS, Günter

Ja klar! 1 : [Książka ćwiczeń] / Günter Gerngross, Wilfried Krenn, Herbert Puchta ; [aut. wersji pol. Danuta Gnyś, Ewa Furche]. – Poznań : LektorKlett, cop. 2006. – 103 s. : il. ; 28 cm. – ISBN 978-83-7429-013-5

GERNGROSS, Günter

Ja klar! 2 : [Książka ćwiczeń] / Günter Gerngross, Wilfried Krenn, Herbert Puchta ; [il. von Elena Stoiano, Anna Sita] ; [aut. wersji pol. Ewa Furche]. – Poznań : LektorKlett, cop. 2006. – 131 s. : il. ; 27 cm. – ISBN 978-83-7429-147-7

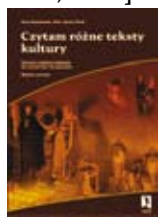
KAMIŃSKA, Danuta

Mój świat 6 : podręcznik do przyrody : szkoła podstawowa / Danuta Kamińska, Wiesława Niedzielska, Ewa Maria Tuz. – Gdańsk : Wydawnictwo M. Rożak, cop. 2004. – 240 s. : il. kolor., mapy ; 23 cm + Klucze do oznaczania wybranych roślin i zwierząt : 15 s. ; 21 cm. – [Późn. wyd. Nowa Era]. – ISBN 83-7302-128-0

KAMIŃSKA, Danuta

Mój świat 6 : zeszyt ucznia : szkoła podstawowa / Danuta Kamińska, Wiesława Niedzielska, Ewa Maria Tuz. – Gdańsk : Wydawnictwo M. Rożak, cop. 2004. – 116 s. ; 23 cm. – [Późn. wyd. Nowa Era]. – ISBN 978-83-267-0760-5

Kaszëbsczi cëdowny swiat : program dla przedszkoli kaszubskich / [aut. Renata Mistarz i in.]. – [B.m. : b.w., 2010]. – 27, [136] s. ; 21 cm. – Bibliogr. s. 24-[28]

KONKOLEWSKA, Anna

Czytam różne teksty kultury : ćwiczenia językowo-redakcyjne dla uczniów klas I-III gimnazjum / Anna Konkolewska, Piotr Janusz Pardo. – Sopot : Wydaw. Seneka - Piotr Multan, 2007. – 144 s. – ISBN 978-83-89207-52-4

KONKOLEWSKA, Anna

Czytam różne teksty kultury : ćwiczenia językowo-redakcyjne dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej / Anna Konkolewska, Piotr Janusz Pardo. – Sopot : Wydaw. Seneka - Piotr Multan, 2009. – 110 s., [8] s. tabl. : il. (w tym kolor.) ; 29 cm. – ISBN 978-83-62072-04-0

KONKOLEWSKA, Anna

Egzamin gimnazjalny - ścieżki edukacyjne : edukacja filozoficzna : kultura polska na tle tradycji śródziemnomorskiej / Anna Konkolewska, Anna Radzewicz-Bork. – Gdańsk : „Harmonia”, 2002. – 93, [3] s. : il. ; 30 cm. – (Zdasz na Pewno). – Bibliogr. – ISBN 83-7134-112-1

KONKOLEWSKA, Anna

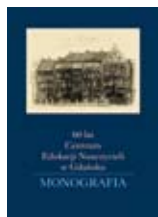
Egzamin gimnazjalny : część humanistyczna / Anna Konkolewska, Anna Radzewicz-Bork. – Gdańsk : „Sigma”, 2001. – 116 s. : 1 il. ; 29 cm. – (Zdasz na Pewno). – Bibliogr. – ISBN 83-7134-088-5

KONKOLEWSKA, Anna

Testy dla gimnazjalistów : część humanistyczna / Anna Konkolewska, Anna Radzewicz-Bork. – Gdańsk : „Sigma”, 2004. – 76 s. : il. kolor. ; 30 cm. – ISBN 83-915135-5-6

KRAWCZYK, Małgorzata

Zbiór zadań z matematyki dla gimnazjum / Małgorzata Krawczyk, Bożena Zawistowska. – Gdańsk : „Podkowa”, 2002. – 183 s. : il. ; 24 cm. – (Przed Egzaminem Gimnazjalnym). – ISBN 83-88299-01-8

KULAS, Jan

Monografia : 60-lecie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku / [aut. Jan Kulas, Andrzej Januszajtis, Beata Symbor] ; [red. Anna Krajnowska, Beata Symbor, Beata Zdrowowicz]. – Gdańsk : Centrum Edukacji Nauczycieli, 2012. – 119 s. ; 21 cm. – Bibliogr. s. 97-119. – ISBN 978-83-86526-41-3

Matematyka w otaczającym nas świecie : klasa 1 /

[aut.] Alicja Cewe, Małgorzata Krawczyk, Maria Kruk, Halina Nahorska, Irena Pancer, Ropela Renata. – Gdańsk : „Podkowa”, 2003. – il. ; 26 cm.

Medycyna w pigułce / red. nauk. Lawrence M. Tierney, Sanjay Saint, Mary A. Whooley ; [aut. Harold R. Collard et al.] ; red. nauk. tł. Jan Duława ; [z 3 wyd. amerykańskiego. tł. : Mirosława Janowska et al.].

– Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2007. – 582 s. ; 21 cm. – Indeks. – ISBN 978-83-200-3420-2

Ministerstwo Edukacji Narodowej o edukacji regionalnej – dziedzictwie kulturowym w regionie / [oprac. Ewa Repsch, Henryk Skorowski, Joanna Angiel, Grażyna Płoszajska, Renata Mistarz]. – Warszawa : Ministerstwo Edukacji Narodowej, 2000. – 80 s. ; 21 cm. – (Biblioteczka Reformy ; 24). – ISBN 83-88035-31-20

NIEDZIELSKA, Wiesława

Mój świat 5 : podręcznik do przyrody : szkoła podstawowa / Wiesława Niedzielska, [Ewa] Maria Tuz. – Gdańsk : Wydaw. M. Rożak, cop. 2003. – 237, [1] s., [1]k. tabl. złoż. luz. : il. kolor. ; 24 cm. – [Późn. wyd. Nowa Era.] – ISBN 83-7302-100-0

NIEDZIELSKA, Wiesława

Mój świat 5 : zeszyt ucznia : szkoła podstawowa / Wiesława Niedzielska, [Ewa] Maria Tuz. – Gdańsk : Wydaw. M. Rożak, cop. 2003. – 116 s. ; 21 cm. – [Późn. wyd. Nowa Era]. – ISBN 978-83-267-0759-9

Pamiętamy, pamiętam... Pomorze Gdańskie i Obóz Stutthof 1939-1945 : materiały edukacyjne / koncepc. i koord. projektu Marcin Owsiniński, red. meryt. Elwira Górczak-Ulman, konsult. metod. Anna Krajnowska [et al.]. – Warszawa ; Sztutowo : Muzeum Stutthof : Instytut Pamięci Narodowej, 2012. – 205 s. : il. kolor.,

wykr., map., plany ; 32 cm. – ISBN 978-83-30834-5-9

Przed maturą 1997 : język niemiecki / [wybór i oprac. Ewa Furche ; red. Irena Pancer]. – Gdańsk : Wojewódzki Zespół Egzaminacyjny : Centrum Edukacji Nauczycieli, 1996. – 38 s. ; 30 cm. – (Nowa Matura)

Przed maturą 1998 : język niemiecki / [wybór i oprac. Ewa Furche ; red. Irena Pancer]. – Gdańsk : Regionalny Zespół Egzaminacyjny : Centrum Edukacji Nauczycieli, 1997. – 58 s. ; 30 cm. – (Nowa Matura). – ISBN 83-86526-22-X

Przed maturą 1999 : język niemiecki / [wybór i oprac. Ewa Furche ; red. Irena Pancer]. – Gdańsk : Regionalny Zespół Egzaminacyjny : Centrum Edukacji Nauczycieli, 1998. – 66 s. ; 30 cm. – (Nowa Matura). – ISBN 83-86526-29-7

Regionalne programy edukacyjne : Kaszuby, Kociewie, Pomorze : nagrodzone i wyróżnione prace pokonkursowe / [zespół red. Renata Mistrz - przewodn.] ; Regionalne Forum Edukacyjne. – Gdańsk : Akwen, 1998. – 132 s. : il., mapy ; 30 cm. – ISBN 83-909299-0-2

STRZAŁKOWSKA, Alina

Być menedżerem samego siebie : książeczka ucznia / Alina Strzałkowska. – Gdańsk : [Civitas Christiana], 1996. – 19 s. ; 21 cm.

STRZAŁKOWSKA, Alina

Być menedżerem samego siebie : propozycje zajęć wychowawczych / Alina Strzałkowska ; red. Małgorzata Strzałkowska. – Gdańsk : [Civitas Christiana], 1997. – 26, [2] s. ; 21 cm.

STRZAŁKOWSKA, Alina

Młodzi i miłość : informacja dla rodziców i pedagogów : wychowanie do życia w rodzinie dla szkół ponadgimnazjalnych / Alina Strzałkowska. – Gdańsk : [Civitas Christiana], [2001]. – 15 s. ; 23 cm.

STRZAŁKOWSKA, Alina

Młodzi i miłość : program nauczania : wychowanie do życia w rodzinie dla szkół ponadgimnazjalnych / Alina Strzałkowska. – Gdańsk : [Civitas Christiana], [2001]. – 69 s. ; 30 cm. – Nr dopuszczenia MEN DKW-4015-21/01

STRZAŁKOWSKA, Alina

Młodzi i miłość : przewodnik metodyczny do programu : scenariusze zajęć : wychowanie do życia w rodzinie dla szkół ponadgimnazjalnych / Alina Strzałkowska. – Gdańsk : [Civitas Christiana], [2001]. – 93 s. ; 32 cm.

STRZAŁKOWSKA, Alina

Życie człowieka : zestaw foliogramów : scenariusze do zajęć z zakresu wychowania do życia w rodzinie : książka pomocnicza dla nauczycieli gimnazjów / Alina Strzałkowska. – Gdańsk : HLI [Human Life International]-Europa,

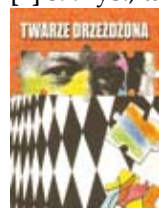
2001. – 48 s. : il. kolor. ; 21 cm. – Bibliogr. przy rozdz. – ISBN 83-908504-9-4

Syllabus i egzamin pilotażowy : języki obce / [aut. Grażyna Czetwertyńska, Wanda Dabrowska, Ewa Furche, Maria Gawrysiuk, Teresa Giermak-Zielińska, Elżbieta Malinowska, Bożena Sendor-Lis, Agnieszka Sibiga, Bożena Stankiewicz]. – Warszawa : Ministerstwo Edukacji Narodowej, 1999. – 77, [1] s. ; 30 cm. – Materiały powstały w ramach pracy grupy Języki obce, wchodzącej w skład komponentu 02 Nowa Matura Programu SMART. – ISBN 83-7204-103-2

60-lecie [Sześćdziesięciolecie] Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku : sesja jubileuszowa, Gdańsk, 2 czerwca 2006 r. : materiały sesyjne / [red. Halina Menegon-Kozel, Katarzyna Podobińska, Beata

Symbor, Małgorzata Zienkiewicz]. – Gdańsk : Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej, [2007]. – 48 s., [40] s. tabl. kolor., [13] k. tabl. kolor. : il. ; 30 cm. – (Exempli Gratia, 1 (3) 2007 ; ISSN 1897-5348)

Tu jest Ojczyzna moja : materiały z konferencji „Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie”, 6-8 października 1999 r. Gołuń koło Kościerzyny / [zespół red. Elżbieta Lamparska, Irena Brucka, Wanda Kiedrowska, Łucja Knop, Renata Mistrz, Grażyna Rosiak, Alicja Słyszewska, Elżbieta Ścibior]. – Gdańsk : Kociewskie Tow. Oświatowe, 1999. – 259, [4] s. : rys., tab. ; 24 cm. – ISBN 83-87557-01-3

Twarze Drzeżdżona / red. Renata Mistrz. – Gdańsk : Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie : Centrum Edukacji Nauczycieli, 2007. – 160 s. ; 21 cm. – Materiały z konf. nauk. „Jan Dreżdżon 1937-1992, pisarz, badacz, pedagog, wizjoner”, która odbyła się z okazji

podwójnego jubileuszu - 70 rocznicy ur. i 15 rocznicy zgonu, 22-23 sierpnia 2007 r., Gdańsk. – Bibliogr.

prac Jana Drzeżdżona s. 145-153. –

ISBN 978-83-87258-22-1

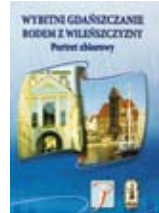
Uczeń zdolny - rozpoznawanie i pielęgnowanie talentu : III sesja metodyczna, Gdańsk, 2 listopada 2005 r. : materiały sesyjne / [red. Halina Menegon-Kozel, Katarzyna Podobińska, Beata Symbor, Małgorzata Zienkiewicz]. – Gdańsk : Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej, [2006]. – 71 s., [3] k. : il. (gł. kolor.) ; 30 cm. – (Exempli Gratia, 1 (2) 2006 ; ISSN 1897-5348). – Bibliogr. przy niektórych ref.

Udział nauczyciela bibliotekarza w pokonywaniu specyficznych trudności uczniów w nauce : II sesja metodyczna, Gdańsk, 3 listopada 2004 r. : materiały sesyjne / [red. Beata Symbor, Zdzisława Woźniak-Lipińska]

. – Gdańsk : Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej, 2004. – 68 s., [3] k. tabl. : il. ; 30 cm. – (Exempli Gratia, 1 2005 ; ISSN 1897-5348). – Bibliogr. przy ref.

WIERZBA, Beata

Przedsiębiorczość / Beata Wierzba, Małgorzata Makiewicz. – Wyd. 2 zm. – Gdynia : Fundacja Gospodarcza, 2005. – 236 s. : il. ; 24 cm. – Bibliogr. s. 235-236. – ISBN 83-87257-22-2

Wybitni gdańszczanie rodem z Wileńszczyzny : portret zbiorowy / Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej ; [red. Anna Krajnowska, Anna Konkolewska, Bogumiła Zagłoba]. – Gdańsk : Zarząd Oddziału Gdańskiego Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej : Centrum Edukacji Nauczycieli, 2008. – 93 s. ; 24 cm.

O wyższości urodzin nad imieninami, czyli po co są jubileusze

Swoje ostatnie urodziny świętowałam u przyjaciół w Hamburgu. Miałam nieodparte wrażenie, że Katarzyna, moja przyjaciółka, bardziej emocjonuje się moim jubileuszem niż ja sama i to wcale nie z powodu babskiej satysfakcji, że i mnie latka leć... Po prostu, w Niemczech Geburtstag to naprawdę ważne wydarzenie zarówno dla szanowanego jubilata, jak i jego bliskich.

W mojej rodzinie od dziecka obchodzono imieniny. Dlatego 24 grudnia, razem ze wszystkimi Ewami, jak Polska długa i szeroka, otrzymywałam prezenty imieninowe. Dziś myślę, że pomimo nadanego mi imienia, byłam jednak bezimienna. Bo imię, niezależnie od mojej woli, ktoś (czytaj: moja mama) mi wybrał, a urodziny sama sobie zafundowałam.

Wielu z nas wierzy, że dzień urodzin przynosi nam w darze pewne określone cechy charakteru, kreśli mapę naszego życia. A dzień imienin, oprócz zorganizowania uroczystości, niczego istotnego w nasze życie nie wnosi, poza prezentami od gości oczywiście. Bo ten dzień do refleksji raczej nie skłania.

W dniu urodzin natomiast, jak to z jubileuszem bywa, nawet człowiek pozbawiony inklinacji do autorefleksji wspomina i podsumowuje, czegoś żałuje lub z satysfakcją przywołuje na myśl, ogląda się za siebie lub patrzy do przodu, zamyka rozdziały i planuje nowe, rośnie z dumy lub czuje, że wraz z kolejnym minionym rokiem on wciąż jest tu, gdzie był.

Jubileusze wymyślili ludzie. Pewnym jubileuszom ludzie nadali nazwy. Jest np. pierwsza – papierowa rocznica ślubu. Ze niby taka niepewna, jeszcze dająca się porwać pierwszym burzom? Jest trzynasta rocznica – koronkowa. Ze niby przez kilkanaście lat w trudzie, misternie tkane życie dać może piękny efekt? Te najbardziej popularne to dwudziesta piąta – srebrna i pięćdziesiąta – złota.

Jubileusze są dla ludzi odważnych. Z jubileuszem trzeba umieć się zmierzyć. To, co było i na co wpływu już nie mamy, możemy oczywiście ocenić. A pewne decyzje, zdarzenia i ludzi – skrytykować, próbować wyprzeć z pamięci lub nadać im wartość bezcenną. Wszystko zależy od naszego wzroku, bo przecież każdy z nas widzi co innego. Niektórzy z nas są krótkowidzami, inni dalekowidzami – nasze perspektywy są różne, różne punkty odniesie-

nia. Niektórzy widzą kolor biały, inni – wiele jego odcieni. Ale po co nam oceniać przeszłość, nawet najwyższą notą, jeśli nie stanie się ona okazją do wyciągania wniosków na przyszłość? Żeby pokusić się o ocenę podczas kolejnego jubileuszu, to dziś musimy wskazać punkty odniesienia, kryteria sukcesu.

Jubileusze są dla ludzi, delikatnie mówiąc, starszych. Dla ludzi z przeszłością (lub po przejściach – jak kto woli). Cóż z jubileuszu siedmiolatki? A tak popularna osiemnastka? To zdecydowanie czas planowania nieobciążonego bagażem wspomnień, bo przecież wszystko dopiero przed nami...

Ale świętować JUBILEUSZ SZEŚĆDZIESIĘCIOLECIA, to jest już coś! Małżeństwo, które wytrzymało ze sobą tyle lat, świętuje, w przytaczanej ślubnej nomenklaturze, diamentowe gody. Ile związków da sobie szansę, by razem świętować i podsumowywać tyle wspólnie przeżytych lat? Ten diament z pewnością nie będzie bez skazy – ale nie nam dokonywać wyceny.

W życiu człowieka „sześćdziesiątka” to szmat życia i, niestety, głównie podsumowania. Dla INSTYTUCJI to okazja, by planować przyszłość.

O trwałości instytucji decydują, choć może zabrzmie to przewrotnie, właśnie zmiany. Żeby trwać, istnieć, trzeba iść do przodu, nie depreczując jednak tego, co było. Trzeba naśladować dobre wzorce, szanować to, co sprawdzone i konsekwentnie wdrażać nowe, modyfikować, zmieniać, bo nigdy nie jest tak dobrze, aby nie mogło być lepiej.

Moje urodziny to głównie moje święto. INSTYTUCJA to ludzie, więc jubileusz to Ich święto. Święto moich imienniczek Ew, a także Beat, Andrzejów, Darków i wielu innych, dziś czasem bezimiennych osób. Tych wszystkich, którzy rok po roku, rocznica po rocznicy, odciskali swój znak na diamentcie, by dziś, sześćdziesięcioletnia INSTYTUCJA, pomimo tych rys, miała swoją wartość.

Osiemdziesiątą rocznicę ślubu, nie bez powodu, nazywa się dębową. Dąb, nawet z upływem setek lat, potrafi wypuścić nowe pąki. O jego mocy decydują korzenie, czasem dobry ogrodnik...

Dębowej rocznicy, CENie!

Ewa Kalińska

WIELESZ
B

6 EN

w Gdańsku lat

4.10.2012 r.

Patronat honorowy:

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Pomorski Kurator Oświaty

Patronat medialny:

Sponsorzy:

Pomoc Psychologiczno- -Pedagogiczna z OPERONEM

Ogólnopolski program wspomagania szkół w realizacji rozporządzenia MEN o pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Dla nauczyciela

Dla ucznia

Dla szkoły

Kursy internetowe • Niezbędne narzędzia • Specjalistyczne publikacje
Wzorcowe dokumentacja • Opieka ekspertów

Bezpłatnie dla szkół uczestniczących w programie

Pracownicy Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku (2012 r.)

Od lewej: Władysława Stormowska, Renata Ropela (dyrektor), Ewa Furche (wicedyrektor), Andrzej Jachura, Anna Konkolewska, Urszula Komas-Krzyżkowska, Alina Strzałkowska, Beata Kwaśniewska, Dariusz Czajczyński, Teresa Janusz, Małgorzata Pęczkowska, Ewa Kalińska, Krzysztof Wysocki, Katarzyna Jastrzęmska, Beata Symbor, Beata Dembek, Iwona Klinder, Halina Zych, Sylwia Łukaszewska-Kurkowska, Renata Mistrz, Dariusz Urbaneck, Krystyna Józefczyk, Joanna Aleksandrowicz, Andrzej Zych, Beata Wierzba, Elżbieta Formela, Magdalena Urbas, Anna Jakubek, Zofia Witkowska, Jarosław Szablowski, Ewa Tuz, Bożena Zawistowska, Sławomir Sieradzki, Anna Szablowska. W CEN zatrudnieni są również: Mirosława Janowska, Beata Zdrowowicz, Janina Żukowska, Jan Jackowicz-Korczyński, Krzysztof Nadziejko, Dorota Gmerek, Bogdan Białobrzęski, Elżbieta Waluszewska, Alina Czapiewska, Ryszard Gajosz, Krzysztof Wiśniewski.